

Iktatószám:

A-06-9557-1/2020
(1 db határozati javaslat)

Címzett:

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város
Községi feladat- és hatáskörében
eljáró Polgármesterének

Tárgy:

Helyi Esélyegyenlőségi Program
felülvizsgálata

Az anyagot készítette:

Lakosságszolgálati Iroda

Az anyagot látta:

Előadók:

.....
.....

Irodavezetők:

.....
.....

Aljegyző:

.....

Jegyző:

.....
.....

Véleményező ülésen történő tárgyalást javaslom:

IGEN

NEM

Polgármester:

.....
.....

Iktatószám: A-06-9557-1/2020.

Tárgy: Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlése feladat- és hatáskörében eljáró Polgármesterének

Tisztelt Polgármester Úr!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (4) bekezdése értelmében a helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását, illetve a (2) bekezdésben meghatározott helyzet esetleges megváltozását kétévente át kell tekinteni, az áttekintés alapján szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.

Az esélyegyenlőségi program a feltétele annak, hogy a helyi önkormányzat bármely hazai vagy Európai Unió támogatásban részesüljön.

A Program célja a törvénnyel megegyezően annak biztosítása, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést és elősegítse egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét, különös tekintettel a kiemelten védett csoportokra, a cigányokra, a nőkre és a fogyatékos személyekre, valamint a gyermekekre és az időskorúakra.

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata 2018-ban elfogadta a második generációs Esélyegyenlőségi Programot.

Önkormányzatunk a Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférést
- a diszkriminációmentességet
- szegregációmentességet
- a foglalkoztatás, szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

Az Intézkedési Tervben vállalt feladatok áttekintése:

A cigány származású lakosok munkanélküliségének csökkentése – a probléma megoldásának lehetősége a Trollmann Program elindítása lehet, ahol település karbantartó képzésen vehetnek részt a jelentkezők, aki sikeresen elvégzi tanfolyamot, a lakókörnyezetében már mint munkavállaló tevékenykedhet tovább.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családok helyzetének komplex felmérése. A felmérés célja a városban élő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családok valódi élethelyzetének megismerése, adatgyűjtés, így a beazonosított problémákra a megfelelő segítséget tudjuk nyújtani. Cél egy szociális térkép elkészítése, mely elősegíti a hatékony segítségnyújtást.

A felmérést az időkorú lakosság körében is el kívánjuk végezni, a cél az idősök problémáinak pontos beazonosítása, ezáltal a leghatékonyabb segítségnyújtás megtalálása.

Az általános iskolákban a cigány származású diákok körében kétséges az iskola befejezése – a probléma lehetséges megoldása a Tanoda program további működtetése, annak fejlesztése, annak érdekében, hogy minél több cigány gyermek szerezzék meg legalább a 8. osztály végén a bizonyítványt.

A gyermekek számára a nyári szünidő hasznos eltöltésének biztosítása – tematikus táborok szervezésével, melyek különböző témakörök mentén szerveződnének. A gyermekek szabadidejének hasznos eltöltése mellett fontos a szülők segítése, hogy a nyári szünetben a gyermekek elhelyezése könnyebb legyen. A táborok ingyenességének biztosítása lenne a cél. A nők tájékozottságának növelése az élet szinte minden területével kapcsolatban – átfogó kampány indítása, különböző témakörök köré szerveződve (pl: családonbeli erőszak, munkahelyen igénybe vehető támogatások, jogaikról, lehetőségeikről való tájékoztatás). Rendszeres találkozók, megbeszélések szervezése.

A fogyatékkal élők hivatalos ügyintézésének megkönnyítése – Kontakt Tolmács Szolgálat bevezetése az Önkormányzat épületében. A program nagyban megkönnyítené a siket és nagyothalló személyek ügyintézését, hatékonyabbá, gyorsabbá válna számukra a hivatalos ügyek intézése. Ez a rendszer csökkentené a fogyatékkal élő személyek tolmácsra fordított költségeit.

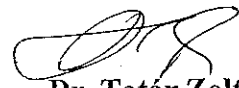
Az iskolákban, városi rendezvényeken érzékenyítő programok szervezése – a programok segítenék a társadalmi érzékenyülés elősegítését, megismerhetővé válna a fogyatékkal élők mindennapi élete, mellyel a társadalmi elfogadottságuk növelhető lenne.

A fentiekben megfogalmazott problémák megoldása továbbra is feladatként hárul az Önkormányzatra és együttműködő partnereire. A megfogalmazott problémák megoldásán dolgozunk, melyekben a Petra Program úttörő szerepet tölt be. Bízunk abban, hogy a 2019-es év vége óta fennálló járványhelyzet mihamarabb lezárul és a feladatokat hátráltató körülmények nélkül végre tudjuk hajtani.

Kérem a Tisztelt Polgármester Urat, hogy az előterjesztést áttekinteni és a döntést meghozni szíveskedjen.

Hódmezővásárhely, 2020.12.10.

Tisztelettel:

Dr. Tatár Zoltán
jegyző

**A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló
2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján hozott
polgármesteri határozat**

**Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesterének
.../2020. (.....) határozata**

Tárgy: Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata

HATÁROZATI JAVASLAT

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város polgármestere a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésben biztosított hatáskörében elfogadja Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának 2020. évi felülvizsgálatát.

Dr. Márki-Zay Péter sk.
polgármester

A határozatról értesül:

1. Tisztségviselők - Helyben
2. Csongrád-Csanád Megyei Kormányhivatal
3. Helyi esélyegyenlőségi munkatárs
4. Irattár

*Helyi
Esélyegyenlőségi
Program Felülvizsgálata*

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város

2020.

A felülvizsgálat kiegészítéseit a most látható betűtípus jelöli.

Tartalomjegyzék

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés	3
A település bemutatása.....	3
Célok.....	12
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	14
1. Jogszabályi háttér bemutatása, rendelkezésre álló adatok forrása.....	14
2. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	17
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	35
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	56
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	63
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	71
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	78
Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	86
1. HEP IT részletei.....	87
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	87
A beavatkozások megvalósítói	87
Jövőképünk.....	88
Az intézkedési területek részletes kifejtése.....	89
2. Megvalósítás.....	99
A megvalósítás előkészítése	99
A megvalósítás folyamata.....	99
Monitoring és visszacsatolás.....	100
Nyilvánosság	100
Kötelezettségek és felelősség.....	100
Érvényesülés, módosítás.....	101
3. Elfogadás módja és dátuma.....	102

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata, Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlése és szervei döntésein keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl az önkormányzat a nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, társhivatalokkal, civil szervezetekkel, egyházakkal közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes programok, projektek és intézkedések kidolgozásában az érdekelt célcsoportok és civil szervezetek is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a város lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is.

Az esélyegyenlőség eszméjének egyre mélyebb és szélesebb körű társadalmi tudatosulása érdekében Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Helyi Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

A település bemutatása

1. számú táblázat

Lakónépesség száma az év végén		
	Fő	Változás
2007	47432	
2008	47395	100%
2009	47146	99%
2010	46974	100%
2011	46650	99%
2012	45700	97%
2013	45207	98%
2014	44795	99%
2015	44401	99%
2016	44009	99%

Forrás:TelR,

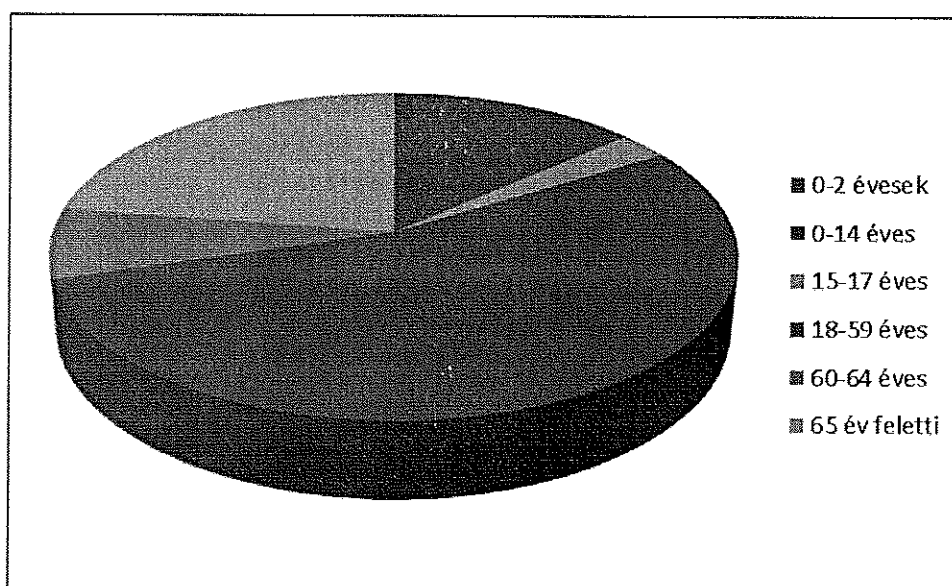
2. számú táblázat

Állandó népesség 2016-ban

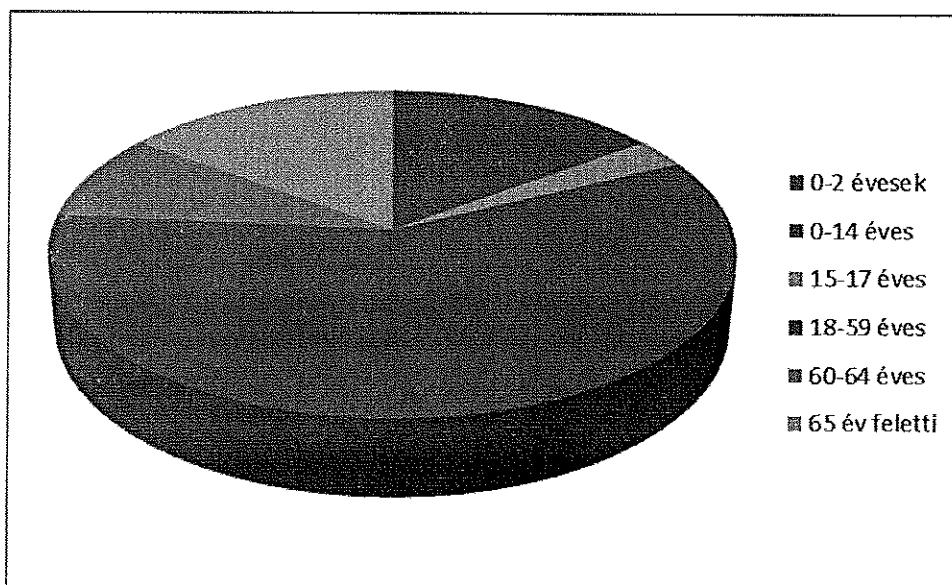
	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	23503	21931	45434	52%	48%
0-2 évesek			1294		
0-14 éves	3118	3281	6399	49%	51%
15-17 éves	625	636	1261	50%	50%
18-59 éves	12568	13052	25620	49%	51%
60-64 éves	1907	1618	3525	46%	54%
65 év feletti	5285	3344	8629	61%	39%

Forrás: TelR,

Állandó népesség - nők

Állandó népesség – férfiak

Az 1. számú táblázat mutatja meg városunk lakónépességének alakulását. A népesség csökkenés folyamatos, jelenlegi szintje 7 %. A 2. számú táblázat adatait ábrázolva látható, városunk nemek és kor

szerinti megoszlása. A 65 év feletti lakosok száma meghaladja a 0-14 éves kor közötti lakosok számát, mely lakóhelyünk előregedését mutatja. Számottevő különbség figyelhető meg a 65 év feletti népesség tekintetében a nemek megoszlásában. Ezen korú lakosok több mint 60%-a nő.

3. számú táblázat

Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	9864	6589	149,7%
2008	7722	6664	115,9%
2009	7900	6538	120,8%
2010	7948	6445	123,3%
2011	7947	6434	123,5%
2012	8042	6431	125,1%
2013	8181	6406	127,7%
2014	8365	6430	130%
2015	8454	6374	132,6%
2016	8629	6399	134,8%

Forrás:TelR,

A 3. számú táblázat a 65 év feletti lakosság számát veti össze a 0-14 éves kor közötti lakosság számával. Folyamatos a távolodás a két korcsoport létszáma között. Az 65 év feletti korosztály létszáma nő, a 0-14 éves kor közöttiek létszáma folyamatos csökkenést mutat.

4. számú táblázat

Belföldi vándorlás

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	606	615	-9
2009	485	594	-109
2010	520	558	-38
2011	471	542	-71
2012	447	571	-124
2013	500	565	-65
2014	471	584	-113
2015	542	605	-63
2016	653	676	-23

Forrás:TelR,

Az ország lakosságszámára befolyással van a folyamatos elvándorlás. Országos szinten a külföldi munkavállalás okoz problémát, míg, esetünkben az országon belüli elvándorlás is egyre nagyobb mértékű. A 4.-es számú táblázat alapján látható, hogy többen mennek el a városból, mint ahányan Hódmezővásárhelyen telepednek le.

Sajnos a természetes szaporodás mutatója már hosszú ideje negatív, ami az jelenti, hogy az élve születések száma alacsonyabb az elhalálozások számánál.

Továbbá az népmozgalmi mutatók is negatív tartományban vannak. Ezen kedvezőtlen tendenciák együtthatásának köszönhetően városunk lakónépesség száma folyamatos csökkenést mutat.

Természetes szaporodás

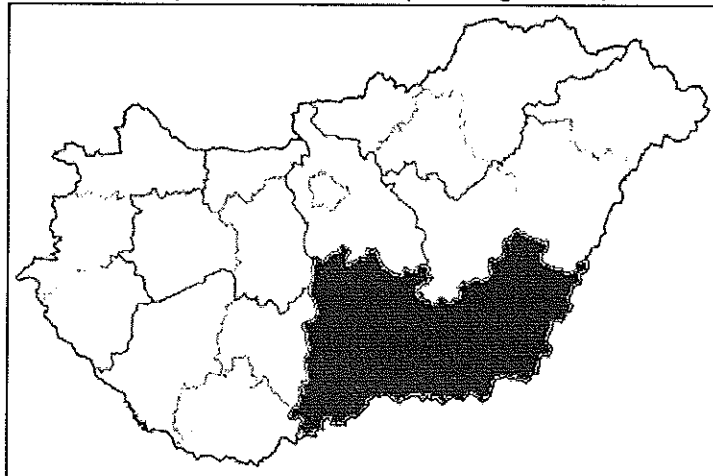
	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	431	567	-136
2009	422	540	-118
2010	374	537	-163
2011	388	602	-214
2012	413	579	-166
2013	327	405	-78
2014	405	624	-219
2015	406	641	-235
2016	444	638	-194
2017	512	671	-159

Forrás: Anyakönyvi Hivatal

Az 5-ös számú táblázatban a természetes szaporodás mutatóit láthatjuk. Az adatok alapján elmondható, hogy átlagosan 35 %-kal magasabb a halálozások száma, mint az élve születések száma. Pozitív változás figyelhető meg az élve születések számában, hiszen a 2013 évi visszaesés után, 2014-től számottevő a növekedés. A Kormány ösztönző programjainak köszönhetően (pl: Családok Otthonteremtési Kedvezménye, GYED Extra, stb) az élve születések száma nő, ugyanakkor még mindig nő a halálozások száma.

Gazdasági-társadalmi-környezeti alapadatok

Hódmezővásárhely a Dél-Alföldi régióban, Csongrád megyében, Szegedtől 25 km távolságra helyezkedik el. A Dél-Alföldi régió az ország délkeleti régiója; három megye, Bács-Kiskun, Csongrád és Békés megye alkotja. A régió területe: 18 339 km², népessége: 1 367 000 fő, népsűrűsége: 75 fő/km².

A régió Szerbiával és Romániával, illetve az Észak-Alföldi, Közép-Magyarországi, Közép-Dunántúli és a Dél-Dunántúli régióval határos. Dél-Alföld ma még az ország egyik legelmaradottabb régiója, melynek fejlődését a természeti adottságok és a történelem alakította. A török által elpusztított vidék a Rákóczi szabadságharcot követően indult fejlődésnek: a régió keleti része is benépesült, Kecskemét és leginkább Szeged Magyarország meghatározó városaivá fejlődtek. A 20. század elejének eseményei következtében a régió déli – és keleti részei a mai Szerbiához és Romániához kerültek, a térség elvesztette számos jelentős nagyvárosát, az új határok mellett fekvő települések perifériális helyzetűekké váltak, fejlődésük megállt. Bár a háborúk körüli mezőgazdasági konjunktúra pozitívan hatott az alapvetően mezőgazdasági jellegű vidékekre, az urbanizáció és a gazdasági fejlődés az alföldi mezővárosi világban jóval lassabb volt, mint az ország hagyományosan ipari, kereskedelmi térségeiben. A kiváló minőségű termőtalajon, az országos átlagot meghaladó mértékben jellemző napsütéses óráknak köszönhetően kialakult gabonatermesztés és állattenyésztés, valamint az erre épülő feldolgozóipar ugyanakkor ma is a gazdaság alapja. A II. világháborút követő iparosítás eredményeként létrejött nagy ipari vállalatok egy része a rendszerváltást követően

tönkrement, jelentős munkanélküliséget hagyva maga után, más része viszont lehetőséget teremtett a gazdaság megújulására. A mezőgazdasági szektor rendszerének és helyzetének megváltozása nem kedvezett a régió fejlődésének, megindult a gazdasági szerkezetváltás, a régiót átszelő M5-ös autópálya mentén jelentős mennyiségű külföldi befektetésre is sor került.

A régióban négy nagyobb méretű város van, négy megyei jogú város: a régió és Csongrád megye központja Szeged, hazai léptékben nagyváros, egyetemi város, fejlesztési pólus. A másik két megyeszékhely Kecskemét, illetve Békéscsaba, megyeközponti funkciókkal rendelkező, közepes méretű városok. Hódmezővásárhely lakosságát tekintve a legkisebb, kiterjedését tekintve a legnagyobb dél-alföldi megyei jogú város. Speciális helyzetben lévő város: a régióközpont Szeged közelsége, a nagyvárosi szomszédság számos előnnyel, ugyanakkor – elsősorban a mai közigazgatási rendszer együttműködésre még mindig csak kevésbé ösztönző volta miatt – számos hátránnyal jár. Szeged vonzása nagyon erős, számos fejlesztési lehetőséggel Szeged tudott és tud is élni, míg Hódmezővásárhely nem.

Hódmezővásárhely kistérségi központ, a saját közigazgatási területén belülre került környező tanyaközpontok és szórvány tanyák, valamint az agglomerációját alkotó 3 kistelepülés vonatkozásában. Fejlődésének stratégiai kérdése a város és a régióközpont Szeged kapcsolatának alakulása.

Településkörnyezet és -szerkezet

A város természeti, táji, topográfiai és funkcionális tagoltsága ma jellemzően egyensúlyi állapotot mutat, a városszerkezet több évszázados, döntően szerves fejlődés során kialakult elemei jellegzetes, hármastagú önmagukban jórészt homogén – tagoltságú egységet alkotnak.

Hódmezővásárhely városszerkezetét a mai napig meghatározza a város mezővárosi múltja:

- a város központja, a Belváros az emeletes házakból és rangos parasztpolgári házakból épült városias mag köré szerveződött;
- az ezt hajdanán körülvevő széles falusias építési övezetből alakultak ki a ma alapvetően kertvárosi jellegű lakóterületek;
- a zárt településen kívül, de városfallal el nem választva, a határban álltak a harmadik építési övezetet jelentő tanyák.

A várost kutató szerzők részletesen beszámolnak a mezővárosok modelljeként is szolgáló Vásárhely városszerkezetének alakulásáról:

- A belterület közigazgatási tagozódása városrészek szerint történt (Tabán, Tarján, Susán, Csúcs, Újváros stb.),
- A külterület tagolódásában a művelési ágak játszották a főszerepet. A város közvetlen közelében terültek el a szőlők és a belső legelő, ahová naponta kihajtották a jószágot, a Tisza szabályozásáig a déli részen, kb. 130 szigeten a réti földek (kaszálók), majd a távolabbi övezetben a szállások, a tanyák, végül pedig az Orosháza felé eső részen a külső legelő feküdt, ahol télen-nyáron szabadon legeltek a lovak, marhák és juhok.

A belterület és a külterület szoros gazdasági egységben állt egymással, ami a közigazgatásra, a műveltségre, az árucserére, a családi életre is kihatással volt. A lakosság kb. 60%-a a tanyás gazdálkodás virágkorában (20. sz. eleje) a mezőgazdaságból élt, mégpedig úgy, hogy nagy részben a városban lakott, míg munkahelye a tanyán volt: itt termelték a javakat, amit részben helyben vagy a városi háznál fogyasztottak el, halmoztak fel, részben pedig a városban értékesítettek. Ez a rendszer együtt járt a gyakori városba járással: piaci napokon és vasárnap, illetve télen a család – főleg a polgárosodó paraszti rétegeknél – a városi háznál tartózkodott. A közlekedés fejlett rendje jellemezte a külterület és a város kapcsolatát.

A mai Belváros magja a Kossuth tér és a környező utcák, illetve a Belváros, Csúcs és Susán városrészek határán mintegy csúcspontot képező Kálvin tér és közvetlen környezete. E terület a város adminisztratív, kulturális, egészségügyi központja.

A tanyavilágban 1949-ig 7000 tanya volt, iskola- és olvasóköri hálózattal, boltokkal, szélmalomokkal, kúriákkal, vámházakkal, dűlőutakkal, halastavakkal. 1950-ben kezdődött meg a tanyaközpontok kiépítése (Batida, Erzsébet, Kútvölgy és Szikáncs), ami a tanyákon élők ellátását ugyan segítette, de nyitánya volt a társadalom és a gazdaság átszervezésének, egyben a hagyományos tanyavilág felszámolásának.

A város térszerkezetének alakulását folyamatosan meghatározó tényező a Tisza. A város határának a természetes felszíni vizek szabályozásáig meghatározó része volt a Tisza nagy árterületén található, a folyóval rendszeresen vagy időszakosan közlekedő mellékágak, erek és tavak rendszere. A víz a mai napig állandó szereplője a város életének, veszélyként és lehetőségként egyaránt. Az 1950-es évek elejéig a várost még jelentős nádas övezte, különösen a kubikgyödrök környékén: Csúcs, Susán, Újváros, Tabán, Tarján egy részén, a lapos kertek végén ekkor még nádat lehetett szedni.

Hódmezővásárhely város igazgatási területének városszerkezeti egységei:

- központi belterület a kialakult lakókörzetekkel, (Belváros, Tarján, Tabán, Béke telep, Csúcs, Susán, Hódtó, Újváros, Kertváros), és az iparterületek (északi és déli),
- egyéb belterületek (Batida, Erzsébet, Kútvölgy, Szikáncs és Mártély üdülőtérület),
- kishomoki lakóterületek (jelenleg részben belterületbe vonás alatt lévő volt zártkertek),
- külterület, a máig fennmaradt tanyavilággal.

A központi belterület legrégebbi városi magja a **Belváros, Tarján, Susán** városrészek, melyek ma is őrzik a régi városszerkezet jellegzetességeit, ahogy Szentí írja: „Az egykori város még tele volt erekekkel, árkokkal, kisebb-nagyobb lefolyástalan mocsarakkal, tavakkal. A házak ezek partjára épültek, követve a kanyarulatokat. Tipikus példa erre ma is a Lenkei utca, amely az egykori érparton nagy „S” alakot ír le, vagy a Csúcsban a Daru utca és a Búvár utca, városunk egyik legmélyebb része, amely nevében is őrzí az egykor itt kanyargó vízi világot, és sorolni lehetne a példákat... Ugyancsak a terepviszonyokat követve és a búvóhelyet keresve alakultak ki a Vásárhelyre jellemző vakközök vagy zsákutcák. Susánban a Klauzál utcából több ilyen vakköz is nyílik, de Tabánban, Tarjánban szintén gyakoriak... Ezek a régi, többnyire szűk utcák különös, középkorias hangulatot árasztanak. Bennük a régi, fehérre meszelt, feketével, barnával, zölddel elhúzott tövű vályog- és vert falú házak a paraszthagyományok szerint épültek, többnyire a tulajdonos gazdacsalád segítségével. Jókorá porta tartozott hozzájuk, és végük gyakran átnyúlt a másik utcába, vagy a tűszomszéd telkével találkoztak.”

Béketelep, Kertváros, Újváros a város újabb szerkezeti alegységei, melyek mai városképe elsősorban a II. világháborút követő időszakról, főként az 1960-as évektől kezdve alakult ki. Béketelep és Újváros szélein jött létre a vásárhelyi „szocialista nagyipar”, Kertváros mellett a laktanya. Az 1960-as évek – mint a legtöbb magyar város esetében – jelentős városképi változásokat hoztak Vásárhelyen is. Meghatározó jellegű házak tűntek el a Belvárosban, s átalakultak az ipartelepítés helyszínei, az északi, illetve a dél-keleti kivezető utak mentén, a Fémipari Vállalat, a Mérleggyár vagy az Alföldi Porcelángyár környéke stb. Létrejöhettek a lakótelepek, beépítésre került számos park, zöldfelület. A külvárosi részek is megváltoztak, az egyes korszakok divatjának megfelelően épültek az új lakóépületek, a sátoztetős házak, avagy az angol típusú kétszintes épületek.

A **Belvárosban** található néhány többszintes ház, illetve a lakótelepeken kívül a városra az egyszintes lakóépületek a jellemzőek. A város terjeszkedett, jellemzően a zöldterületek, parkok, erdők, sőt a termőföld rovására.

Ipari területek jelenleg a város két legforgalmasabb kivezető útja mentén helyezkednek el. A dél-keleti ipari terület az Alföldi Porcelángyár, illetve a volt Csomiép területfoglalásai mentén alakult ki és fejlődik jelenleg is folyamatosan. Itt hozta létre a város az ipari parkot, s ezt a területet jelöli ki a város szerkezeti terve a hosszútávon fejleszthető ipari övezetként. A mai Béketelep lakóterület szélein elhelyezkedő északi ipari terület fejlődése a volt Fémipari Vállalat mellett indult. E terület a város belterületi határán fekszik, lakóterületek, illetve értékes termőterületek határolják.

A **kishomoki lakóterületek** a város speciális része, ide épültek az elmúlt rendszerben a város lakótelepein, kert- és zöldfelület nélkül felnövő generációinak zártkertjei, az úgynevezett hobbi telkek és nyaralók. A városrész a terjeszkedő városfejlődés egyik jellegzetes – és városképi szempontból teljesen eklektikus - területévé vált, a belső területekről kiköltöző lakosság viszonylag nagy alapterületű telkeken, kevésbé szigorú szabályzási környezetben kezdett építkezni. Az **Új-Kishomoki** rész, mely a városfejlesztési tervek szerint a város utolsó ilyen típusú növekedésének terepe, a szabályozhatóság érdekében is belterületbe vonás alatt van. A városrészben megfelelőek az utak és a jóléti szolgáltatások is kielégítőek. A 47 út négysávossá építésének utolsó fázisát megelőzően kiépítésre kerültek a terület közműhálózatai, a víz- és gázhálózat. A szennyvíz csatornázási projektet uniós támogatás bevonásával kívánja megvalósítani a Város.

A város fekvése, infrastruktúrája

Hódmezővásárhely megközelíthetősége

Csongrád megye egyik sajátossága a két megyei jogú város, Szeged és Hódmezővásárhely fizikai közelsége, s ebből adódóan az igen intenzív kapcsolatuk. Ez a közlekedésben is jól érezhető:

- Szegedről a város a 47.sz. főútról érhető el. Az útszakaszon jelentős forgalom bonyolódik (11.600 jármű/nap), ami indokolta az út négysávossá alakítását.
- A megközelíthetőség a főváros, illetve Szeged irányából az M43 gyorsforgalmi út felől optimális

- Az M43-as megvalósulása autópálya kapcsolatot teremt a román határ és Erdély fejlődő nagyvárosai (Arad, Temesvár) felé; Szerbia irányából Szegeden keresztül vezet az út.

A Hódmezővásárhelyre befutó országos közutak közül jelentősebb forgalmat bonyolít még le a 45. sz. főút (Szentese felől), a 4415. jelű út (Makó felől) és a 4421. jelű út (Tótkomlós felől). Lényegesen kisebb a terhelése a 4414. jelű útnak (Maroslele felől), a 4521. jelű útnak (Mindszent felől, ahol körforgalmi csomópont kiépítése valósult meg) és a 44116. jelű útnak (Öthalom felől)

A város közlekedési helyzetének minőségi javulását és a fő problémának, a városközpont túlterheltségének megszüntetését a tervezett tehermentesítő út megépítése jelentette. A tehermentesítő elkészülése után az országos közúthálózat számos eleme a város tulajdonába került és megvalósulhatott forgalomcsillapításuk. Későbbi ütemben, 2018 márciusában fejeződött be a várost elkerülő északi gyűrű megépítése is. Ez az útszakasz a várost északról kerüli el 2x1 sávos kiépítésben, a 47. sz. főút és a 45. sz. főút között húzódva lehetővé teszi majd a várost terhelő egyik legforgalmasabb átmenő közúti áramlat számára a város kikerülését. Az északi elkerülőt hosszabbítja meg a város déli részén az Erzsébeti úton található Ipari parkig a 47-es főút keleti elkerülő szakasza. A tervek szerint az utat 2018 őszén vagy legkésőbb 2018 telén át is adható a forgalomnak. A 3,2 kilométeres út építése során három körforgalmi csomópont és egy vasúti kereszteződés kerül kialakításra. A 47. számú főút északi elkerülő út fejlesztése kapcsán valósult meg a Bodzási út felújítása, amely révén a 47-es főút csatlakozó ágának és a lakott terület határa közötti szakasz szélesítése, felújítása valósult meg.

Hódmezővásárhely európai uniós forrásból és önkormányzati önerőből készítette el a 47-es és a Hód-Ipari park (4415. jelű út) között húzódó, mintegy 3,5 km hosszúságú összekötő utat is. Az Ipari Park tekintetében meg kell említeni, hogy az Önkormányzat tulajdonában álló 17 és 20 hektáros területeken, nagynyomású gázvezetékek és távközlési kábelek kerülnek telepítésre, valamint kialakításra kerül az elektromos, gáz-, víz- és szennyvízelosztó hálózat és egy hírközlő rendszer is. Az új struktúra biztosítja a minőségi munkahelyteremtést és a kiszámítható városfejlesztést, támogatja a település hosszú távú fejlesztési stratégiáját.

Hódmezővásárhely vasúti kapcsolatai jelenleg kevésbé játszanak fontos szerepet. Budapestet közvetlenül nem, csak Szegeden vagy Szentesen való átszállással lehet elérni: a fővárosba legoptimálisabb esetben 3 óra 7 perc alatt lehet eljutni Szegeden keresztül. Átszállás nélkül Szegeden kívül a jelentősebb városok közül csak Békéscsaba érhető el.

A közúti tömegközlekedés mutatói jobbak a vasútéinál. Csongrád megyében a Tisza Volán ZRt. szolgáltat, ami Hódmezővásárhely helyi tömegközlekedését is biztosítja. Budapest felé 5 átszállás nélküli buszjárat van naponta, amelyek a Népliget buszállomásra érkeznek, menetidejük 3 óra 25 perc. Szegedre naponta 86(!) buszjárat indul, melyek átlagosan 40 perc alatt teszik meg a 33 km távolságot. Reggel 5:30-tól este 23:30-ig minden órában gyorsjárat közlekedik a két város között. Szegedi átszállással elérhető szinte az összes magyar nagyváros és megyeszékhely.

A két közlekedési forma közül a busz a kedveltebb, mivel a vasútállomás sem Hódmezővásárhelyen, sem a legfontosabb célpontban, Szegeden nincs a központban és a vasútvonal nem érinti a legfontosabb utazási célpontokat.

A „Tram Train” integrált villamos- és nagyvasúti rendszer bevezetése Hódmezővásárhely és Szeged viszonylatában megvalósítás alatt van. Szeged és Hódmezővásárhely közötti 22 km hosszú közlekedési vonalon olyan vasúti pályakorszerűsítés valósul meg, amely Hódmezővásárhely belterületét is feltárja, s így a nagyvasúti pályát elhagyva a város legfontosabb intézményeit és legsűrűbb lakóterületeit közúti villamosvasút közlekedtetésével kapcsolja össze.

Modern Városok Program (MVP) keretén belül Magyarország Kormánya és Hódmezővásárhely Önkormányzat közötti együttműködési megállapodás alapján 117 km hosszúságban külterületi kerékpárutak építése valósul meg a tervek szerint. A városban az egy lakosra jutó kerékpárút aránya a legmagasabb az országban. A város célja, hogy egy jelentős kerékpáros desztinációt hozzon létre az aktív turizmust erősítve, egyre több szolgáltatással. Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata a kistérség településeivel szoros együttműködésben az elmúlt időszakban azon dolgozott, hogy egy új stratégiai koncepciót állítson össze annak érdekében, hogy a térség turisztikai látogatottságát felpozícióba, és növelje a megépült kerékpárutak kihasználtságát.

A Területi Operatív Program keretén belül kerékpárút épül továbbá Hódmezővásárhelyen, a Síp utcán és Hódmezővásárhely, valamint Makó között Maroslele építésével.

A 1818/2016. (XII. 22.) Korm. határozat alapján kapott támogatás során megújult a Szántó Kovács János úti kerékpárút a Pálffy és az Észak utca között, illetve a Rárósi út melletti szakasz a Jókai utca és a város belterületi határa között.

Uniók forrásból valósult meg az Ady Endre utcától a kishomoki aluljáróig terjedő kerékpárútszakasz felújítása.

Városon belüli közlekedés

Hódmezővásárhely közlekedési rendszerében a mennyiségi fejlődés korszaka a végéhez közeledik, már most is a minőségi fejlesztés van túlsúlyban, nincs tömeges kielégítetlen közlekedési igény.

A városi tömegközlekedés helyzete ellentmondásos. A város adottságai miatt a városban élők viszonylag nagy távolságokat tesznek meg naponta lakóhelyük és a belvárosba koncentrálódó ellátó intézmények, illetve munkahelyük, a jellemzően a város szélén található vállalatok elérése érdekében. A városban a helyi buszközlekedést több buszvonal járatai szolgáltatják, amelyek a várost behálózva kielégítő színvonalat biztosítanak, jellemzően óránkénti indulással.

Vásárhelyen azonban a közkedvelt és elterjedt közlekedési eszköz a kerékpár, így – főként a kedvező időjárású időszakokban - a buszközlekedés kihasználtsága alacsony. Ugyanakkor parkolási gondok/díjak ellenére is egyre több a városban az autó, rossz idő esetén az egyébként kerékpárral közlekedők autókba ülnek.

A város mérete, domborzati adottságai kedveznek a kerékpáros közlekedésnek. A városban az elmúlt évtizedben a legfontosabb forgalomáramlási irányokban kiépültek a kerékpárutak és –sávok, 2007 végére közel 30 km-nyi városi kerékpárút, és ez folyamatosan növekszik, 2013-ra több mint 50 km-nyi kerékpárút-hálózat van.

Ugyancsak bővül a várost és az agglomerációs településeket összekötő hálózat is: Mártély felé évek óta vezet kerékpárút, 2008 során pályázati pénzből megvalósul a 45-ös út mentén a Barattyosig vezető, illetve az algyői Tisza-hídtól a Tisza mentén Csongrádig vezető út. A városban a kisebb forgalmú utcákban a közúton húzódnak az ajánlott kerékpáros útvonalak.

Szintén a fenntartható városi közlekedésfejlesztések között lehet megemlíteni a Hősök tere Tóth Sándor utca és dr. Imre József utca közötti szakaszán egy úgynevezett forgalom csillapított övezet kialakítását is.

Infrastrukturális fejlettség

A városok általános fejlődőképességének egyik feltétele a megfelelő közműellátottság. Az adatok alapján megállapítható, hogy Vásárhely jó közműellátottság az ellátottság mértéke valamennyi közmű vonatkozásában az országos átlag feletti, Csongrád megye átlaga feletti, a megyei jogú városokban tapasztalhatóknak megfelelő.

A környező városokkal összehasonlítva ki kell emelni, hogy Vásárhelyen az önkormányzat jelentős fejlesztéseket valósított meg a rendszerváltás óta a város közműellátó rendszerének tökéletesítése érdekében. Egyebek mellett ennek elismerését is jelenti a város által 1997-ben elnyert Európa-díj Becsületaszó fokozata, mely az intézményi fejlesztések mellett az infrastrukturális fejlesztéseket (szennyvíztisztító és csatornázás, szilárdhulladék-lerakó telep, geotermál erőmű, kerékpárút-hálózat, világítás-korszerűsítés, kórház rekonstrukció) honorálta.

A város az azóta eltelt időben is – és jelenleg is – folyamatosan fejleszti rendszerét. Ennek eredményeképpen napjainkban is több kitüntető díjjal jutalmazták Hódmezővásárhelyt pl. Kerékpárosbarát Települések közé tartozik. Figyelembe kell venni, hogy a város szerkezeti tulajdonságai miatt (hatalmas külterület, a tanyaközpontok, szórvány-tanyák) fajlagosan sokkal nagyobb befektetéssel tudja biztosítani az ellátást, mint általában a többi megyei jogú nagyváros.

További infrastrukturális fejlesztéseket történtek (csapadékvíz átemelő szivattyútelepek létrehozása, út- és kerékpárút hálózat felújítás, LED - es közvilágítási hálózat kiépítése, középületek geotermál energiával történő ellátása) illetve történnek (Teljes város területén az ivóvíz arzénmentesítése, Kishomok szennyvízcsatornázása, szennyvíztisztító fejlesztése, további út és kerékpárút hálózat fejlesztések).

Az elmúlt évben megtörtént a Tornyai város-rehabilitáció, melynek keretében a dr. Rapcsák András út rekonstrukciója, a görög keleti templom rekonstrukciója, a Tornyai Múzeum épületeinek és az Alföldi Galéria felújítására is sor került. Megújult és kibővült a művelődési Központ épülete is. A Szent István szociális város-rehabilitáció keretében – az ott élők érdekében – széles körű felzárkóztató programsorozat indult. A szociális felzárkóztató programok a városrészben kialakítandó új közösségi házban kaptak helyet.

A Szent István város-rehabilitáció elnevezésű projekt a Szabadság tér rendezését szolgálja. Ennek keretében az infrastrukturális beruházásokon túl úgynevezett „soft”- azaz társadalmi célú tevékenységtípusok is megvalósulnak. Ezek társadalmi célú fejlesztő támogató tevékenységek. Ennek része, hogy a családsegítő szolgálatot kiterjesztik a Szabadság térre. Ez úgy valósult meg, hogy három, tanácsadón alapuló klubfoglalkozás alakult meg a Szabadság tér 85. szám alatt. Az egyik ilyen az álláskereső klub, amelyben

többek között önéletrajzok és motivációs levelek elkészítésében nyújtanak segítséget. Idősbarát tanácsadás segíti a nyugdíjas korosztály aktív időtöltését, valamint az itt élők számára háztartás-gazdálkodási klub is indult, ahol adósságkezelési szakemberek segítik azokat, akik erre igényt tartanak. Az itt élők túlnyomó többsége hátrányos helyzetű, ezért van szükség az összetett felzárkóztató programra.

A gazdasági helyzet bemutatása

Hódmezővásárhelyen a város adottságaiból következően évszázadokon keresztül a mezőgazdaság volt a meghatározó gazdasági ágazat, ez a szektor ma is viszonylag nagy foglalkoztató, s az országos viszonylatban is kiemelkedő teljesítményű vállalatokon keresztül jelentős gazdasági erőt is képvisel.

A mezőgazdasági termeléshez ugyanakkor nem kapcsolódik szervesen más gazdasági tevékenység: sem jelentős értékesítési, sem feldolgozóipari, sem mezőgazdasági gépgyártó tevékenység. A Mezőgazdasági Főiskola jelenléte ellenére jellemzően nincsen mezőgazdasági kutatás sem.

Elsősorban a szocialista iparosítási folyamatnak köszönhetően alakult ki a vásárhelyi ipar, melyben ma jelentősen átalakulva, de működik a hagyományokra is épült kerámiaipar, a precíziós műszerek gyártása, a textilipar, jelentősebb súllyal bír még a gépgyártás és az építőipar.

A vásárhelyi iparra azonban jellemző az alacsony hozzáadott érték, kevés a K+F. Ez alól elsősorban a mérleggyártó, illetve orvosi műszergyártó cégek kivételek.

A vállalatok ágazati szerkezete a szolgáltató vállalatok dominanciáját mutatja, melyben elenyésző az ipari szolgáltató és meghatározó a lakossági szolgáltató vállalatok aránya.

A KKV-k magas aránya az országos és nemzetközi trendeknek megfelelő, kedvezőtlen a társas vállalkozások viszonylag alacsony, s a mikro-vállalkozások meghatározó aránya.

A városban viszonylag magas a munkanélküliség, alacsony a foglalkoztatás, a városra jellemző adatok kedvezőtlenebb helyzetet mutatnak, mint a nagyobb megyei jogú városokban.

A város foglalkoztatási helyzete ellentmondásos: az aktív korúak több mint 11%-a nyilvántartott munkakereső, a szezonális munkát kínáló szektorok miatt is magas az Alkalmi Munkakönyvvel munkát vállalók száma, ugyanakkor érvényesül az országban majdnem mindenütt érvényes jelenség, a szakképzett, elsősorban gépipari szakmájú munkavállalók hiánya.

A foglalkoztatás szerkezete egyrészt a fejlett, a dezindustrializáció folyamatába illeszkedő városok jellemzőit mutatja, azaz a szolgáltatási ágazatok foglalkoztatottjainak száma meghaladja a termelő szektorokét, melyekben máig érvényesülnek a hagyományok, azaz még mindig viszonylag magas az agráriumban (állandó vagy alkalmi) foglalkoztatottak aránya. A helyzet mégsem kedvező a versenyképesség szempontjából, hiszen jellemző az alacsony hozzáadott értékű ágazatok aránya, a szolgáltatásokon belül meghatározó a közszolgáltatók foglalkoztatási szerepe. (A közsférában dolgozók magas aránya a kisebb településeken jellemző.)

Ugyanakkor a városban bizonyos, főleg közép- és felsőfokú végzettséget igénylő műszaki ipari szakmában munkaerő-hiány van, hasonlóképpen az egész országban jellemző helyzethez. Hiányzik a felsőfokú műszaki képzés a térségben, a középfokú szakképzés kibocsátása nem képes mennyiségileg és minőségileg a kereslethez illeszkedni, a gyakorlati képzés megoldása nehézséget okoz.

A más városokban képzettséget szerzett fiatalok gyakran nem térnek vissza Vásárhelyre.

A városi vállalkozások munkaerő vonzáskörzete a hasonló városokéhoz képest kicsi, a vásárhelyi kistérség településeinek munkavállalói közül sokan Szegeden, Szentesen vagy Orosházán dolgoznak.

Vásárhely gazdasági mutatói a régiós megyeszékhelyeknél kedvezőtlenebb helyzetre utalnak, a városvezető pozíciót a kisvárosok közötti összehasonlításban nyer. Vásárhely gazdaságának ugyanakkor a környező kisvárosoknál jelentősen nagyobb számú lakos megélhetését és színvonalas ellátását kell biztosítania.

A városnak az országhatárhoz közeli fekvése következtében nemcsak a régió nagyvárosaival versenyez, hanem a nagy ütemben fejlődő román városokkal (pl. Temesvár) is, melyek gazdasági súlyát (tőke- és munkaerővonzó képességét) csak egy nagyobb léptékű térségi összefogás eredményeként létrejövő, Szeged központú, a környező középvárosokat magában foglaló gazdasági régió tudná ellensúlyozni.

A város gazdasága ugyanakkor rendelkezik fejlődési potenciállal, ezek kihasználásához céltudatos fejlesztés-támogató politikára, koordinált cselekvésekre van szükség.

Elmondható, hogy a vásárhelyi versenyszférát jellemző kisvállalati struktúra, a mezőgazdaság, az építőipar, a kevés hozzáadott-értéket termelő ipari és szolgáltatási ágazatok dominanciája feltételezhetően alacsony jövedelmek realizálását teszik lehetővé. A városban foglalkoztatottak legkevesebb egy negyede nem a versenyszférában, hanem a viszonylag alacsonyabb jövedelmezőségű, de biztosabb munkahelyet kínáló közszférában dolgozik.

A fentiekből következően valószínűsíthető a vásárhelyi lakosság viszonylag alacsony jövedelmi szintje. A Heti Világgazdaság gazdasági hetilap által 2008 februárjában végzett elemzés szerint Hódmezővásárhely a legutolsó helyen áll a megyei városok között az egy főre jutó személyi jövedelem nagysága alapján.

A városban a 15-64 éves korosztály aktivitási rátája is elmarad az országostól – 2012-ben Hódmezővásárhelyen 58,9%, az országos 62%-al szemben.

A gazdaság problémáit mutatja, hogy a hódmezővásárhelyi kistérség hátrányos helyzetű - Salgótarján és Kaposvár mellett az a megyei jogú város (a 22 hazai megyei jogú város közül), mely a többi nagyváros általánosságban inkább prosperáló kistérségeitől eltérően hátrányos kistérség központja.

A térségi hátrányos helyzet és a városban megjelenő szociális problémák legfőbb indoka a munkahelyek hiánya: a régiós nagyvárosokéhoz képest a versenyszféra viszonylag alacsony foglalkoztatási kapacitása, illetve a klasszikus nagyfoglalkoztató közintézmények közelmúltban bekövetkezett racionalizálásának eredményeként megszűnt munkahelyek.

Hódmezővásárhely tervezett projektjei közé tartozik a mezőgazdasági feldolgozóipari vállalkozások városba telepítése, illetve visszatelepítése, továbbá egy regionális agrár-közigazgatási központ létrehozása a Csongrád Megyei Agrárkamara városba költözésével. Miután Hódmezővásárhely és térsége, az ország legnaposításesebb területe, ennek kihasználása érdekében a kormány felhívta a nemzeti fejlesztési minisztert, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket egy naperőműpark létesítésére. Lesz a városban egy új könyvtár és tudásközpont és egy agrár-felsőoktatási intézmény is, amely elsősorban a Mezőhegyesi Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság szakemberképzését szolgálja.

A gazdasági helyzet javítását szolgálja a – Területi Operatív Program keretén belül megvalósuló – „Hódmezővásárhelyi foglalkoztatási együttműködések kialakítása”. Fő célja az emberi erőforrás fejlesztése, a foglalkoztatás ösztönzése és a társadalmi együttműködések támogatása. A cél elérését a megyei jogú városok önkormányzatai, kormányhivatalok, illetve a foglalkoztatás-fejlesztésben érintett helyi, és egyéb megyei szereplők együttműködése teremtheti meg. Az együttműködés keretében képzési és foglalkoztatási programok megvalósítása, a területi sajátosságokon alapuló fejlettségbeli különbségek mérséklése és a foglalkoztatottsági szint emelése valósulhat meg.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Hódmezővásárhely település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

1.Jogszábeli háttér bemutatása, rendelkezésre álló adatok forrása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva az alábbiakra:

Magyarország Alaptörvénye XV. cikk

(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.

(4) Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

- 1991.évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és egyes szociális ellátásokról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

„4. § Az egyenlő bánásmód követelményét

a) a magyar állam,

b) a helyi és kisebbségi önkormányzatok, ezek szervei, jogviszonyaik létesítése során, jogviszonyaiban, eljárásaik és intézkedéseik során kötelesek megtartani.”

- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól szóló
- 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 362/2004. (XII. 26.) Kormányrendelet az Egyenlő Bánásmód Hatóságról és eljárásának részletes szabályairól
- Az Ebktv.-ben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

1.2. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

- Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában is megjelenik, hogy „valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének köteleességét.” Az Alaptörvény XV. cikke tartalmazza a törvény előtti egyenlőséget, a megkülönböztetés tilalmát. Ez az egyenlőség és tilalom általános, azonban nem zárja ki az esélyegyenlőség kiküszöbölésére irányuló intézkedéseket. Sőt, külön védelmet igénylő csoportként emeli ki a nőket, az időseket és a fogyatékosággal élőket, valamint kimondja, hogy az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel is segíteni kell.

Az Alaptörvény, ezen szellemiségét az összes, az önkormányzat által hozott rendelet magában hordozza.

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere 2015. március 1-től jelentős mértékben átalakult.

Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerülnek.

A helyi önkormányzatok felelőssége növekszik a helyi közösség szociális biztonságának erősítésében, a szociális segélyek biztosításában.

A kötelezően nyújtandó ellátásokat 2015. március 1-től a járási hivatalok állapítják meg. Ezek az ellátások a következők:

- aktív korúak ellátása,
- időskorúak járadéka,
- ápolási díj (alapösszegű, emelt összegű és kiemelt ápolási díj),
- közgyógyellátás (alanyi és normatív formák),
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

A hatáskörváltozás tehát az aktív korúak ellátását érinti, a felsorolt többi ellátást az eddigiekben is a járási hivatalok állapították meg.

Egyéb támogatás biztosításáról a települési önkormányzatok döntenek. Az önkormányzatok által nyújtható támogatás neve egységesen települési támogatás, amelynek jogosultsági feltételeit, típusait az önkormányzatok határozhatják meg.

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város törvényi kötelezettségének eleget téve 2015. február 28. napján megalkotta a 6/2015. (II.28.) számú önkormányzati rendeletet a települési támogatásról. (https://kozigazgatas.hodmezovasarhely.hu/images/rendeletek/2015/2015_6.pdf)

1. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) szociális szolgáltatásokat érintő módosítások

- Az intézményi térítési díj szabályainak változása
- A támogatott lakhatás szabályainak módosítása
- Belépési hozzájárulás bevezetése a tartós bentlakást nyújtó szociális intézményekben
- Az intézményi jogviszony megszüntetésére vonatkozó szabályok módosítása
- A területi lefedettséget figyelembevevő finanszírozási rendszerbe történő befogadás szabályainak módosítása
- Családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás működésének racionalizálása
- Lakóotthoni átalakulás kötelezettségének hatályon kívül helyezése
- Támogatott lakhatás célcsoportjainak változása
- Térítési díj visszamenőleges megállapítása kivételes esetben
- Jogorvoslati rend pontosítása
- A falu és tanyagondnoki szolgáltatás egyes szabályainak módosítása
- A 150 fős korlátra vonatkozó szabályok
- Egyházi kiegészítő támogatás megtérítésére vonatkozó szabály pontosítása
- Jelzálogjog bejegyzés szabályának pontosítása

2. Az Szt.-hez kapcsolódó kormányrendeletek legfontosabb változásai

- A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények ágazati azonosítójáról és országos nyilvántartásáról szóló 226/2006. (XI. 20.) Korm. rendelet módosításai
- A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről

- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról szóló 29/1993. (II.17.) Korm. rendelet módosításai
- A támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások finanszírozásának rendjéről szóló 191/2008. (VII. 30.) Korm. rendelet módosításai
- Az egyházi és nem állami fenntartású szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok állami támogatásáról szóló 489/2013. (XII. 18.) Korm.
- A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalról, valamint a szakmai irányítása alá tartozó rehabilitációs szakigazgatási szervek feladat - és hatásköréről szóló 95/2012. (V. 15.) Korm. rendelet módosításai

3. Az Szt.-hez kapcsolódó miniszteri rendeletek legfontosabb változásai

- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI.24.) SZCSM rendelet módosításai. A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet módosításai
- A gondozási szükséglet, valamint az egészségi állapoton alapuló szociális rászorultság vizsgálatának és igazolásának részletes szabályairól szóló 36/2007. (XII. 22.) SZMM rendelet módosítása

1.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait. Természetesen azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs és nem is lehet, ott a 2011.évi népszámlálás adataiból indultunk ki.

2. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A mélyszegénység számos társadalmi tényező által meghatározott összetett jelenség, amelynek kialakulásában egyaránt szerepet játszanak a társadalmi és kulturális hátrányok, a szocializációs hiányosságok, az iskolai és képzési deficit, valamint a munkaerő-piacon elszorított hátrányok is.

A mélyszegénység elsősorban azt a jelenséget, állapotot jelenti, amikor az egyes emberek vagy meghatározható társadalmi csoportok tartósan a létminimum szintje alatt élnek, a fentebb felsorolt hátrányok vagy hiányok közül több is sújtja őket, és szinte semmi esélyük sincs arra, hogy ebből a helyzetből önmaguktól képesek legyenek kikerülni. A mélyszegénység állapotának egyik legpontosabban meghatározható indikátora az egyes emberek vagy társadalmi csoportok jövedelmi helyzete. A mélyszegénységben élők jövedelemstruktúrájára általánosságban az jellemző, hogy az összjövedelem döntő hányada társadalmi transzferekből tevődik össze.

2.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Kerületünkben tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motivációs problémák, a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

2.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Az alábbi táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftt.) és a Mőtv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

A fejezetre vonatkozó jogi szabályozás szerint a helyi önkormányzat az Ftt. 8. § (4) bekezdése értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- a) közfoglalkoztatást szervez,
- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a Mőtv. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

Hátrányos megkülönböztetés, előnyben részesítés a foglalkoztatás területén – Ebktv. 21. § - 23. §

Az Ebktv. fenti paragrafusai rögzítik, hogy egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz pl. a munkához jutás során, a munkához jutás felvételi eljárása keretében, stb.

Előfordulnak olyan speciális helyzetek, amikor indokolt, hogy a munkáltató különbséget tegyen helyzetük, tulajdonságuk, jellemzőjük alapján a munkavállalók között, ezért az Ebktv. értelmében nem minősül az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének, ha az a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés. A 23. § biztosítja annak a lehetőségét, hogy törvény, kormányrendelet, illetve kollektív szerződés a munkavállalók meghatározott körére – a foglalkoztatási jogviszonnyal vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnyal összefüggésben – eltérjen az egyenlő bánásmód követelményétől,

amennyiben ennek célja valamely hátrányosabb helyzetű csoporttal kapcsolatban előnyben részesítési szabályok meghatározása, pozitív diszkrimináció alkalmazása.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy a teljes lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között a vizsgált területen. Meg kell vizsgálni az adatok alakulásának tendenciáit és összefüggésbe hozni a település gazdasági mutatóinak alakulásával. Át kell gondolni, hogy a tendenciák, valamint a településen jelenleg érvényesülő gazdasági folyamatok milyen jövőbeli kilátásokat hordoznak magukban.

2.2.1. számú táblázat

Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
				fő	%	fő	%	fő	%
2013.	15981	15941	31922	901	5,6%	710	4,5%	1611	5,0%
2014.	15808	15767	31575	724	4,6%	460	2,9%	1184	3,7%
2015.	15555	15595	31150	678	4,4%	427	2,7%	1105	3,5%
2016.	15367	15461	30828	456	3,0%	289	1,9%	745	2,4%
2017.	15100	15306	30406	357	2,4%	260	1,7%	617	2,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A fenti táblázat tartalmazza Hódmezővásárhelyen nyilvántartott álláskeresőinek nem szerinti megoszlását. Jól látható, hogy a 2017-ben nyilvántartott álláskereső férfiak száma jelentősen csökkent 2013-hoz képest. Ez a 2008-as gazdasági válság utáni „kilábalási” időszak pozitív hozadéka. Kisebb mértékben, de jelentősen csökkent a nők aránya is a 2013-as évhez képest. A táblázat utolsó sorában jelentős csökkenés figyelhető meg, hiszen több mint felére csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma.

2.2.2. számú táblázat

Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

fő		2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
nyilvántartott álláskereső száma összesen	fő	1611	1184	1105	745	617
20 éves és fiatalabb	fő	17	21	43	31	26
	%	1,1%	1,8%	3,9%	4,2%	4,2%
21-25 év	fő	235	159	180	101	64
	%	14,6%	13,4%	16,3%	13,6%	10,4%
26-30 év	fő	191	155	117	62	60
	%	11,9%	13,1%	10,6%	8,3%	9,7%
31-35 év	fő	168	112	87	65	59
	%	10,4%	9,5%	7,9%	8,7%	9,6%
36-40 év	fő	187	161	133	98	66
	%	11,6%	13,6%	12,0%	13,2%	10,7%
41-45 év	fő	173	134	129	81	66

	%	10,7%	11,3%	11,7%	10,9%	10,7%
46-50 év	fő	192	123	117	80	65
	%	11,9%	10,4%	10,6%	10,7%	10,5%
51-55 év	fő	181	107	89	64	56
	%	11,2%	9,0%	8,1%	8,6%	9,1%
56-60 év	fő	211	137	133	84	65
	%	13,1%	11,6%	12,0%	11,3%	10,5%
61 év felett	fő	56	75	77	79	90
	%	3,5%	6,3%	7,0%	10,6%	14,6%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Fentieket figyelembe véve fontos feladat a pályakezdő fiatalok munkaerő-piaci integrációja, hiszen ennek hiánya vagy sikertelen volta döntően befolyásolja a jövő nemzedékének életesélyeit. Ennek érdekében a fiatalok képzettségét összhangba kell hozni a munkaerő-piaci igényekkel. A mélyszegénységben élő, gyakran halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok vonatkozásában ugyanakkor javasolt olyan komplex, célzott képzési-, ösztöndíj- és foglalkoztatási programok beindítása is, amelyek úgy szolgálják a társadalmi felzárkózás előmozdítását, hogy egyúttal képesek ezt a társadalmi réteget is integrálni a város aktív munkaerő-piacába, ezáltal gazdasági és társadalmi fejlődésébe. Fontos megemlíteni, hogy 2013-ban a 21-25 év közötti munkanélküliek száma több mint 70 %-kal csökkent 2017-re. Ez adódhat egyrészt a külföldi munkavállalások magas számából, de ugyanígy adódhat a megnövekedett munkaerő szükségletből is.

2.2.3. számú táblázat

Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma nemenként

	nyilvántartott/regisztrált munkanélküli összesen			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2013.	901	710	1611	429	240	669	47,6%	33,8%	41,5%
2014.	724	460	1184	364	160	524	50,3%	34,8%	44,3%
2015.	678	427	1105	310	141	451	45,7%	33,0%	40,8%
2016.	456	289	745	195	96	291	42,8%	33,2%	39,1%
2017.	357	260	617	173	88	261	48,5%	33,8%	42,3%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázatban láthatjuk, hogy az adott korosztályból a nők száma magasabb a vizsgált időszakban. Látható, hogy a csökkenés itt is megfigyelhető, ugyanúgy mint a 3,2,2. számú táblázatban. Harmadára csökkent a nyilvántartottak száma 2017-re .

a) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

2.2.4. számú táblázat

Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	40892	21440	19452	37500	18868	18632	3392	8,3%	2572	12,0%	820	4,2%
2011	40216	21564	18652	37934	19032	18902	2282	5,7%	2532	11,7%	250	1,3%

Forrás:TeIR, KSH Népszámlálás,

A fenti táblázat az alacsony iskolázottsági adatokat mutatja. Megállapítható, hogy a 2011-es adatok a 2001-es adatokhoz mérten számottevően nem emelkedtek. Látható, hogy a vizsgált két évben többen voltak azok a nők, akik nem végeztek el a 8. általános iskolát, mint a férfiak.

A 12.-es számú táblázat városunkra nem releváns, mert nincs lehetőség felnőtt oktatásban elvégezni a 8. általános iskolát. Hódmezővásárhelyen felnőtt oktatás keretein belül csak a középiskolai végzettséget lehet megszerezni. A 13.-as számú táblázatban láthatjuk, hogy 2009, 2010, 2011 években hányan éltek ezzel a lehetőséggel. Elmondható, az adatok alapján, hogy többen szeretnének gimnáziumi vagy szakközépiskolai érettségi vizsgát tenni, mint valamilyen szakmai képesítést szerezni. Többen vannak azok, akik szakközépiskolai végzettséget szereznek, mint akik gimnáziumi érettségivel rendelkeznek.

A munkanélkülivé válás egyik legfontosabb oka a megfelelő képzettség, végzettség hiánya, hiszen a modern munkaerő-piacon már az alacsonyabb társadalmi presztízsű munkahelyek megszerzése is egyre magasabb iskolai végzettséget, képzettséget igényel. A következő táblázat az alacsony iskolai végzettségűek, illetve a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők számának változását mutatja be a regisztrált munkanélküliek között Hódmezővásárhelyen az utóbbi évtized vonatkozásában.

2.2.5. számú táblázat

Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint	
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség	8 általános végzettség
	Fő	fő	fő
2013.	1611	42	477
2014.	1184	21	321
2015.	1105	30	327
2016.	745	13	198
2017.	617	12	165

Forrás:TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált munkanélküliek számának alakulását a fenti táblázatban látjuk. A 2008-as válság kitörése után jellemzően megnőtt a nyilvántartott álláskeresők száma Hódmezővásárhelyen, mint ahogy az ország szinte minden településén. A „kilábalási” időszakban itt is megfigyelhető a csökkenés az alacsony iskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők számában.

A foglalkoztatáspolitikai eszközök közül ehhez a körhöz tartozók több lehetőséget igénybe vehetnek az eredményes elhelyezkedéshez, pl.: támogatott képzések, támogatott elhelyezkedés, kedvezmények a munkahelyvédelmi akció terv keretében .

2.2.6. számú táblázat

Felnőtt oktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

	középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők		gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2013	69	-	-	69	100	-	-
2014	82	-	-	82	100	-	-
2015	246	69	28	177	72	-	-
2016	427	-	-	509	48	-	-
2017	324	-	-	324	100	-	-
2018	304	-	-	304	100	-	-

Forrás: TelR. Hódmezővásárhelyi Szakképzési Centrum

A fenti két táblázatban látható, hogy Hódmezővásárhelyen felnőtt oktatás csak a középiskolai szinten működik. Általános iskolát elvégezni felnőttoktatás keretein belül nem lehet. A 13. számú adatai alapján megállapítható, hogy évről-évre növekszik a tanulmányokat folytatók száma.

c) közfoglalkoztatás

2.2.7.. számú táblázat

Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

	Közfoglalkoztatásban résztvevők személyek száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakosságához képest
2015	885	2,4	n.a	n.a
2016	865	2,2	n.a	n.a
2017	498	0,6	n.a	n.a

Forrás: Önkormányzat adatai

A fenti táblázat adatai arra világítanak rá, mekkora szerepe van a helyi munkaerő foglalkoztatásában az önkormányzat közfoglalkoztatási programjának. Összevetve a táblázat első oszlopának adatait a település aktív korú népességének nagyságával, látszik a közfoglalkoztatás szerepe. Összevetve az adatot az állástalanok számával megfigyelhető, tudja-e pótolni a foglalkoztatási forma a hiányzó munkalehetőségeket. E tényezőket figyelembe kell venni a helyi program tervezése során.

Ugyanezen összehasonlítások elvégezhetők a roma aktív korú munkaerő, illetve a roma aktív korú munkanélküliek száma és a közfoglalkoztatásban részt vevő romák, valamint nem romák száma között, amely a munkaerő-piaci helyzetüket tekintve egyik leghátrányosabb helyzetű társadalmi csoport lehetőségeiről ad képet.¹

Fontos megjegyezni, hogy a számszerű adatok mellett a munkatevékenység jellegét, a vonatkozó megállapodásokat, a munkavégzés körülményeit – szerződésnek történő megfelelés, biztonságos

¹ Azt a személyt tekintjük romának, aki annak vallja magát. Valamely nemzetiségi csoporthoz tartozás (roma származás) vállalása és kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga, ezért a kisebbségi csoporthoz tartozás kérdésében nyilatkozatra senki sem kötelezhető, kivétel, amennyiben a törvény vagy a végrehajtására kiadott jogszabály valamely nemzetiségi jog gyakorlását az egyén nyilatkozatához köti (ld. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 11. § (1)-(3) bekezdését).

munkakörülmények megléte, stb. – is vizsgálni kell ahhoz, hogy megállapítható legyen, valós segítséget jelent-e a közfoglalkoztatás megszervezésének módja, alkalmas-e visszavezetni a foglalkoztatottakat a munka világába és meghatározhatóak lehessenek a szükséges intézkedések.

A közfoglalkoztatással összefüggő, egyes döntést igénylő kérdésekről szóló 1044/2013. (II. 5.) Korm. határozatban a Kormány rendelkezik a közfoglalkoztatás szempontjából kiemelt települések meghatározásáról, a közfoglalkoztatás 2013. évre vonatkozó céljairól. Feladatul jelöli ki továbbá többek közt, hogy a közfoglalkoztatásban történő részvétel feltételeinek szigorítása érdekében jogszabály-módosítást kell végrehajtani.²

A közfoglalkoztatás, olyan támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra. A közfoglalkoztatók támogatást vehetnek igénybe annak érdekében, hogy átmeneti munkalehetőséget biztosítsanak azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.

A közfoglalkoztatottak száma 2015 évhez képest 2017-re közel felére csökkent, jellemzően azért, mert a gazdasági válság utáni fellendülés időszakában nőtt a munkaerőhiány. Mára az országban komoly szakmunkáshiány figyelhető meg, lásd. például az építőiparban.

A Munkaügyi Központok által szervezett képzési lehetőségek, évek óta a foglalkoztatók igényei alapján kerülnek tervezésre. Az elsődleges cél a tanfolyamok befejezését követő elhelyezkedés, tehát nem csak a végzettség megszerzése a fontos. A képzések elérhetősége a meghatározott prioritású csoportokhoz tartozók számára elsődleges, pl. alacsony iskolai végzettségűek, szakképzetlenek. 2012 évben 196 fő került beiskolázásra az álláskeresőik közül, az induló tanfolyamokra.

d) a mélyszegénységben élők és romák³ települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A szegénység és mélyszegénység fogalmát az alábbiak szerint határozzák meg:

A szegénységgel és társadalmi kirekesztődéssel kapcsolatos mutatószámok listáját 2001-ben határozta meg az Európai Unió, e szerint Európában szegénynek számítanak a medián jövedelmek 60%-ánál kevesebből élők. Ennek megfelelően a szegénységben élő, meghatározásánál a háztartások összes nettó jövedelmét kell figyelembe venni úgy, hogy minden egyes háztartástag munkából, társadalmi juttatásból, illetve vagyontól származó jövedelmét összegezni kell, majd csökkenteni szükséges a fizetendő adókkal és járulékokkal. A KSH legfrissebb, 2011. évi felvételéből származó kimutatása szerint a szegénységi küszöb forintban kifejezve alig haladta meg a nettó 62.000 Ft-ot.⁴ A mélyszegénységgel sújtottak közé azokat sorolják, akiknek különösen alacsony, a medián jövedelmek 40%-a alatti a jövedelme.

e) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A foglalkozási diszkrimináció elsősorban a munkahelyi felvételnél, másodsorban az elbocsátásoknál érezteti hatását. A foglalkozási diszkrimináció mértéke és a munkaerő-piaci státusz között erős összefüggés található. A nem foglalkoztatottak csoportja (munkanélküliek és inaktívak együtt) és azokon belül a roma származású nem foglalkoztatottak szenvedték el legnagyobb valószínűséggel a hátrányos megkülönböztetést eddigi életútjuk során. A munkaerőpiacról való korai kiszoruláshoz leginkább az egészségi állapottal, a származással és az életkorral összefüggő foglalkozási diszkrimináció járul hozzá.⁵

„A munkaerőpiacon a romákat sújtó diszkrimináció leggyakrabban a munkára való jelentkezés során valósul meg. Természetesen arra is akadhat példa, hogy a roma munkavállalót alkalmazzák, de a munkahelyen főnöke vagy esetleg kollégái cigány származása miatt olyan légkört teremtenek számára, amelyben hosszú távon nem képes megmaradni. Előfordul, hogy egy csoportos létszámleépítés során a munkáltató elsősorban és nagyobb számban a roma beosztottjaitól válik meg szívesebben. A munkaügyi diszkrimináció

² <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK13019.pdf>

³ Azt a személyt tekintjük romának, aki annak vallja magát. Valamely nemzetiségi csoporthoz tartozás (roma származás) vállalása és kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga, ezért a kisebbségi csoporthoz tartozás kérdésében nyilatkozatra senki sem kötelezhető, kivétel, amennyiben a törvény vagy a végrehajtására kiadott jogszabály valamely nemzetiségi jog gyakorlását az egyén nyilatkozatához köti (ld. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 11. § (1)-(3) bekezdését).

⁴ <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/laekindikator/laekindikator11.pdf>

⁵ http://www.egyenlobanasmod.hu/tanulmanyok/hu/Foglalkozasi_Tardos_Katalin.pdf

egyik speciális típusa a települési önkormányzatok által szervezett közhasznú-, közcélú munkák keretében megvalósuló hátrányos megkülönböztetés. Ennek egyik formája, amikor a munkára kötelezett romákat kizárólag a „legalantasabb” munkák (utcaseprés, szemétszedés, ároktisztítás) elvégzésére kötelezik iskolai végzettségtől függetlenül, míg a közhivatalokban (polgármesteri hivatal), közintézményekben (iskola, óvoda) kizárólag nem romák dolgozhatnak. Találkoztunk olyan esettel is, amikor a romákat a közhasznú foglalkoztatás során munkaszerződés, megfelelő munkaruha, szerszámok, és védőital nélkül dolgoztatták, embertelen körülmények között. Végezetül, említsük meg a roma társadalmat feltűnően nagy arányban sújtó fekete foglalkoztatást, melynek során a kiszolgáltatott roma brigádok az embert próbáló körülmények között, sokszor lakóhelyüktől több száz kilométerre elvégzett munka után fizetség nélkül kénytelenek hazatérni.” ... „A gyakorlatban előfordulhat, hogy meghatározott speciális foglalkoztatási jellemzők miatt, szükséges a munkavállalók között megkülönböztetést tenni, de ez nem jelentheti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését. Ilyen, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés, ha azt a munka jellege vagy természete indokolja. Megengedett továbbá a vallási vagy más világnézeti meggyőződésen, illetve nemzeti vagy etnikai hovatartozáson alapuló, a szervezet jellegét alapvetően meghatározó szellemiségből közvetlenül adódó, az adott foglalkozási tevékenység tartalma vagy természete miatt indokolt, arányos és valós foglalkoztatási követelményen alapuló megkülönböztetés.”⁶

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

3.3.1 számú táblázat

Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek száma

	nyilvántartott álláskereső száma	álláskeresői járadékra jogosultak		álláskeresői segély III-ban részesülők száma	
		fő	%	fő	%
2013.	1611	145	9,0%	37	2,3%
2014.	1184	187	15,8%	55	4,6%
2015.	1105	189	17,1%	61	5,5%
2016.	745	122	16,4%	70	9,4%
2017.	617	113	18,3%	79	12,8%

Forrás:TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

⁶ Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda, <http://www.neki.hu/kiadvanyok/valtozasok/diszkriminacioafoglalk.htm>

Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

	rendszeres szociális segélyben részesülők		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresési támogatás)	
	fő	15-64 évesek %-ában	fő	munkanélküliek %-ában
2013. év vége	4		306	19,0%
2014. év vége	0	n.a	259	21,9%
2015. év vége	0	n.a	252	22,8%
2016. év vége	0	n.a	147	19,7%
2017. év vége	0	n.a	105	17,0%

Forrás: TeIR, önkormányzati adatgyűjtés

3.4. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

a) bérlakás-állomány

b) szociális lakhatás

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

3.4.1 számú táblázat

Lakásállomány

év	összes lakásállomány (db)	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	bérlakás állomány (db)	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	szociális lakásállomány (db)	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2008	938	126	938	126	872	126	0	0
2009	919	104	919	104	853	104	0	0
2010	909	84	909	84	843	84	0	0
2011	852	64	852	64	826	64	0	0
2012	887	42	887	42	821	42	0	0
2013	780	42	555	0	225	0	0	0
2014	723	0	474	0	225	0	0	0
2015	684	0	459	0	225	0	0	0
2016	653	0	428	0	225	0	0	0
2017	594	0	369	0	225	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Önkormányzatunk lakásállománya csökkent az elmúlt 5 évben a lakásértékesítés és lakáslebontások miatt. Elsősorban a bérlők vásárolták meg a lakásokat 20, illetve 40 %-os kedvezménnyel a lakásokat. A bérlakáshoz jutás feltétele, hogy hódmezővásárhelyi lakcímmel rendelkezzenek a jelentkezők. Először nyilvántartásba vételi kérelmet kell benyújtani. A Vásárhelyi valóság című önkormányzati lapban, és a Polgármesteri Hivatal gyors híradó facebook oldalán hirdeti meg Önkormányzatunk az üres lakásokat.

A Lakásügyi Tanácsadó Testület dönti el rászorultsági alapon, pontrendszert is használva, hogy kik nyerik a pályázatot. Nagy igény van a bérlakásokra, sokszoros túljelentkezés a jellemző. Évente 4-5 alkalommal ír ki pályázatot önkormányzatunk.

Igen lényeges az Ebktv. 26. §-ának (3) bekezdésének figyelembe vétele a lakhatási helyzet, illetve a szegregátumok vizsgálata a megfogalmazandó intézkedések során. A rendelkezés rögzíti, hogy „a lakáshoz jutási feltételek meghatározása nem irányulhat arra, hogy a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes csoportok valamely településen, illetve településrészen mesterségesen, nem a csoport önkéntes elhatározása alapján elkülönüljenek.” Az Ebktv. tiltja a lakáshoz jutási feltételek olyan módon való meghatározását, ami alapján egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok egy adott településen vagy településrészen belül mesterségesen elkülönülnek. Ezt elsősorban a település drágábban és olcsóbban értékesíthető telkekre, ingatlanokra történő felosztásával, kettéosztásával lehet megvalósítani.

A törvényi tilalom része, hogy a mesterséges elkülönülés a csoport tagjainak szándékán kívül valósuljon meg, azaz abban az esetben, ha egyes személyek vagy e személyek csoportja önként, kényszer nélkül kíván a település egy különálló részén élni anélkül, hogy ez a helyzet bizonyos lakáshoz jutási feltételek diszkriminatív meghatározásán alapult volna, az nem minősíthető az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének.

Önkormányzatunk 2012-ben 887 lakással rendelkezett. Az elmúlt évek során megtett intézkedések eredményeképpen javult a lakásállomány állapota, azzal, hogy új lakások kerültek megépítésre, illetve átalakításra, megvásárlásra. A komfort nélküli lakások felszámolása is a lakásállomány állapotának javulását eredményezi. A lakások száma 2017-re 594-re csökkent az eladásoknak köszönhetően.

Abban az esetben, ha Önkormányzati tulajdonú lakás megürül, a lakás az érvényes lakáskérelemmel rendelkezők között pályáztatásra kerül.

A beadott pályázatokat a Lakásügyi Tanácsadó Testület értékeli és tesz javaslatot a bérlő személyére. A nyertes pályázóval Önkormányzatunk 6 hónapra köt bérleti szerződést.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia keretében került rögzítésre azon elv, hogy a bent lakó bérlők esetében a 2 havi lakbérhátralékkal rendelkezőket egyfajta védőhálóként családgondozók keresik fel otthonukban.

A bent lakó bérlők esetében az 50/2003. (02.13.) Kgy. határozat értelmében a 3 hónapot meghaladó lakbérhátralék esetében köteles a Lakás- és Helyiséggazdálkodási Csoport eljárni a lakás kiürítése céljából.

Ha a bérlő nem tesz eleget lakásbérleti díjfizetési kötelezettségének, a Lakás- és Helyiséggazdálkodási Csoport a Lakástörvény rendelkezéseinek megfelelően felszólítja a bérlőt. Amennyiben a bérlő a megadott határidőre nem tesz eleget fizetési kötelezettségének, úgy bérleti szerződése felmondásra kerül, azzal, hogy a lakást adja vissza az Önkormányzat részére.

Önkormányzatunknak 156 db egyéb bérleménye van, mely magába foglalja a garázsokat, üzlethelyiségeket, irodahelyiségeket, piaci pavilonokat, illetve egyéb – nem lakás céljára szolgáló – ingatlanokat.

A Lakások és helyiségek bérletéről szóló 1993. évi LXXVIII. tv. értelmében helyi rendelet nem szabályozhatja az egyéb bérlemények bérleti díját, így az ingatlanonként változó, a felek egyedi megállapodásának függvénye.

Abban az esetben, ha egyéb bérlemény kiürül, úgy a bérlet pályázati úton kerül meghirdetésre.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Az Anti Szegregációs Terv (ASZT) elfogadásával kapcsolatosan megtett intézkedések a lakásgazdálkodás területén.

2008. évben került sor az Integrált Városfejlesztési Stratégia keretén belül az Anti Szegregációs Terv elfogadására.

Az ASZT elfogadásával kapcsolatban a lakásgazdálkodás terén a legjelentősebb feladat az Észak utca 90-92. szám alatti önkormányzati tulajdonú ingatlanok felszámolásának vállalása.

A komfort nélküli komfortfokozatú épületegyüttes 3 ütemben került lebontásra, a legutolsó épületsor elbontására 2011. szeptemberében került sor.

Az ingatlanon 42 db komfort nélküli komfortfokozatú szociális bérlakás volt

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényt, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátásokhoz való hozzáférés

3.6.1. számú táblázat

év	Orvosi ellátás		
	Felnőttek és gyermekek részére tervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	32	23	9
2009	32	23	9
2010	32	23	9
2011	32	23	9
2012	32	23	9
2013	33	24	9
2014	33	24	9
2015	33	24	9
2016	33	24	9
2017	33	24	9

Forrás:TeIR, KSH Tstar. Önkormányzati adatgyűjtés

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata fenti jogszabályi kötelezettségének területi ellátási kötelezettségen alapuló 2013-tól 24 felnőtt és 9 gyermek háziorvosi, valamint 8 vegyes korcsoportú és 4 gyermek fogászati körzet, illetve központi háziorvosi ügyelet segítségével tesz eleget. A család- és nővédelmi egészségügyi gondozást valamint az ifjúság - egészségügyi gondozást a Hódmezővásárhelyi Többcélú Kistérségi Társulás Kapcsolat Központ Védőnői Szolgálat végzi, az iskola-egészségügyi ellátást az erre megbízással rendelkező iskola-orvosok biztosítják.

3.6.2. számú táblázat

Közfogyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

év	közfogyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2008	1126
2009	892
2010	888
2011	824
2012	834
2013	856
2014	933
2015	921
2016	825
2017	822

Forrás:TeIR, KSH Tstar

A fenti táblázatban láthatjuk azon személyek számát, akik részére megállapításra került a közfogyógyellátási igazolvány.

3.2.3.számú ábra

	ápolási díjban részesítettek száma
2013	305 fő/hó
2014	304 fő/hó
2015	280 fő/hó
2016	286 fő/hó
2017	281 fő/hó

Forrás: Önkormányzati adatgyűjtés

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, az egyéb speciális szociális intézmény.

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és

természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az ételmezési és egyéb szükségletek kielégítése során. Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

Hódmezővásárhely MJV Önkormányzata kiemelt feladatának tekinti az egészséges életmódhoz szükséges infrastrukturális feltételek biztosítását, fokozottan ügyelve a mélyszegénységben élők és a romák egyenlő hozzáféréseire. Ennek megvalósulásáért a város az elmúlt évtizedben komoly sportinfrastrukturális fejlesztést hajtott végre. Uszoda, műfüves pályák, görkorcsolyapálya, sportcsarnok, futópálya épült a városban. Több városi sportlétesítmény teljesen ingyenesen hozzáférhető a lakosság számára.

Az infrastrukturális fejlesztés mellett kiemelt figyelmet fordít városunk a tömeg- és szabadidősport rendezvények szervezésére is. Minden évben térítésmentes részvételi lehetőséggel szervezünk futónapokat, Nagy Sportágválasztó rendezvényt, Kistérségi Sportnapot, Roma Sportnapot, labdarúgó tornákat stb. Fontosnak tartjuk, hogy a romák és mélyszegénységben élő emberek is egyenlő eséllyel tudjanak részt venni ezeken a programokon, ezért ezek mindegyike ingyenes mind a sportlétesítmény használata, mind a részvétel vonatkozásában.

3.7 Szociális szolgáltatások rendszere és intézményei Hódmezővásárhely

A városvezetés 2005-ben szakértői átvilágítást kért a szociális terület tekintetében, amit még ebben az évben el is végeztek Dr. Lakner Zoltán szociálpolitikus vezetésével. Az átvilágítás alapvető célja az volt, hogy a város egyébként jól kiépült szociális szolgáltatásait, elsősorban a helyi lakosság igényeit figyelembe véve hatékonyabbá a működtetésüket ellátó intézményrendszert pedig gazdaságosabbá tegye.

Erre annál is inkább szükség volt, mivel - miként az átvilágításból is kiderült – a helyi szociális védelem intézményei egymástól elszigetelten végezték tevékenységüket, a szakmai együttműködés, valamint az egységes szakmai szemlélet, amelyek elengedhetetlen feltételei a hatékonyságnak, jóformán zérus volt. Ahhoz, hogy kézzelfogható változásokat lehessen elérni egy a megszokottól más nézőpontú, új szervezeti rendszer életre hívására volt szükség. Az átvilágítás három területen tett javaslatot: szakmai munka, gazdálkodás és a szervezeti integráció.

A legtöbb kockázatot a szervezeti integrációra tett javaslatok rejtették, mivel ez foglalta magában a legnagyobb novumot: egy szervezeti egységbe vonni össze az alap- és a szakellátás intézményeit oly módon, hogy a rendszer átjárhatóvá váljék egymás között. Az összevonás egyik alapkonceptiója, hogy az eltérő ellátásban dolgozók esetenként kerüljenek át a szociális ellátás más területeire is, hogy megismerjék „kollégáik” munkáját, nehézségeiket, problémáikat elősegítve ezzel az egységes szellemű és szemléletű szakmai és együttműködési (jelzőrendszer) attitűd kialakulását, amely az integrációs körben folyó munka hatékonyságának az alappillére.

Az integráció célja tehát az volt, hogy:

- az ellátás szervezésének logikája kövesse az alapszolgáltatási és a szakellátási rendszer jogszabályokban is rögzített belső logikáját;
- legyen érzékeny a város lakosságának igényeire;
- őrizze meg, illetve növelje a rugalmasságot;
- biztosítsa a vezetési rendszer hatékonyságát;
- növelje az egyes ellátási területek és szolgáltatások szakmai önállóságát;
- tegye lehetővé a költséghatékony működést;
- legyen áttekinthető és átlátható pénzügyi és szakmai oldalról egyaránt.

Az átvilágítást tett követte, és 2006. július 1-én létrejött a **Kapcsolat Központ** intézménye, amely összefogta a városban külön- külön működő szociális intézmények egészét, 2007-től a kistérségi társulás fenntartásába került.

A város szociális ellátó rendszere, a „Vásárhelyi modell”

A város szociális intézményeinek és szolgáltatásainak átszervezésével egy egységes és központi irányítású intézmény jött létre, amely magába integrálja a helyi szociális intézményeket. Maga az irányítás a következő módon épült fel:

1. Az intézmény élén a *főigazgató* áll, ő felelős az intézmény szakmai, gazdálkodási tevékenységeiért.
2. A szervezeti tagolódás hármass szerkezetű az intézményi és ellátási tagolódást követve:
 - a) Alapellátási Egység – az alapellátás körébe tartozó intézményi és szolgáltatási formák tartoznak hozzá, élén az *alapellátási igazgató* állt.
 - b) Szakellátási Egység – a szakellátás körébe tartozó intézményi és szolgáltatási formák tartoznak hozzá, élén a *szakellátási igazgató* állt.
 - c) Gazdasági Igazgatóság – a szervezeti és humánerőforrás-gazdálkodási feladatait látja el, élén a *gazdasági igazgató* áll. Feladatai:
 - költségvetés tervezése,- humánpolitika,- bér-gazdálkodási feladatok,- beszámolók készítése,- a pénztár kezelése,- számvitel és információszolgáltatás,- könyvelés,- leltárkezelés.

A szakmai feladatokat ellátó különböző intézmények élén a *szakmai vezetők* állnak, akik közvetlenül a szakmai munkát koordinálják.

A Kapcsolat Központ fenntartója 2007. július 01-től a Hódmezővásárhelyi Többcélú Kistérségi Társulás a **4/2007 (I.10) HTKT** határozattal.

Az intézményi változások bemutatása

1. HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI TÖBBCÉLÚ KISTÉRSÉGI TÁRSULÁS KAPCSOLAT KÖZPONT

A Kapcsolat Központ-hoz tartozó intézmények 2006. június 1. – 2011. január 1. közötti időszak

Alapellátás	Szakellátás
1. Pedagógiai és Szociális Szolgáltató Központ a) Kagylóhéj Gyermejjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat Gyermejjóléti és Családsegítő Szolgálat Mindszent b) Fogyatékkal Élők Nappali Intézménye (Csodaház) c) Nevelési Tanácsadó és Logopédia	1. Kovács-Küry Időskorúak Otthona a) Időskorúak Otthona Mindszent (2007-től)
2. Gondozási Központ a) szociális étkeztetés b) házi segítségnyújtás c) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás d) támogató szolgálat Időskorúak Nappali Ellátása 4 telephely: /Királyszék u., Szerencse u., Arany J. u. Pethő F	2. Szivárvány Szakosított Szociális Otthon a) Lakóotthon

u./ Időskorúak Nappali Ellátása és házi segítségnyújtás Mindszenten (2007-től)	
3. Egyesített Bölcsődei Intézmény a) Hóvirág utcai Bölcsőde b) Oldalkosár utcai Bölcsőde c) Teleki utcai Bölcsőde	3. Hajléktalanokat Ellátó Egyesített Intézmény a) Átmeneti Szálló b) Nappali Melegedő c) Éjjeli Menedékhely d) Időszakos Téli Krízisszálló
4. Védőnői Szolgálat	4. Anya- és Gyermekszálló (2010. január 1. megszűnt)
5. Értelmi Fogyatékosok Nappali Szociális Intézménye	

2011. évtől egyes intézmények kiváltak és más fenntartóhoz kerültek, amely a következő módon alakult.

Változások 2011 évben

- 2011. január 1.-től a Szivárvány Szakosított Szociális Otthon megyei fenntartás alá került.
- 2011. július 1. a következő intézmények egyházi fenntartásba kerültek:
 - Gondozási Központ (összes szakfeladattal)
 - Hajléktalanokat Ellátó Egyesített Intézmény (összes szakfeladattal)
 - Támogató Szolgálat

A Kapcsolat Központoz tartozó intézmények 2011. január 1. – 2013. január 1. közötti időszak

Alapellátás	Szakellátás
1. Kagylóhéj Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat a) Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat Hódmezővásárhely, Mártély, Mindszent, Székkutas	1. Kovács-Küry Időskorúak Otthona
2. Csodaház Foglalkoztató Napközi és Fejlesztő Iskolai Tagozat	2. Időskorúak Otthona Mindszent
3. Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Nevelési Tanácsadó (2011-2013)	
4. Védőnői Szolgálat	
5. Egyesített Bölcsődei Intézmény a) Hóvirág utcai Bölcsőde b) Oldalkosár utcai Bölcsőde	
6. Időskorúak Nappali Ellátása, Házi Segítségnyújtás Mindszent	

2011. szeptember 1.-től új intézmény kerül a Kapcsolat Központoz, az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Nevelési Tanácsadó, amely 2013. január 1-én átkerült új fenntartójához, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központoz.

A Kapcsolat Központoz tartozó intézmények 2014

Alapellátás	Szakellátás
1. Kagylóhéj Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat a) Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat Mindszent	1. Kovács-Küry Időskorúak Otthona

2. Csodaház Foglalkoztató Napközi és Fejlesztő Iskolai Tagozat	2. Időskorúak Otthona Mindszent
3. Védőnői Szolgálat	
4. Egyesített Bölcsődei Intézmény	
5. Időskorúak Nappali Ellátása, Házi Segítségnyújtás Mindszent	

A Kapcsolat Központoz tartozó intézmények 2016

Alapellátás	Szakellátás
1. Kagylóhéj Család-és Gyermekjóléti Szolgálat (Hódmezővásárhely) Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (Hódmezővásárhely, Mártély, Mindszent, Székkutas)	1. Kovács-Küry Időskorúak Otthona
2. Csodaház Foglalkoztató Napközi	2. Időskorúak Otthona Mindszent
3. Védőnői Szolgálat	
4. Egyesített Bölcsődei Intézmény	
5. Időskorúak Nappali Ellátása, Házi Segítségnyújtás Mindszent	

A Kapcsolat Központoz tartozó intézmények 2017

Alapellátás	Szakellátás
1. Kagylóhéj Család-és Gyermekjóléti Szolgálat (Hódmezővásárhely) Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (Hódmezővásárhely, Mártély, Mindszent, Székkutas)	1. Kovács-Küry Időskorúak Otthona
2. Csodaház Foglalkoztató Napközi	2. Időskorúak Otthona Mindszent
3. Védőnői Szolgálat	
4. Egyesített Bölcsődei Intézmény	
5. Időskorúak Nappali Ellátása, Házi Segítségnyújtás Mindszent	
6. Székkutasi Egység - szociális étkeztetés - házi segítségnyújtás - tanyagondnoki szolgálat	

Csongrád Megyei Szivárvány Otthon

Cím: 6800 Hódmezővásárhely, Klauzál u. 185/A.

Megbízott Igazgató: Kiss Ildikó

Telefon: 62/238-351

Email cím: hmvhely@szivarvany-otthon.hu

Az intézmény egy 116 férőhelyes, korszerű tartós bentlakást nyújtó szociális otthon, amelynek beutalási körzete az egész megye területe. Feladata a nem foglalkoztatható felnőtt korú, középsúlyos és súlyos értelmi fogyatékos személyek fizikai és egészségügyi ellátása, pszichés gondozása. Az intézményt 2010. december 31-én adta át a Hódmezővásárhelyi Többcélú Kistérség Társulás és megfelel a legmagasabb szintű szakmai elvárásoknak is 2016. november 1-től önálló intézményként működik.

3.8 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A közösségi élet színterei, fórumai

Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ

Tornyai János Múzeum

A 2012-ben megújult Tornyai János Múzeum állandó, valamint időszakos kiállításokkal várja az érdeklődőket két emeleten elhelyezkedő kiállítótermeiben. Többek között itt tekinthetik meg az érdeklődők a "Hétköznapi vénuszai" című állandó régészeti kiállítást, valamint a Vásárhelyi Képzőművészeti és a Vásárhelyi Fotószimpózium minden évben megrendezett kiállítását is.

Az állandó és időszakos kiállítások mellett gyakoriak a kiállításokhoz kapcsolódó rendezvények, és az iskolások számára rendezett múzeumpedagógiai foglalkozások is.

Az időszakos tárlatokról, azok kísérőprogramjairól és egyéb kapcsolódó eseményekről a sajtón keresztül értesíti a Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ a lakosságot.

A Tornyai János Múzeumba hódmezővásárhelyi iskolások csoportok számára ingyenes a belépés. Jegyvásárláskor diák- és nyugdíjas kedvezmény igényelhető, a törvényi előírásoknak megfelelően 70 év felett a belépés ingyenes.

Alföldi Galéria

Az Alföldi Galéria jelenleg az időszakos kiállítások, köztük a több mint fél évszázada megrendezett Vásárhelyi Őszi Tárlat helyszíne. Az Alföldi Galériában tárlatvezetéseket és múzeumpedagógiai foglalkozásokat is szerveznek.

Az Alföldi Galériába a hódmezővásárhelyi iskolások csoportok számára ingyenes a belépés. Jegyvásárláskor diák- és nyugdíjas kedvezmény igényelhető, a törvényi előírásoknak megfelelően 70 év felett a belépés ingyenes.

Emlékpont

Az 1945–1990 közötti időszakot bemutató múzeumban az állandó kiállítás mellett időszakos kiállításokat és konferenciákat is rendeznek. Csoportok több nyelven is kérhetnek tárlatvezetést.

A múzeumba hódmezővásárhelyi lakcímkártyával ingyenes a belépés. Jegyvásárláskor diák- és nyugdíjas kedvezmény igényelhető, a törvényi előírásoknak megfelelően 70 év felett a belépés ingyenes.

Zsinagóga és "Magyar Tragédia 1944" kiállítóhely, Népművészeti Tájház

A Zsinagógába és a "Magyar Tragédia 1944" kiállítóhelyre, valamint a Népművészeti Tájházba ingyenes a belépés.

Németh László Városi Könyvtár és Pósa Lajos Gyermekkönyvtár

Könyvkölcsönzésen és az olvasóterem használatán felül a Németh László Városi Könyvtár könyvbemutatókat, előadásokat, önálló esteket, tanfolyamokat szervez. A könyvtár jó viszonyt ápol a hódmezővásárhelyi olvasóköreikkel, civil szervezetekkel, akik itt rendezik meg szavalóversenyeiket, tárlataikat, stb.

A könyvtárban működik a Németh László Emlékszoba is.

További közösségi terek:

Városháza - konferenciák, kulturális rendezvények helyszíne

Fekete Sas Rendezvényház - jótékonysági rendezvények (koncertek, Gyermekkarácsony), kulturális rendezvények helyszíne

Hódmezővásárhelyi templomok - a hitközösségi élet gyakorlásán kívül kulturális rendezvények helyszíne

Mártély - üdülőkörzet, tanösvények és Kalandpark

Kültéri közösségi terek:

Hódmezővásárhely terei, utcái is közösségi térként szolgálnak, amikor nemzeti vagy egyéb jeles naphoz kapcsolódó esemény alkalmával rendezvény helyszínéként szolgálnak. Ilyen például a Kossuth tér és Dr. Rapcsák András utca, valamint a Népművészeti Tájház környéke, ahol az augusztus 20-i rendezvénysorozat, a Bor- és Pálinkafesztivál, valamint különböző alkalmakkor gyermekprogramok kerülnek megrendezésre. Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata az általa szervezett rendezvényekről (nemzeti ünnepek, augusztus 20. körül több napos kulturális programok, díjátadók, művészeti alkotások avatóünnepségei, koncertek) a város összes háztartásába eljuttatott szórólapokkal, valamint hirdetésekkel tájékoztatja a lakosságot. A programok zöme ingyenes, minden lakos számára elérhető.

A városrészi napokat a helyben működő olvasóköri szervezik. Ezek az adott városrész arra alkalmas terén kerülnek megrendezésre, a lakókat általában egész napos színpadi programok, kirakodás várják.

3.9 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 115-116. §-ai rögzítik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata többek közt a képviselt közösség érdekképviseletével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különösen tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira.

A helyi nemzetiségi önkormányzat önként vállalt feladatot láthat el különösen a nemzetiségi oktatási és kulturális öngazgatással összefüggő ügyekben, a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86. §-ai rögzítik.

A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére - annak székhelyén - biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról.

A cigány nemzetiségi önkormányzat lehetőségei szerint igyekszik a célcsoportot érintő esélyegyenlőségi tevékenységeket koordinálni, azokról információt nyújtani az érintettek részére. Ennek keretében pályázati források felkutatása és pályázati lehetőség esetén abban részvétel, illetve annak szakmai támogatása az önkormányzat prioritását képezik. Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzatával szoros együttműködést ápol a cigány nemzetiségi önkormányzat, a működés tekintetében az együttműködés jogi alapját felek között létrejött együttműködési megállapodás képezi. A célcsoportot érintő konkrét pályázati együttműködési lehetőség esetén a két önkormányzat lehetőségei szerint közösen cselekszik, különösen a foglalkoztatás, képzés területein.

A cigány nemzetiség önkormányzat szeretné elérni, hogy a programban rögzített beazonosított problémák megoldásra kerüljenek a következő öt év során. Ennek érdekében szoros együttműködését szeretne kiépíteni az egyes problémák megoldásában segítő személyekkel, civil szervezetekkel és intézményekkel.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
a cigány származás lakosok munkanélküliségének csökkentése	TOLLMANN PROGRAM – Országos Mintaprogram kidolgozásához a személyi és anyagi háttér felkutatása
a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű cigány családok helyzetének komplex felmérése	SZOCIÁLIS HORIZONT PROGRAM - szociális térkép készítése. A felmérés elkészítéséhez szükséges forrás felkutatása, partnerség kialakítása
általános iskola 5-8. osztályosok körében az iskola befejezése kétséges	a program helyének és pedagógusainak megtalálása

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

A rendelkezésre álló, a gyermekek jóllétével foglalkozó tudományos kutatások, felmérések, illetve a gyermekek és családjaik életkörülményeire vonatkozó statisztikai adatok árnyalt, gyakran elgondolkodtató tényeket és tendenciákat mutatnak. Ezek alapján elmondható, hogy a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása az egyik legsürgősebb feladat, ez az a terület, amelyen jelentős elmaradás figyelhető meg a magyarországi helyzet és az Európai Unió átlaga között

2011-ben „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégiát, valamint a roma stratégiát egyetlen programba a „Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák 2011-2020” című stratégiába integrálták, mely a szegénység szempontjából meghatározó, speciális problématerületi metódusok a gyermekszegénység, romaügy, hátrányos helyzetű térségeket érintő stratégiák) integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben való kezelését kívánja előmozdítani annak érdekében, hogy az ágazatközi megközelítések hatékonyabban érvényesüljenek. A stratégia szerint maximalizálni kell az összes gyerek lehetőségét a jövőben, és a szegénység, valamint a kirekesztődés problémáját hatékonyan kell kezelni. A társadalmi felzárkóztatás kulcskérdéseként a hátrányos, halmozottan hátrányos, köztük roma gyermekek helyzetének javítását, valamint a szegénység átörökítésének megakadályozását rögzíti. A célokhoz rendelt eszközöket hat beavatkozási területhez sorolta. 1. Gyerekek jól-léte, 2. Oktatás-képzés, 3. Foglalkoztatás, 4. Egészségügy, 5. Lakhatás, 6. Bevonás, szemléletformálás, a diszkriminációs jelenségek elleni küzdelem.

2016-ban elkészült a „Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia” nyomkövetési jelentése, melyben mára már nyilvánvalóvá vált, hogy a munkanélküliség és a szegénység elleni küzdelem eredményei mérhetőek, igazolható módon stabilizálódtak és elérték a megnevezett célcsoportokat. 2013 óta egyértelműen javultak a szegénységre és társadalmi kirekesztettségre vonatkozó, valamint az egyenlőtlenségi mutatók. A mélyszegénységben élők jelentős részét sikerült kimosztítani helyzetéből. A fent említett hat beavatkozási területen is javulás tapasztalható. A gyermekek jóléte érdekében a családi és a munkahelyi feladatok összeegyeztetését, a gyermekétkeztetés kiterjesztését, a koragyermekkori intervenció megerősítését, a veszélyeztetettség megelőzését és a már veszélyeztetett gyermekek nagyobb biztonságát, a szülői felelősség megerősítését, a hátrányos helyzetű gyermekek esélyei javítását szolgálja a program. A családi és a munkahelyi feladatok összeegyeztetésének támogatása kapcsán a gyermekek napközbeni ellátásainak további fejlesztése is megvalósult 2017-re. A stratégia célul tűzte ki a minőségi oktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférést, a hátrányos helyzetű tanulók iskolai előmenetelének támogatását.

Az alábbiakban elsőként láthatjuk a gyermekek helyzetének elemzéséhez kapcsolódó táblázatokat, definíciókat és szabályozást.

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A **védelembe vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás (2016. 01.01.-től a gyermekjóléti központok) feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a Gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő

gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzübeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt.-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

- Pénzübeli és természetbeni ellátások:
 - a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
 - b) a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
 - c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
 - d) az otthonteremtési támogatás,
 - e) a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás.
- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:
 - a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
 - b) a gyermekek napközbeni ellátása,
 - c) a gyermekek átmeneti gondozása.
- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:
 - a) az otthont nyújtó ellátás,
 - b) az utógondozói ellátás,
 - c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.
- A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:
 - a) a védelembe vétel,
 - b) a családbafogadás,
 - c) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
 - d) az átmeneti nevelésbe vétel,
 - e) a tartós nevelésbe vétel,
 - f) a nevelési felügyelet elrendelése,
 - g) az utógondozás elrendelése,
- Az ellátások és intézkedések nyújtása és megtétele, azok ellenőrzése, valamint biztosítása során adatok kezelésére az alábbi szervek és személyek jogosultak:
 - a) a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket gyakorló szervek és személyek (Gyvt. 16. §),
 - b) a fővárosi főjegyző,
 - c) a gyermekjóléti alapellátást és gyermekvédelmi szakellátást nyújtó szolgáltatás, intézmény fenntartója, vezetője,
 - d) a helyettes szülő, nevelőszülő,
 - e) a gyermekjogi képviselő, illetve amennyiben a gyermek panaszának orvoslása érdekében feltétlenül szükséges a betegjogi képviselő, illetve az ellátottjogi képviselő,
 - f) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
 - g) a gyermekvédelmi szakértői bizottság.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet: 2013. szeptember 1-jei hatállyal a **hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű** gyermek (fiatal felnőtt) fogalma és ennek megállapítása, mint a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedések egyike. A szabályozás célja a gyermek hátrányainak kompenzálása, esélyeinek növelése koragyerekkortól fiatal koráig, minél sikeresebb társadalmi integrációjának elősegítése érdekében.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, ami a jelenlegi hátrányos helyzet meghatározója, a gyermekes család anyagi helyzetét mutatja és önmagában nem feltétlenül jelenti azt, hogy a gyermek egyidejűleg valóban hátrányos helyzetű is, vagyis az életminőségét, iskolai sikerességet általában kedvezőtlenül befolyásoló egyéb hátrányok (zsúfolt lakás, szülők alacsony iskolai végzettsége, munkanélkülisége stb.) is fennállnak.

Először a hátrányos helyzetű tanuló fogalmát határozta meg a törvény. A hátrányos helyzetű tanuló számára a jogszabályok számos kedvezményt, előnyt, juttatást biztosítottak.

Amikor a jogalkotó rájött, hogy sok ilyen rászoruló van, akkor úgy szűkítette a jogosultak körét, hogy bevezette a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló, hallgató fogalmát.

A Gyermekvédelmi törvény 2013-tól tovább szigorította a „hátrányos helyzet” meghatározását, hogy még kevesebben jussanak hozzá a speciális kedvezményekhez. Ezt nevezik költségvetési megszorításnak!

A hátrányos helyzetű gyermek, tanuló, hallgató meghatározása

Hátrányos helyzetű az a **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult** gyermek és nagykorúvá vált gyermek (fiatal felnőtt), aki esetében az alábbi körülmények közül **egy fennáll**:

a) a szülő vagy a családba-fogadó gyám **alacsony iskolai végzettsége**, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba-fogadó gyámról – **önkéntes nyilatkozata alapján** – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor **legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel** rendelkezik,

Az iskolai végzettségéről szóló nyilatkozat megtétele továbbra is önkéntes alapon történik.

Alapfokú iskolai végzettség: a köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján a nyolcadik évfolyam sikeres elvégzéséről kiállított bizonyítvány – iskolatípustól függetlenül – alapfokú iskolai végzettséget tanúsít. (Pl. egy 9. évfolyam elvégzése, vagy egy középfokú oktatási intézmény pár osztályának elvégzése a középfokú végzettség megszerzése nélkül az alapfokú végzettséget nem befolyásolja, hiszen ezek végzettségi szintet nem emelnek.)

b) a szülő vagy a családba-fogadó gyám **alacsony foglalkoztatottsága**, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba-fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szociális törvény. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres **gyermekvédelmi kedvezményigénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy**,

Az alacsony foglalkoztatottság a jegyző nyilvántartásából vagy a munkaügyi központ igazolása alapján állapítható meg.

Az alacsony foglalkoztatottság tekintetében a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 18. §-a alapján vezetett nyilvántartása vagy a 33. §-a szerinti ellátásra való jogosultság hiányában az állami foglalkoztatási szervnek a gyermeket nevelő szülők bármelyikének, a családba-fogadó gyámnak az álláskeresőként történő nyilvántartásáról szóló igazolása,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában **szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben** vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan **lakáskörülmények** között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Az igazolás módja a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégia szegregátum meghatározása alapján, vagy ennek hiányában a lakókörnyezet, illetve lakáskörülmények tekintetében az elvégzett vagy beszerzett, környezettanulmány. A környezettanulmány elvégzésére a települési önkormányzat jegyzője felkérheti a gyermekjóléti szolgálatot.

Értelmezésünk szerint, a hátrányos helyzet megállapításához ezen túl nem elég a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítása, **még egy további körülményt is igazolni kell** a kérelem benyújtásánál. A halmozottan hátrányos helyzet megállapításához már **kettő fent meghatározott „körülménynek”** is teljesülnie kell a jogosultsághoz.

Halmozottan hátrányos helyzet meghatározása

„Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az fenti a)–c) pontokban meghatározott körülmények közül **legalább kettő fennáll**,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az **utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.**”

A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása

A jegyzői gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg **kérelemre** – külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal **egyező időtartamra (egy évre)** – megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek (fiatal felnőtt) hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

A jogosultság időtartama

A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető. Ebben az esetben a fentebb meghatározott feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg (egy évre).

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítására irányuló kérelmet az erre rendszeresített kérelemnyomtatvánnyal kell kezdeményezni. Jogszabályban került meghatározásra, hogy a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet feltételeinek meglétét miként lehet megállapítani.

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossággal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

4.1.1. számú táblázat

Veszélyeztetett és védelembe vett kiskorú gyermekek száma

év	védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszűntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	81	9	1823
2009	141	29	1832
2010	169	62	1839
2011	175	79	1832
2012	164	57	1816
2013	141	32	1790
2014	145	23	1761
2015	161	40	1753
2016	165	37	1752
2017	203	53	1770
2018	157	57	354
2019	153	43	366

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat alapján látható, hogy 2013 óta nagyságrendileg nincs számottevő változás a védelembevett gyermekek tekintetében. Az elmúlt év viszont emelkedő értéket mutat, ez alapvetően jogszabályváltozásnak köszönhető, a gyermekjóléti szolgálatok és központok munka-és feladatmegosztásának. Tendenciákban alapvető és mélyreható változást nem tapasztaltunk.

A második generációs HEP elkészítése óta elmondható, hogy nem jött a védelembe vett kiskorúak száma. Azonban elmondható, hogy a megerősített jelzőrendszer mellett (ami lényege szerint nagyobb hatékonysággal gyűjti be az eseteket) is létezik az a társadalmi réteg (szülői, gondviselői) réteg, amely – javarész önhibájából – képtelen biztosítani a rájuk bízott gyermekek egészséges testi, értelmi, fejlődését.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A család gyermekei vonatkozásában rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását igényelheti, amennyiben jövedelmi helyzete azt megkívánja.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) által szabályozott módon - a jegyző állapítja meg. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a törvényben meghatározott

gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, illetve külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek (pl. ingyenes tankönyv) az igénybevételére.

2017-ben rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot kellett megállapítani, ha a családban az egy főre eső havi jövedelem nem haladta meg a nyugdíjminimum 130 %-át. Egyedülálló szülő, tartós beteg vagy fogyatékos gyermek, valamint nagykorúvá vált gyermek esetében az egy főre jutó jövedelmi értékhatár a nyugdíjminimum 140 %-a volt.

Annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-jén, valamint november 1-jén fennállt, 6000-6500 forint értékben, természetbeni támogatás került megállapításra, amelyet Erzsébet-utalvány formájában kaptak meg.

4.1.2. számú táblázat

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma
2008	1545	24	13	n.a.	860
2009	1674	29	15	n.a.	620
2010	1668	31	9	n.a.	386
2011	1582	36	8	n.a.	258
2012	1528	33	9	n.a.	260
2013	2347	32	9	n.a.	125
2014	2107	30	9	n.a.	141
2015	1726	26	6	n.a.	41
2016	1411	26	0	n.a.	39
2017	1210	31	0	n.a.	33

Forrás: Teir,

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesültek számán látható, hogy 2014-hez viszonyítva a 2017-es évi adatokat, a felére csökkent az igénylések száma. Ez a csökkenő gyerekszámnak is betudható, de lényeges szempont az is, hogy a munkához jutás lehetőségei megnöttek, valamint a bérek emelkedése is ehhez járul hozzá. Továbbá az a család, akinek az egy főre eső jövedelme nem haladja meg a mindenkori minimálbér 130%-át, már az óvodában ingyenesen juthatnak étkezéshez,

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete és esélyegyenlősége nem vizsgálható elkülönítve az ugyanezen a területeken élő családok helyzetétől. A gyermekszegénység, illetve a gyermekek esélyegyenlősége (vagy annak hiánya) egyaránt többdimenziós jelenségek, és ezeknek a dimenzióknak a halmozódása hatványozottan veszélyezteti az érintett gyermekek pszichoszociális fejlődését.

A családokat és gyermekeket érintő szegénység kialakulásának egyik legfontosabb oka a munkajövedelem hiánya. A közfoglalkoztatási rendszer ugyan javított némiképpen ezen a helyzeten, ugyanakkor az érintett személyek alacsony iskolai végzettsége többnyire csak olyan tevékenységek elvégzésére teszi őket alkalmassá, amelyeken keresztül az átlagosnál nehezebb az elsődleges munkaerő-piacon való elhelyezkedés.

A szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek életkörülményeit természetesen nagymértékben befolyásolják a családok jövedelemstruktúrájának jellemzői is. Miközben a transzferjövedelmek reálértéke és a támogatottak köre fokozatosan csökken, a gyermekes családok jövedelemstruktúrájában egyre

nagyobb hányadot tesz ki ez a forrás, amit elsősorban az érintettek számára elérhető munkalehetőségek szükséglete magyaráz.

A segélyezett családok aránya –természetes módon –ott magasabb, ahol alacsony a háztartás jövedelme, ahol kevesebb a foglalkoztatott felnőtt és ahol több gyermeket nevelnek, és ezek a jellemzők tipikusnak tekinthetők a szegregátumokban élő gyermekek vonatkozásában. Ugyancsak széles körű problémát jelent a tárgyalt gyermekek és családjaik körében az eladósodás. Ha megvizsgáljuk, milyen okok vezetnek a gyermekes családok eladósodásához, akkor természetesen az első helyen az alacsony jövedelem szerepel – kevés bevételből lehetetlen magas törlesztő részleteket és rezsiköltségeket fizetni.

Az alacsony jövedelemmel összefüggésben a fizetési elmaradások ott nagyok, ahol a háztartástagok foglalkoztatottsága alacsony szintű és a jövedelemforrások között nagyobb számban szerepelnek segélyek. A gyerekek szükségleteinek kielégítettségét, vagyis életminőségüket alapvetően a család anyagi helyzete határozza meg.

A jövedelmi szegénység minden kutatás és adatforrás szerint jóval nagyobb arányú az egyszülős, valamint a három- és többgyerekes családok körében, mint más társadalmi-demográfiai csoportokban. Azokban a háztartásokban, ahol van foglalkoztatott, a gyerekek szükségletei átlag feletti szinten és közel azonos mértékben biztosítottak. Ott viszont, ahol nincs kereső családtag, minden szükségletcsoportban az átlagnál jóval rosszabb a helyzet. Azok a gyerekek, akik olyan családban élnek, ahol a háztartásfő nyolc osztályos végzettségű, minden szükségletcsoport terén jelentős hátrányban vannak.

Az elmúlt években sajnálatosan azt kellett tapasztalni, hogy a városvezetés minden erőfeszítése ellenére a Janáky-Bibó L.- Dobó K. utcák - jórészt önkormányzati bérlakások - által határolt területen ismét kialakulni látszik egy szegregátum, ami a városi közvélemény szemében már tulajdonképpen szegregátumként elkönnyvelt városrész. Az ingatlanok állapota rossz, a környék szemetes, elsősorban az itt élők egy részének felelőtlenségének köszönhetően.

2018. évben viszont pályázati lehetőségnek köszönhetően megkezdődött a városrész rehabilitációja, ami többéves kifizetése révén esélyt jelent az itt élőknek egy élhetőbb környezetre a teljes reintegrálásra is.

Az itt gyermeket nevelők családjainak minden területre kiterjedő esélyegyenlősége kiemelt és stratégiai kérdés, amelyre további pályázati forrásokat kell keresni.

Mindenképpen örömteli hír, hogy 2017. évtől a a Gyermekjóléti Központ használatában lévő személygépkocsi bármikor rendelkezésre áll a tanyavilágban élők segítéséhez.

Az 1997 évi XXXI. Gyermekvédelmi törvény írta elő és határozta meg szabályaiban a településeken kötelezően felállítandó gyermekjóléti szolgálatok működését, amelynek Hódmezővásárhely még abban az évben eleget is tett, hiszen a jogszabály elfogadását követően szinte azonnal meg is alakult a Gyermekjóléti Szolgálat, amely folyamatos bővüléssel mára Gyermekjóléti Központként a helyi, sőt kistérségi gyermekvédelem legfontosabb intézménye.

A rendelkezésre álló gépjármű segíti a Kapcsolat Központ munkáját a tanyavilágban élők ellátásában.

1. Gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalata

Neve: Kagylóhéj Család-és Gyermekjóléti Központ

Székhelye: 6800 Hódmezővásárhely, Andrásy u. 54.

Típusa: Szakmailag önálló, gazdaságilag a Kapcsolat Központ telephelye

Fenntartó: Hódmezővásárhelyi Többcélú Kistérségi Társulás

2016. évben az alapellátás egészét érintő strukturális változás indult el, majd szilárdult meg az év folyamán. A változás **alapvető lényege**, hogy a 2016-tól megkülönböztetjük a tényleges szociális segítő munkát a quasi hatósági feladatoktól. Tehát ami a kliens mentális, szociális, stb., azaz tényleges támogató segítségét jelenti, az a **család-és gyermekjóléti szolgálat** hatásköre, míg a hatósági eljárásokhoz (számonkérő, előíró, kötelességekhez) kapcsolódó feladatok a **gyermekjóléti központ** illetékességébe tartoznak.

A változásokhoz kapcsolódóan az elnevezések is változtak. Nincs a továbbiakban családgondozó, **családsegítő munkatárs** (szolgálat) és **esetmenedzser** (központ) látja el a feladatokat.

A gyermekjóléti alapellátások körében:

Az alapvető feladat nem változott:

Az ellátási körzeten (Hódmezővásárhely, Székkutas, Mártély, Mindszent) belül élő gyermekek testi, lelki, értelmi, érzelmi veszélyeztetettségének megelőzése, a családon belüli működési zavarok során esetlegesen kialakuló veszélyeztető körülmények megszüntetése, mérséklése a kötelező feladatok és speciális szolgáltatásokon keresztül.

A Család-és Gyermekjóléti Szolgálat szakmai tevékenysége

- A család- és gyermekjóléti szolgálat tájékoztatási feladatai körében szociális és egyéb információs adatokat gyűjt, és tájékoztatja a szülőt, illetve – ha azt a gyermek védelme szükségessé teszi önállóan, a törvényes képviselő tudomása nélkül is, fejlettségétől függően – az ítélőképessége birtokában levő gyermeket mindazon jogokról, támogatásokról és ellátásokról, amelyek összefüggésben állnak a gyermek testi, lelki egészségének biztosításával, családban történő nevelkedésének, vagy a gyermek számára szükséges védelem biztosításának elősegítésével,
- a válsághelyzetben levő várandós anyát az őt, illetve a magzatot megillető jogokról, támogatásokról és ellátásokról,
- a születendő gyermeke felnevelését nem vállaló, válsághelyzetben lévő várandós anyát a nyílt és a titkos örökbefogadás lehetőségéről, joghatásairól, valamint a nyílt örökbefogadást elősegítő közhasznú szervezetek, illetve a nyílt örökbefogadást elősegítő és a titkos örökbefogadást előkészítő területi gyermekvédelmi szakszolgálatok tevékenységéről és elérhetőségéről
- az örökbefogadó szülőt az örökbefogadás utánkövetése körében igénybe vehető szolgáltatásról, és segíti az utánkövetést végző szervezet felkeresését.
- A család- és gyermekjóléti szolgálat a szociális segítőmunka keretében segíti az igénybevevőket a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozásában, a családban élő gyermek gondozásában, ellátásának megszervezésében,
- az igénybe vevő szükségleteinek kielégítése, problémájának megoldása, céljai elérése érdekében számba veszi és mozgósítja az igénybevevő saját és környezetében jelentkező erőforrásait, továbbá azokat a szolgáltatásokat, amelyek bevonhatók a célok elérésébe, újabb problémák megelőzésébe,
- koordinálja az esetkezelésben közreműködő szakemberek, valamint a közvetített ellátásban, szolgáltatásban dolgozók együttműködését, az eset szerinti aktuális probléma megoldásában érintett összes szakember bevonásával, a közös problémadefiniálás, a vállalt feladatok tisztázása, a segítő folyamat együttes megtervezése érdekében esetmegbeszélést, illetve – az előbbiek mellett – a család problémában, illetve a megoldásában érintett tagjainak, a lehetséges támaszt jelentő személyeknek, továbbá korától, érettségétől függően az érintett gyermeknek a részvételével esetkonferenciát szervez,
- a szolgáltatást igénybe vevő személy, család, illetve gyermek és szülő (törvényes képviselő) közreműködésével szükség szerint, de legalább hathavonta értékeli az esetkezelés eredményességét, közreműködik a válsághelyzetben levő várandós anya problémáinak rendezésében.
- A család- és gyermekjóléti szolgálat az ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz való hozzájutás érdekében
 - a) folyamatosan figyelemmel kíséri az érintett személyt, illetve családot veszélyeztető körülményeket és a veszélyeztetett személy, illetve család szolgáltatások és ellátások iránti szükségleteit,
 - b) a más személy, illetve szervezet által nyújtott szolgáltatások, ellátások közvetítése érdekében együttműködik a területén található szolgáltatókkal, segítséget nyújt a szolgáltatások, ellátások igénylésében,
 - c) a válsághelyzetben levő várandós anyát segíti a támogatásokhoz, ellátásokhoz, szükség esetén a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz való hozzájutásban,
 - d) segíti a gyermeket, illetve a családját az átmeneti gondozáshoz való hozzájutásban, az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, illetve elősegíti a gyermek mielőbbi hazakerülését.
- A család- és gyermekjóléti szolgálat a családban jelentkező nevelési problémák és hiányosságok káros hatásainak enyhítése céljából

- a) olyan szabadidős és közösségi programokat szervez, amelyek megszervezése, vagy az azokon való részvétel a rossz szociális helyzetben lévő szülőnek aránytalan nehézséget okozna,
- b) kezdeményezi a köznevelési intézményeknél, az ifjúsággal foglalkozó szociális és kulturális intézményeknél, valamint az egyházi és a civil szervezeteknél az a) pont szerinti programok megszervezését.

A hivatalos ügyek intézésében való közreműködés körében a család- és gyermekjóléti szolgálat

- segítséget nyújt a szolgáltatást igénybe vevők ügyeinek hatékony intézéséhez, tájékoztatást nyújt az igénybe vehető jogi képviselő lehetőségéről,
- a gyámhivatal, valamint a család- és gyermekjóléti központ felkérésére a gyermekvédelmi nyilvántartás megfelelő adatlapját kitöltve környezettanulmányt készít,
- a gyámhivatal felkérésére a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 47/A. § (6) bekezdése alapján tájékoztatást nyújt az örökbefogadott gyermek fejlődéséről, körülményeiről és a családba való beilleszkedéséről.
- A nemzetközi védelemben részesített személy társadalmi beilleszkedésének elősegítése érdekében biztosítani kell a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter által kijelölt településen és fővárosi kerületben működő családsegítést ellátó szolgáltatónak a menedékjogról szóló törvényben meghatározott integrációs szerződésbe foglalt társadalmi beilleszkedés elősegítését.

Ha a család- és gyermekjóléti szolgálat a család- és gyermekjóléti központ szakmai támogatását igényli, vagy a család- és gyermekjóléti központ feladatkörébe tartozó szolgáltatás, intézkedés szükségessége merül fel, esetmegbeszélést kezdeményez.

A gyermeket fenyegető közvetlen és súlyos veszély esetén a család- és gyermekjóléti központ értesítése mellett közvetlenül tesz javaslatot a hatóság intézkedésére.

A Család és Gyermekjóléti Szolgálat szakmai tevékenysége

Család- és gyermekjóléti Szolgálat

a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó **hatósági intézkedésekhez kapcsolódó**, a gyermekek védelmére irányuló **tevékenységet lát el**, amelynek keretében

- kezdeményezi a gyermek védelembé vételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét
- javaslatot készít a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembé vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére
- együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnismétlés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását.
- A családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében családgondozást végez – az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve – a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához.
- utógondozást végez – az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve – a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez.
- védelembé vett gyermek esetében elkészíti a **gondozási-nevelési tervet**, szociális segítőmunkát koordinál, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet (a továbbiakban: pénzfelhasználási terv) készít.

Valamint szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára.

A Magyar Élelmiszerbank Egyesület pályázatának kedvezményezettjeként 2015 óta rendszeresen biztosítunk élelmiszer adományt a járás rászoruló családjainak. Az intézmény munkájának köszönhetően Hódmezővásárhelyen, Mindszenten, Székkutason és 2020 –as évtől Mártélyon körül – belül 500 család részesül rendszeres ételadományban.

A szolgálat eszközeivel, a „házhöz vitt szolgáltatás” megvalósításával igyekszünk megőrizni, megújítani a településre jellemző tanyavilág valódi funkcióját és integritását, megakadályozni azt a folyamatot, hogy az életvitelszerű tanyasi életforma a kilátástalanság szinonimája legyen.

A megvalósítás módja:

- *A felmérés után elkészült adatbázis használatával rendszeres gondozási tevékenység,*
- *a szolgáltatásokhoz történő hozzájárítás megszervezése a társintézmények bevonásával.*

A 2018-as év szakmai tapasztalatainak köszönhetően a szoros családsegítés mellett az intézmény dolgozóinak lehetőségük volt a közösség szociális munka eszközeit is felhasználni mindennapi munkájuk során. A cél, hogy oldjuk azt a régóta kialakult sztereotípiát, hogy a család –és gyermekjóléti szolgálatok, központok megbélyegző munkát végeznek és „elveszik a gyerekeket a szüleiktől”. Családi napok szervezésével igyekszünk bemutatni intézményeink működését, szolgáltatásaink sokszínűségét, szabadidős tevékenységeket szervezünk az ellátott családok gyermekeinek.

2019-ben 3 rendezvényt tartottunk, összesen 44 fő résztvevővel.

Az általános iskola felsős és középiskolás generációk felé is nyitott az intézmény 2018-ban. Rugalmas, a fiatalok igényeihez igazodó, de tematikus gerinccel rendelkező csoportfoglalkozásokat szerveztünk. Célunk, hogy kommunikációjukban, önkifejezésükben erősítsük a fiatalokat. A közösségi munka mellett a csoportfoglalkozásokat is hosszútávon, mint az intézmény szolgáltatásait, szeretnénk megőrizni és fejleszteni.

Tematikus csoportok: 2018-ban 8 alkalommal, 10 fővel

2019-ben 3 alkalommal, 22 fővel

Utcai, lakótelepi és iskolai szociális munka

Célja: A magatartásával testi, lelki, értelmi fejlődését veszélyeztető a szabadidejét az utcán töltő gyermek speciális segítése.

Az elmúlt évekhez hasonlóan a téli krízisidőszakot leszámítva - nem igazán mérhető egzakt módon a tevékenység, a 2016-os évben pedig a bázisintézmény (Arany János u. 8.) is átkerült a Badalik Bertalan Szociális Szolgáltatóhoz.

A kistérség többi településén az utcai szociális munka ténylegesen nem működik, de nehezen is értelmezhető feladatellátást jelentene.

Az Iskolai szociális munka 2018. évtől egyik legfontosabb ,ennek köszönhetően lényegesen fókuszáltabb feladatellátást jelent, 6 fő új munkatárs csatlakozott az Intézményhez ,akiknek a feladatuk az oktatási intézményekkel történő kapcsolattartás a jogszabályban meghatározott feladatok mentén.

Kapcsolattartási ügyelet

Működését tekintve a kapcsolatügyi szolgálat jelenleg havonta kétszer 3 óra időtartamot jelent, minden hónap első és harmadik pénteki napján 13-tól 16 óráig várjuk a családokat, de a mediációs egyeztetések a napi munkarend részei. A szolgáltatás 2016. évtől a jogszabályi előírásoknak megfelelően hangsúlyosan a Központ szakmai feladatává vált, ami nem csak elvi, de a gyakorlatban is elkülönülő szolgáltatás, a szükséges strukturális és személyi változásokkal együtt.

Szolgáltatásban részesülők száma: 18 (14) fő. 26/ (32) alkalom. (a 2016-os adatok). A szolgáltatást igénybevevők száma tehát **nőtt**.

Mediáció 40 (27) fő. 65 (24) alkalom . A szolgáltatás igénybevevők száma nagy mértékben nőtt. A megnövekedett esetszám az mutatja, hogy a szolgáltatásnak a mai magyar társadalomban rendkívül nagy a létjogosultsága.

Kapcsolattartási ügyelet: 18 (25) fő. 72 (32) alkalom (2018-as adatok).

Kórházi szociális munka

(A kórház egész területén, külön a kórházzal kötött **Megállapodás** alapján),

Célja: Az osztályokon a kórházi szociális munkással, védőnővel, illetve a Megállapodásban megnevezett terület felelőssével együttműködve a krízishelyzetben lévők, segítségre szoruló, a válsághelyzetben lévő anya és gyermek, valamint bántalmazott gyermek segítése.

Szolgáltatásban részesülők száma: 81 (79) fő.

Nagyságrendileg ez hasonló az előző évi adatokhoz.

Készenléti szolgálat

Célja: Az intézmény nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtása.

Gyakorlatban: Hetes váltásban dolgozó ügyeletes családsegítők, esetmenedzserek a hivatalos munkaidőn túl, ill. vásár-és ünnepnapokon egy, a klienskör, illetve a jelzőrendszer (különösen rendőrség) által is ismert (mobil)telefonszámon érhetők el. A hívásokat és azok tartalmát külön dokumentáljuk az adatkezelésre vonatkozó szabályok betartásával.

2017. évben lényegesen több hívás volt (20), de nagyon sokan veszik igénybe a Szolgáltatást nem krízishelyzetben.

2019-ben 132 hívás volt. Megfigyelhető az a tendencia, hogy ez a szolgáltatást is egyre többen veszik igénybe nem csak krízis helyzetben.

Jogi tanácsadás:

A jogi tanácsadás tekintve rendkívül sokrétű és sokféle esettel, főként kapcsolattartási ügyek, hagyatéki ügyek miatt keresték fel intézményünket az elmúlt egy évben.

A szolgáltatásban résztvevők száma a 2019-es évben 139 (160) fő és 139 (79) alkalommal vette igénybe. A tanácsadást igénybe vevők száma az előző évhez képest csökkent, azonban eddig a kormányhivatal is tartott ingyenes jogsegélyt, ami jelentősen osztotta a segítségre szorulókat számát. (Zárójelben a 2018-es adatok)

Pszichológiai tanácsadás:

A pszichológiai tanácsadás egy olyan eljárás, amely az élet számtalan területén sikerrel alkalmazható, segíti a lelki közérzetet, a kapcsolati nehézségeket és az életvezetési nehézségeket érintő problémák kezelésében, azonban ez csak akkor tud eredményeket hozó szolgáltatásnak bizonyulni, ha az igénybe vevő motivált, s tartósan el tud köteleződni a rendszeres találkozások mellett.

Leggyakrabban felmerülő problémák, amivel a pszichológust szokták felkeresni:

Felnőttek körében:

- gyermeknevelési kérdések
- szülői kompetencia fejlesztés

- élethelyzeti krízisek
- váratlan krízisek, veszteségek, gyász feldolgozása
- válással kapcsolatos problémák

Gyermekek körében:

- iskolai problémák
- magatartási problémák
- kapcsolattartásból adódó problémák
- önsértő magatartási formák
- élethelyzeti krízisek

Szolgáltatásban részesülők száma: 84 (143) fő és 451 (785). (Zárójelben a 2018-es adatok)

Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység

2018. szeptember 1.-től új szolgáltatásként és lehetőségként indult 7 új munkatárssal a feladatellátás és a közös munka a település és járási szinten található valamennyi közoktatási intézménnyel. Kétséget kizáróan ezen a téren ez a legfontosabb változás, hiszen kollegáink jelenlétével lényegesen fókuszáltabbá válhat a munkafolyamat, valamint megkezdődhet egy prevenció, egyéni, csoportos és közösségfejlesztő munka, valamint gyermek – és ifjúságvédelmi feladatok ellátása.

E munkafolyamat keretében segíti:

- a) a gyermeket a korának megfelelő nevelésbe és oktatásba való beilleszkedéséhez, valamint tanulmányi kötelezettségei teljesítéséhez szükséges kompetenciái fejlesztésében,
- b) a gyermeket a tanulmányi előmeneteléhez, későbbi munkavállalásához kapcsolódó lehetőségei kibontakozásában,
- c) a gyermek tanulmányi kötelezettségeinek teljesítését akadályozó tényezők észlelését és feltárását,
- d) a gyermek családját a gyermek óvodai és iskolai életét érintő kérdésekben, valamint nevelési problémák esetén a gyermeket és a családot a közöttük lévő konfliktus feloldásában,
- e) prevenció eszközök alkalmazásával a gyermek veszélyeztetettségének kiszűrését és
- f) a jelzőrendszer működését.

2019. év elejére a legtöbb szerződés aláírásra került a működés feltételeinek részletes leírásával. 290 esetben 49 tanulót érintett ténylegesen a munka 2018. évben, ami nagyon impozáns szám, figyelembe véve, hogy az oktatási intézményekkel kötött szerződések aláírása miatt a tényleges munka jórészt 2019. év elején kezdődött meg.

A 2019.-es év második felét tekintve továbbá az is elmondható, hogy az együttműködés az intézményekben való közösségi részvételünk javult az induláshoz mérve. Az oktatási- és nevelési intézmények

A szolgáltatásban résztvevők száma a 2019-es évben 479 fő, és 600 alkalommal jártak el a szakemberek.

Szociális diagnózis

Az Szt. 64. § (8) bekezdése szerint a Gyvt. szerinti család- és gyermekjóléti központ a család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján elkészíti az igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat meghatározó szociális diagnózist. A család- és gyermekjóléti központ a szociális diagnózis elkészítésébe bevonhatja a nem járásszékhely településen működő család- és gyermekjóléti szolgálatokat. A jogosultsági feltételek fennállása esetén a szociális diagnózis kötelezi a szociális szolgáltatókat és a szociális intézményeket.

A Gyvt. szerinti család- és gyermekjóléti központ szociális diagnózist készít

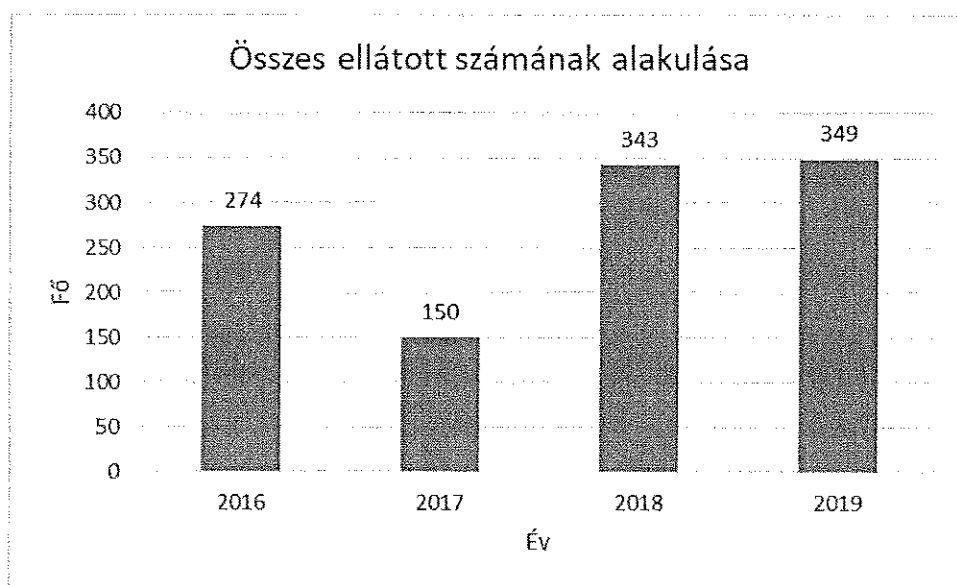
- a család- és gyermekjóléti szolgálat kezdeményezésére, ha olyan szociális szolgáltatás vagy gyermekjóléti alapellátás – ide nem értve a gyermekek napközbeni ellátását – igénybevétele válik szükségessé, amelyben az ellátott vagy a család nem részesül, vagy azt a szolgálat más okból szükségesnek tartja,
- a család- és gyermekjóléti szolgálatnál gondozásban nem álló ellátott esetén akkor, ha az esete nem tartozik a Gyvt. 40/A. § (2) bekezdés a) vagy b) pontja alá,
- és a szociális diagnózis elkészítéséhez valamennyi érintett hozzájárul.

A szociális diagnózis elkészítését a 64. § (2) bekezdése szerinti jelzőrendszer tagjai is kezdeményezhetik a család- és gyermekjóléti központnál.

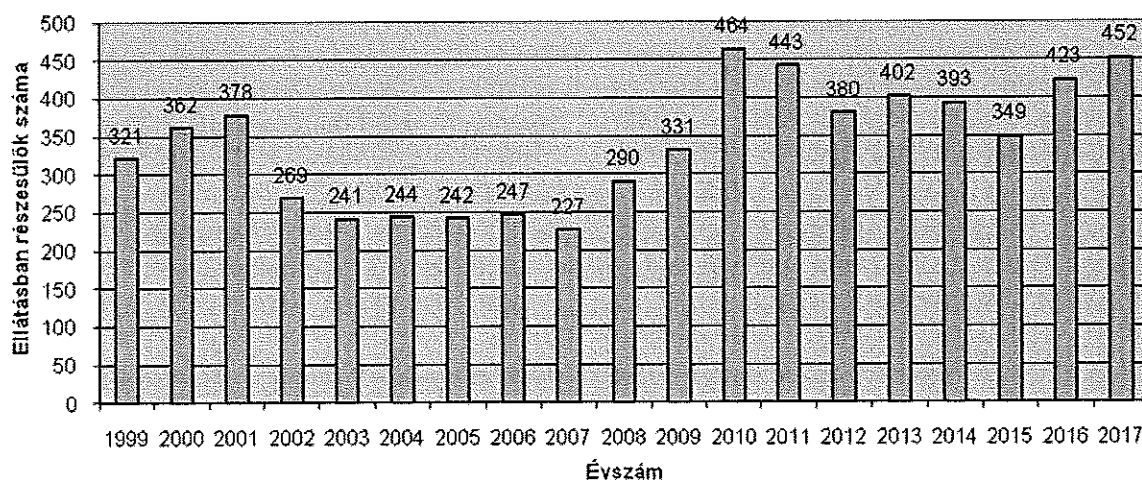
A szociális diagnózis a család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján meghatározza az igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat és – ide nem értve a gyermekek napközbeni ellátását – gyermekjóléti alapellátásokat. A jogosultsági feltételek fennállása esetén a szociális diagnózis kötelezi a szociális, gyermekjóléti szolgáltatókat és intézményeket, amelyek kötelesek a szolgáltatásra vonatkozó igényt nyilvántartásba venni.

A szolgáltatásban résztvevők száma a 2019-es évben 15 fő vette igénybe.

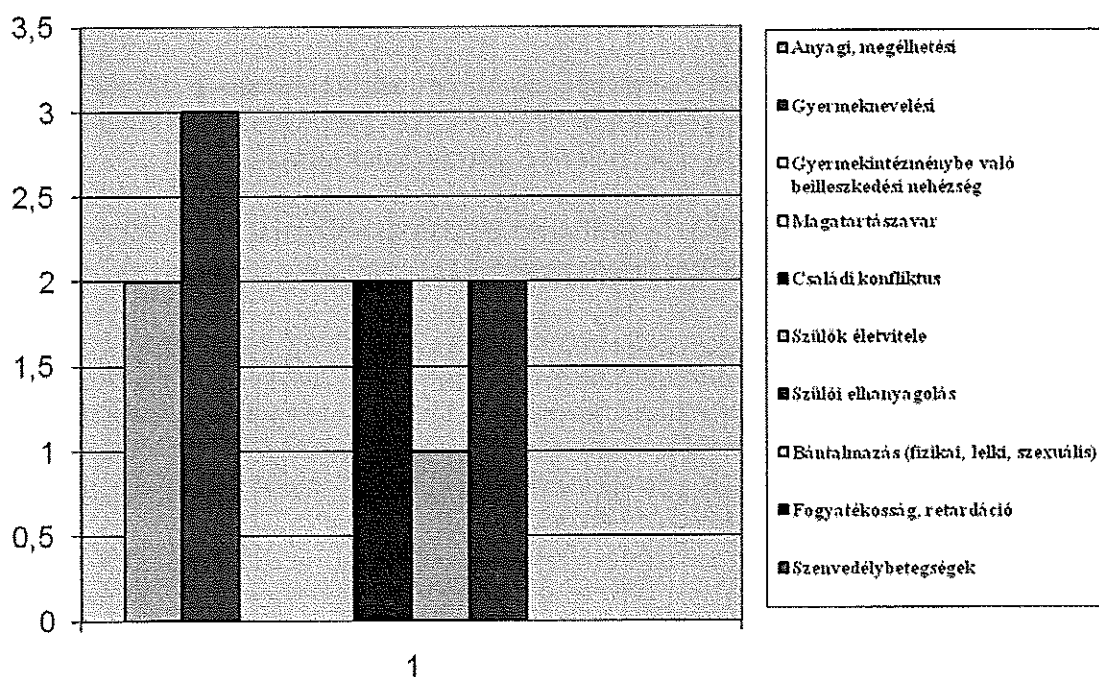
Ellátásban részesülők száma a Család – és Gyermekjóléti Központnál (táblázat)

Ellátásban részesülő családok száma a Gyermekjóléti Központnál 1998-2017

Problématípusok megoszlása 2017 - ben

A Kagylóhéj Gyermekjóléti Szolgálat a jogszabályban kötelezően előírt feladatain túl az esélyegyenlőség biztosítása érdekében Játsszóházat is működtet (Mikkamakka Játéktár) és a **Szent István Város-rehabilitációs Program** társadalmi szerepvállalást célzó programelemeiben az egyik legfontosabb közreműködő.

A Szabadság tér központú akcióterületen (a városban jelenleg itt él a legtöbb veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermek) mindenki számára elérhető, kimondottan fiataloknak szóló programelemeket kínál. A pályázati pénzből megépült és évek óta működő, jelenleg városi fenntartásban működő **Közösségi Klub és Kultúrvárban** szabadidő eltöltésre (játékok) és tanulásra (előadások, Zeneklub) egyaránt lehetősége nyílik az akcióterületen élő hátrányos helyzetű fiataloknak.

A Községi Ház és a Kultúrvár 2021. januárjában eléri a projekt befejezését követő öt éves fenntartási időszak végét.

A Kapcsolat Központ, így a Kagylóhéj intézményei is, a Szent István tér Városrehabilitációja Program mellett, a „A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló komplex programok Hódmezővásárhelyen” című projekt kapcsán is tevékenyen részt vesznek a város leszakadó területeinek felkarolásában. A projekt célja, hogy a Dobó – Bibó – Janáky utcák által körülhatárolt területet a város vérkeringéséhez csatlakoztassa, lakóinak esélyeit növelje mind szociális, családi – kapcsolati, mind munkaerőpiaci szempontoknak megfelelően. A projekt 2021 –ben zárul.

A gyermekjóléti szolgálatok jogszabályban rögzített kötelező feladata a helyi **észlelő-és jelzőrendszer működtetése**, amelynek működése mutatja meg adott településen a gyermekvédelem minőségét is egyben.

A jogszabályi kötelező együttműködésnek mindezek mellett lehetnek és vannak is minőségi szintjei. Az előírt és kötelezően megtartandó éves konferenciák szükséges, de nem feltétlen elégséges módja a jelzőrendszeri tagok együttműködésnek. Mindezeknek koordinálásával külön **jelzőrendszeres tanácsadó** foglalkozik félállásban

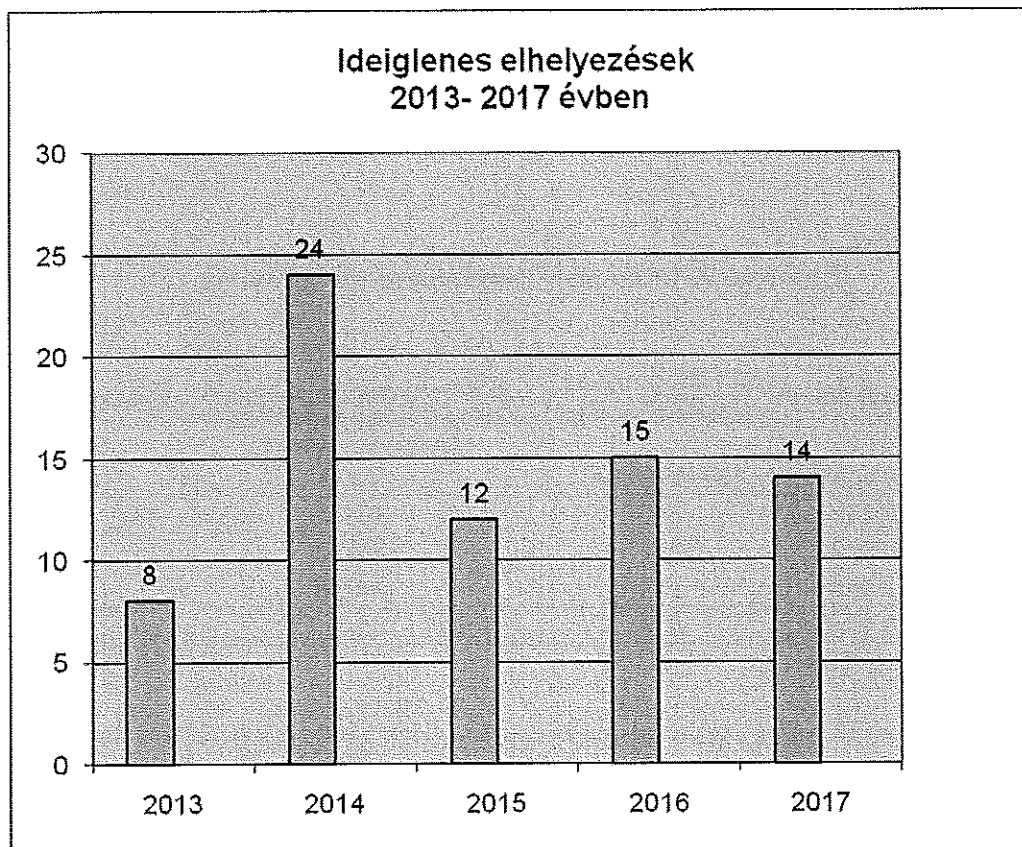
A városunkban is voltak olyan párhuzamosságok, amelyek olykor nem könnyítették meg, sőt talán nehezítették is az együttműködés hatékonyságát, azért a fenntartó egy intézményi átvilágítást követően 2006. évben **Kapcsolat Központ** néven egyesítette a város szociális intézményeit.

Eredményeként az egyes intézmények közti átjárhatóság könnyebb lett, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés felgyorsult, hiszen a gyermekvédelemben kiemelt fontossággal bíró intézmények (pl. a védőnők, bölcsődék, gyermekjóléti szolgálat) egységes központi irányítása és a dolgozók napi kollegiális kapcsolata egyértelműen pozitív változást és **jobb és gyorsabb probléma-megoldási technikákat**, módszereket kínál.

A Gyermekjólét Központban tartandó **esetmegbeszélések és esetkonferenciák** állandó meghívott és jelenlévő szereplői a **közoktatásban** dolgozó szakemberek, ahogyan a Gyermekjóléti Központ is akár vezetői szinten rendszeresen hivatalos az iskolai egyeztetésekre, vagy fegyelmi tárgyalásokra.

Évek óta kiemelten jó az együttműködés a **Cigány Nemzetiségi Önkormányzattal**, rendszeres és kölcsönös a tájékoztatás, különösen a gyermekeket is érintő eljárásokban.

A közelmúltban több esetben is teret kapott a médiában az a hír, hogy egyes „leginkább halmozottan hátrányos helyzetű családokban könnyebben történik meg a gyermek családból való kiemelése, akár anyagi okok miatt is, hiába tiltja ezt kifejezetten a gyermekvédelmi törvény. Az eljárásrend ismeretében ez szinte aligha elképzelhető a gyakorlatban, de teljességgel kizárni sem lehet. Ugyanakkor fontos leszögezni, hogy a Hódmezővásárhelyi Kistérségben ennek gyanúja sem merült fel a Szolgálat fennállása óta, soha ilyen vizsgálat nem indult a fenntartó/felügyeleti szervek részéről.

A fenti diagrammt az alábbi adatokkal egészül ki:

Ideiglenes elhelyezések száma:

2018: 14 fő

2019: 13 fő

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok

4.3.1. számú táblázat

Védőnői ellátás jellemzői		
Védőnői álláshelyek száma		
év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2008	21	505
2009	20	520
2010	19	532
2011	20	503
2012	20	488
2013	20	206/972
2014	20	198/931
2015	20	195/922
2016	20	195/873
2017	20	195/871

Forrás:TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A városunkban működő Védőnői szolgálat adatai a fenti táblázatban láthatjuk. Az álláshelyek száma számottevően nem emelkedett az elmúlt években. A szolgáltatnak két telephelye van, ahol minden nap fogadják a tanácsadásra érkező kismamákat és kisgyermekes anyukákat. A 13 fő területi védőnő mellett 7 védőnő dolgozik az iskolákban. Ezért az egy védőnőre jutó gyerekek számába a rájuk eső gyermekszám is beleszámít.

4.3.2. számú táblázat

Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

	Bölcsődék száma	Bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyermekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2013	2 - Hóvirág/Oldalk.	164+106=270	16/11	270
2014	2 - Hóvirág/Oldalk.	270	16/23	270
2015	2 - Hóvirág/Oldalk.	270	23/20	270
2016	2 - Hóvirág/Oldalk.	270	14/18	270
2017	2 - Hóvirág/Oldalk.	270	5/7	270

Forrás: TeIR, helyi adatgyűjtés

Hódmezővásárhelyen 2008 és 2011 között 3 bölcsőde működött, 2012-től már csak 2 állami bölcsőde van. A Kormány édesanyákat érintő intézkedései miatt túljelentkezés van a bölcsődékben. Maximális kihasználtsággal működik mind a két telephely.

4.3.3. számú táblázat

Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	11	
Hány településről járnak be a gyermekek	36	
Óvodai férőhelyek száma	789	
Óvodai csoportok száma	34	
Az óvoda nyitvatartási ideje (6h-tól 17h-ig):	06-17 h-ig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	átlagban 2 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	61	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	69	0
Gyógypedagógusok létszáma	6	0
Dajka/gondozónő	32	3
Kisegítő személyzet	8	0

Forrás:TeIR, KSH TStar, Önkormányzati adatgyűjtés

Hódmezővásárhelyen 11 óvodai telephely működik. Négy Önkormányzathoz tartozó. A többi óvoda egyházi fenntartású. És a Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon fenntartásában levő óvodák. Összesen 789 óvodai férőhely biztosított a városban, 61 óvodapedagógus, 69 diplomás óvodapedagógus, 6 gyógypedagógus, 32 dajka, és 8 kisegítő személyzet látja el a mindennapi feladatokat.

4.3.4. számú táblázat

Általános iskolában tanulók száma

tanév	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	fő	fő	fő	fő	%
2015/2016	1821	1479	3300	1852	44
2016/2017	1794	1501	3295	1832	45
2017/2018	1782	1483	3265	1926	42

Forrás:TeIR, KSH Tstar

4.3.5. számú táblázat

Általános iskolák adatai

tanév	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			általános iskolai feladat-ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	db
2015-2016	72	69	141	8	8	16	15
2016/2017	72	68	140	9	7	16	15
2017/2018	73	67	140	9	7	16	14

Forrás:TeIR, KSH Tstar

b) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A Gyermekjóléti Központ **Krízistelefonja** elérhető az év minden napján és indokolt esetben azonnal intézkedni tud az ügyeletes szociális munkás, illetve értesíteni tudja a megfelelő szerveket.

c) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A Bessenyei Ferenc Művelődési Központ szünidős programjait két részre lehet osztani. Szervezünk fizetős táborokat, amelyek általában egy hetes időtartamúak és különféle témákban hirdetjük meg őket. Kiemelt szerepet kap a hagyományörzés, a kézműveskedés a mozgás és tánc, a természetvédelem is. Amennyiben igény van rá, a nyár végén indítunk iskolai előkészítő, felzárkóztató táborokat is. A táborok másik csoportja a napközis tábor, amelynek célja, hogy biztosítsuk a gyerekfelügyeletet a nyári szünidőben mindazok számára, akik ezt igénylik és anyagi helyzetük nem teszi lehetővé, hogy költségtérítéses táborokban vegyenek részt. Számukra kedvező áron biztosított a napi szükséges étkezés, ingyenesen látogathatják, a strandot is igyekszünk mindent megtenni annak érdekében, hogy a korlátozott lehetőségekhez mérten minél tartalmasabban tudják eltölteni idejüket. A táborban résztvevő gyerekek száma 80-120 fő hetente.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása esetén a halmozottan hátrányos helyzetű óvodáskorú gyermekek és az 1-8. évfolyamon tanulók ingyenesen, míg a hátrányos helyzetű tanulók 50%-os térítési díj ellenében jogosultak étkeztetésben részesülni.

Ingyenes tankönyvellátásra, továbbá 50%-os mértékű kedvezményes étkezésre jogosult a vonatkozó jogszabályok alapján az a tanuló, aki tartósan beteg, testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, rendszeres gyermekvédelmi

kedvezményben részesül, három- vagy többgyermekes családban él. Ingyenes tankönyvellátásra jogosult az tanuló is, aki: nagykorú és saját jogán iskoláztatási támogatásra jogosult, pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar).

A nyári gyermekétkeztetésnél az állam által az önkormányzatnak nyújtandó támogatás feltétele, hogy a települési önkormányzat vállalja, hogy (2012-ben) legalább 44, legfeljebb 54 munkanapon keresztül biztosítja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő kiskorú gyermekek (a továbbiakban: rászoruló gyermekek) étkeztetését napi egyszeri melegétkeztetés formájában. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 151. § (1) bekezdés g) pontja alapján ingyenesen vagy kedvezményesen.

A Gyvt. 41. § (1) értelmében a gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A törvény 146. § (4) bekezdés értelmében a gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított gyermekétkeztetés szabályait kell alkalmazni a bölcsődében, hetes bölcsődében, a családi napköziben, a családi gyermekfelügyelet során, az óvodában, a nyári napközis otthonban, az általános és középiskolai diákotthonban, kollégiumban, illetve az itt szervezett externátusi ellátásban, az általános iskolai menzai ellátás, továbbá – ha külön jogszabály másképpen nem rendelkezik – középfokú iskolai menzai ellátás keretében, a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben, illetve a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében, a szociális nyári gyermekétkeztetés keretében nyújtott étkeztetésre. Iskolai étkeztetésben részesülhet az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe.

A kedvezményekre vonatkozó jogszabályok: a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, az éves költségvetési törvény, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, a tankönyvpiac rendjéről szóló 2001. évi XXXVII. törvény, az éves költségvetési törvény végrehajtási rendelete a települési önkormányzatok részére szociális nyári gyermekétkeztetés céljából adott évben nyújtott támogatás igénylésének, folyósításának és elszámolásának részletes szabályairól (2012-ben a 23/2012. (IV. 18.) NEFMI rendelet).

A város tömegsportra alkalmas európai színvonalú sportlétesítményei (futópálya, kosárlabda pálya, műfüves focipálya) a használati előírások és szabályok betartása mellett szintén térítésmentesen vehetők igénybe.

Sport-, szabadidős programokhoz való hozzáférés, egészségfejlesztés (hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és fogyatékkal élő gyermekek számára):

Hódmezővásárhely MJV Önkormányzata kiemelt feladatának tekinti a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű és a fogyatékkal élő gyermekek egyenlő hozzáférését a szabadidő- és tömegsport rendezvényekhez. Ennek megvalósulásáért Önkormányzatunk a tulajdonában lévő sportlétesítmények akadálymentesítését megkezdte, ez több sportlétesítményben már elérhető.

A gyermekek számára Önkormányzatunk minden évben számtalan sportprogramot szervez, melyekhez mind a sportlétesítményt, mind a programokon való részvétel lehetőségét térítésmentesen biztosítjuk (iskolai sportnapok, gyermeknap, sportágválasztó, játékos vetélkedők, uszodai sportnap stb.).

Önkormányzatunk egyik legfontosabb célja a gyermekek egészséges életmódra való nevelése, ezért az országban egyedülálló módon már 2005-ben minden általános és középiskolai évfolyamban bevezettük a mindennapos testnevelést. A program keretében minden gyermek heti egy testnevelésórát az uszodában tölt, minden tanév elején és végén fizikai és egészségügyi mérést biztosítunk számukra, így is ellenőrizvén egészségi állapotukat, edzettségüket. A mindennapos testnevelés programjának egyik legfőbb erénye az esélyegyenlőség, hiszen a leghátrányosabb helyzetűek számára is azonos hozzáférési lehetőséget biztosít.

d) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

A gyermekvédelemben az elmúlt években nem volt arra példa, hogy származása, fogyatékosága miatt bárkit hátrányos megkülönböztetés érjen, ilyen panasszal nem keresték meg sem az állampolgári jogok biztosát, sem a gyermekjogi képviselőt, ilyen ügyben egyik intézmény sem indított vizsgálatot.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékosággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata 2006 novemberében áttekintette közoktatási feladatellátását, és meghatározta a 2006. és 2013. év közötti időben a közoktatással kapcsolatos kötelező és felvállalt feladatait, a főbb prioritásokat és a fejlesztési irányokat. Ennek alapján kialakította közoktatási koncepcióját, melynek elkészítésekor figyelembe vette a hódmezővásárhelyi közoktatási intézmények működési feltételeit, a finanszírozhatóság követelményeit, a város demográfiai mutatóit, az esélyteremtés, esélyegyenlőség biztosítását, a minőségi oktatás megvalósításának követelményeit. A város egy olyan intézménystruktúra kialakítását célozta meg, mely hosszútávon fenntartható, finanszírozható, tekintettel van a helyi hagyományokra és jellemzőkre, megfelel a szülői elvárásoknak, és biztosítja az oktatás minőségét és hatékonyságát.

Hódmezővásárhelyen a halmozottan hátrányos helyzet nem etnikai határok mentén határolható körül, hiszen a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek három köre különíthető el: a belterületen élő, nehéz körülmények között élő gyermekek, a tanyavilág külterületi családjainak gyermekei, és a szerény körülmények között élő roma családok gyermekei. Az új előírásoknak megfelelően 2006-ban megkezdjük jegyzői hatáskörben is felmérni a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számát. Ez a szám a folyamatos nyilatkozattétel miatt állandóan változik, de célunk, hogy valamennyi HHH gyermek feltérképezése megtörténjen, s minden gyermekről tudjon az iskola is.

Az integrált SNI gyermekek ellátásában minden általános iskola részt vesz.

Pályázati vagy saját költségvetési forrásból jelentős városi kezdeményezések indultak a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok támogatására.

- 2004 óta kiemelt hangsúlyt fektetünk az intézmények kompetencia-mérésének eredményeire, a képességfejlesztés hatékonyságának növelésére,
- valamennyi közoktatási és köznevelési intézmény integrációs programot dolgozott ki,
- a mindennapos testnevelés bevezetésével valamennyi gyermek ingyenes úszásórán vesz részt,
- 2003-tól minden általános iskolában művészeti nevelés zajlik, amelyben a HHH gyermekek térítésmentesen vehetnek részt;
- beindításra került az Egészséges Vásárhely Program,
- 2005-től létrehoztuk az utazó gyógypedagógus-, majd 2008-tól az iskolapszichológiai szolgálatot is,
- kiépítésre került a kettős mentorálás rendszere, amely az intézménytípusok közötti átmenetet – az óvodába, illetve az általános és középiskolába lépést – hivatott megkönnyíteni a gyermekek részére;
- a pedagógusok rendszeresen továbbképzéseken vesznek részt, ezzel is segítve a gyermekek felzárkóztatását valamint tehetséggondozását, amely minden közoktatási intézményben biztosított.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

A helyi Nevelési Tanácsadó alkalmazotti köre ellátja a városban az óvodás és iskoláskorú rehabilitációját, felzárkóztatását. Az integrált neveléshez működteti az utazó gyógypedagógus hálózatot. Jelenleg a következő állománnyal látják el feladatukat: 4 iskolapszichológus, 7 logopédus, 5 fejlesztő pedagógus, 9 utazó gyógypedagógus. A szakemberek az SNI tanulók és a beilleszkedési, tanulási és magatartási gondokkal küzdő gyermekek ellátását biztosítják.

Minden oktatási intézmény működteti az integrációs pedagógiai programot, melynek legfontosabb eleme a mentorálások megszervezése. Az IPR-hez kapcsolódó anyagi támogatás segíti a hátránykompenzálást. A városban hatékonyan működik az Útravaló program, mely ösztöndíjat biztosít a hátrányos és halmozottan hátrányos diákok részére. A Cseresnyés Kollégium az Arany János Kollégiumi program keretében segíti a felzárkóztatást. A fenti kiegészítő szolgáltatások egyrészt szakmai, másrészt anyagi támogatással kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esélyegyenlőségét.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata 2006-ban közgyűlési döntés értelmében előkészítette a város közoktatási rendszerének átalakítását. Az átalakítás során elsődleges szempontként kezelte a szegregáció felszámolását. Olyan iskolarendszer kialakítására törekedett, mely lehetővé teszi azt, hogy a város összes településrészében azonos színvonalú oktatás megszervezésére kerüljön sor, és egy általános iskolában se haladja meg a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a 20%-ot. Ennek függvényében alakultak ki az intézmények körzethatárai, mely alapján érvényesíteni tudja a város az egyenlő bánásmód elvét.

Az együttnevelhető SNI tanulók integrált oktatása terén jelentős lépések történtek. Az SNI tanulók ellátására utazó gyógypedagógus hálózat épült ki, az iskolák nevelési programja az inkluzív szemléletet tükrözik.

Az átszervezésnek köszönhetően olyan köznevelési rendszer jött létre Hódmezővásárhely területén, mely felszámolta a jogellenes elkülönítést. A meghozott szervezeti szintű intézkedések mellett az intézmények szakmai programja a felzárkóztatásra, a hátrányos helyzetű tehetséges gyermekek felkarolására épül. Így a közoktatás terén érvényesül az esélyegyenlőség elve.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

A tanulók iskolai eredményességének mérése a tanulmányi eredmények mellett a továbbtanulási mutatókon és a kompetenciamérések eredményein keresztül történik.

Az átszervezésnek köszönhetően az iskolák közötti különbségek csökkentek, a kompetenciamérések eredményei az országos átlagot elérik, vagy ahhoz közelítenek. Az egyéni fejlesztéseknek köszönhetően a továbbtanulási mutatók folyamatosan javulnak. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók 80%-a érettségit adó középiskolákban tanulnak tovább. A középiskolák feladata, hogy a lemorzsolódást csökkentsék és eljuttassák a célcsoportot az érettségig.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Hátránykompenzáló juttatásként a törvényi előírások alapján rászoruló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek. Ehhez kapcsolódnak a különböző mértékű étkezési támogatások.

Az iskolák rendszeresen pályáznak az Útravaló programra, a városban működik az Arany János Kollégiumi Program. 2012. december 31-ig az esélyegyenlőségi támogatásokat igényelték az iskolák.

Civil támogatásként a Tiszta szívvel Egyesület „Legyen kenyér” az asztalon programja élelmiszerben nyújtott támogatásokat biztosított a rászoruló családok részére.

A helyi önkormányzat együttműködik a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, mely eredményeként a kisebbségek különböző formájú támogatásokban részesülnek.

Következtetések, problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A TANODA program továbbvitele, a foglalkozások helyének hiánya	felzárkóztató program működtetése, TANODA szervezése.
általános iskolás gyermekek számára a nyári szünidő hasznos eltöltésének elősegítése	Tematikus nyári táborok szervezése, a meglévők bővítése, anyagi források és résztvevő személyek felkutatása

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,

a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

Korábbi években jellemző volt, hogy a nyilvántartott álláskereső nők létszáma magasabb volt, mint a férfiaké, de az utóbbi 2 évben megfordult ez az irány, igaz hogy az össz álláskeresői létszám is csökkent, ez a közfoglalkoztatás megjelenésével is magyarázható, hiszen lényegesen több férfi került be a közfoglalkoztatásba, ami az arányok megfordulását eredményezte.

Egyre több atipikus foglalkoztatási formát vesznek igénybe a foglalkoztatók, ide sorolható az egyszerűsített foglalkoztatás, valamint a részmunkaidő alkalmazása is, mely elősegítheti a nők-családanyák munkavállalását. 2013 januárjától a munkahelyvédelmi akcióterv is elősegíti a munkaerőpiacra visszatérő anyák foglalkoztatását.

A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A foglalkoztatottsági szerkezet kiegyensúlyozottabbá tétele és a munkanélküliség nemek szerinti különbségének csökkentése érdekében az Európai Unió már az 1997. év i luxemburgi csúcsértekezleten a foglalkoztatási irányelvek közé emelte a női-férfi esélyegyenlőség biztosítását ezen a téren is. A következő évek során az irányelvek minden évben bővültek néhány ponttal.

Az 1999. évi foglalkoztatási irányvonalak fő célkitűzései között például szerepelt a családbarát intézkedések és szolgáltatások kezdeményezése, a nők munkaerő-piaci re-integrációjának elősegítése. Az uniós foglalkoztatási stratégia részévé vált a férfiak és nők foglalkoztatási arányának kiegyensúlyozása, és az egyenlő bérezés elvének érvényesítése is. Világszerte elindult egy –már meg nem állítható – új folyamat. Amerikában, Nyugat-és Észak-Európában már korábban is szembetűnő volt a fiatal város lakó nők körében zajló változás. Ez a réteg egyedül is boldogul és tökéletesen képes az életét szervezni, irányítani. A virágzó szolgáltató és kreatív szektor egy új típusú gazdaság, amelyhez új készségek kellenek, az ehhez szükséges tulajdonságok pedig leginkább a nőkre jellemzők: türelem, nyitottság, jó kommunikáció, képesség a másik meghallgatására, rugalmasság, alkalmazkodás, a figyelem megosztása és az együttműködés készsége. Az

élet legfontosabb kérdései egyre inkább a nők kezében összpontosulnak. A fiatalabb és iskolázottabb nemzedék számára természetes, hogy a nők is képviseltetik magukat a társadalom minden szegmensén. Az egyetemeken, főiskolákon a női hallgatók vannak fölényben ma már. A fiatal képzett nők már jobban tudnak érvényesülni a munka világában, ám még mindig az látszódik, hogy a magasabb pozíciókban továbbra is a férfiak vannak fölényben. A nagyvállalatok vezetőinek 95 százaléka férfi, de ma már a felső vezetők között is folyamatosan emelkedik a nők száma, középvezetők szintjén pedig sok helyütt a nők többségben vannak.

Magyarországon még húsz évvel ezelőtt is jóval több férfinak volt diplomája, mint nőnek, ez a trend az elmúlt évtizedben megfordult: a

2011-es népszámlálási adatok szerint közel 200 ezerrel több nő végzett egyetemet, mint férfi. A 2013-as adatok szerint is a nők 35,5%-a, míg a férfiak 24,7%-a rendelkezett diplomával. A 2015-ös adatok alapján a felsőfokú alap- és mesterképzésben résztvevő hallgatók között a nők jelentős többségben vannak a tanárképzés és oktatástudomány (79%), az egészségügy, szociális gondoskodás (67%), a humántudományok (65%), a társadalomtudományok (64%) és a művészetek (62%), területén. Némi fölény tapasztalható a szolgáltatások (58%) a gazdaság és irányítás (55%), valamint a jogi képzések (59%) terén, ugyanakkor majdnem kiegyenlített a nők és férfiak aránya a természettudományos (49%) képzésekben. A statisztika azt mutatja továbbá, hogy akadnak bizonyos területek, amelyekben a férfiak számbeli fölényben vannak. Ilyenek többek között az informatika, a műszaki tudományok, a mezőgazdaság és az állategészségügy.

Néhány év múlva kikerül a felsőoktatásból a Z generáció, a digitális nemzedék, más néven az „új alkalmazkodók” első szülöttjei, akik kutatások alapján a saját identitás kifejezésének generációja is lesznek. Valószínűleg az információs kor szülötteinek többsége is, hasonlóan az őket megelőző Y generációhoz, az önmegvalósító munkamorált fogja választani, ami azt jelenti, hogyha a szabadságukban korlátozva érzik magukat, akkor gondolkodás nélkül munkahelyet váltanak.

Egy kutatás szerint a pályakezdők közül a férfiaknak, illetve a jó családi háttérrel rendelkezőknek van nagyobb esélyük a sikeres karrier elérésére. A két nem közötti különbség nemcsak a fizetésben mutatkozik meg, hanem a munkakeresés időtartamát, valamint a vezető beosztásban való arányukat tekintve is a férfiaknak kedveznek a statisztikák. A frissdiplomás férfiak a felmérések szerint hamarabb találnak munkát, átlagosan 3,6 hónap alatt sikerült elhelyezkedniük a kutatás adatai szerint, míg az azonos végzettséggel bíró nőknek valamivel több, mint 4 hónap alatt.

A pályakezdő diplomások között a vezető beosztásban lévő férfiak aránya csaknem 29 százalék, míg a nők aránya mindössze 17 százalék. Hazánkban egy 2013-as közel ötszáz cégre kiterjedő - kutatás szerint a foglalkoztatott munkavállalók 42 százaléka nő, míg ha a felsővezetőket nézzük, ez az arány egészen alacsony, alig 18,3 százalék.

A 2015-ös hasonló felmérés is az előző kutatás eredményét erősíti, mikor is az összes munkavállaló közel fele volt nő, míg a női főnökök 19,1 százalékot tettek ki.

Magyarországon jelenleg a nők a foglalkoztatási struktúrában elfoglalt pozíciójukat tekintve átlagos helyzetben vannak, a fizetésbeli különbségek még megfigyelhetők a nemek között, ám a nők keresete lassan megközelíti a férfiakét. A felmérésből az is kiderült, hogy hiába dolgoznak azonos munkakörben, a nők átlagosan a férfiak bérének csupán 94,4 százalékát keresik, és jóval kisebb bónuszra is számíthatnak. Bizonyos foglalkozásokban a nők vannak többségben, azonban e munkakörök jelentős része a kereseti piramis alján helyezkedik el és kedvezőtlen feltételeket kínál a munkavállalóinak. Főleg a szolgáltató iparban, az oktatásban, hivatalokban vannak a nők felülreprezentálva. Bár a minisztériumokban és a bankszektorban is magas a nők aránya, de mint beosztottak vannak nagyobb arányban, vezető pozíciókban itt is a férfiak vannak nagyobb arányban.

2017-ben a foglalkoztatottak átlagos létszáma 4 millió 421 ezer fő volt, amely 70 ezer fővel haladta meg a 2016. évit. A foglalkoztatási ráta a munkaképes korosztály (15–64 évesek) körében 68,2% volt, 1,6 százalékponttal magasabb az előző évinél. A z előző év tendenciája 2017-ben is megfigyelhető, a férfiakat továbbra is magasabb gazdasági aktivitási szint jellemezte, mint a nőket, és esetükben a javulás mértéke is nagyobb volt. A 2017. évben a munkanélküliségi ráta 4,2% -os értéke 1,0 százalékponttal volt alacsonyabb az előző évinél.

A Munkaügyi Központok által szervezett képzési lehetőségek, évek óta a foglalkoztatók igényei alapján kerülnek tervezésre, ezáltal az indított képzések nem mindig azok igényeihez igazodik, akik nagyobb létszámban képviseltetik magukat a munkaerő-piacon (pl.: alacsony iskolai végzettségűek). A képzések

elérhetősége a meghatározott prioritású csoportokhoz tartozók számára elsődleges, pl. GYES, GYED megszüntét követő 1 éven belül a munkaerőpiacra visszatérők.

a) alacsonyiskolai végzettségű nők elhelyezkedési esélyei

Ezen csoportba tartozók elhelyezkedését nemcsak a támogatott képzések segíthetik elő, hanem a munkaügyi szakigazgatási szerv a foglalkoztatást is támogatja, különböző formációkban, melyek előnyeit a hátrányos helyzetűek pl.: alacsony iskolai végzettségűek élvezhetik.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, megmutatkozhat a munkára való jelentkezéskor (ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, azonos kvalitásokkal rendelkeznek, a munkáltató mégsem szeretne nőt alkalmazni), az azonos munkáért járó eltérő bérezésben, vagy az előmeneteli lehetőségek szűkösségében (üvegplafon-jelenség).

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

A munkaügyi szakigazgatási szerv folyamatosan segíti a munkaerőpiac szereplőinek boldogulását, azért a foglalkoztatók munkaerőigényei felveszi, és irányába munkavállalókat közvetít ki. A munkaerőigények fogadásakor minden esetben vizsgálatra kerül, hogy a munkaerő-igény nem sért-e valamilyen alapjogot, nem tartalmaz-e valamilyen hátrányos megkülönböztetést.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés, így e ponton belül szükséges a hozzáférés feltételeinek vizsgálata.

A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető - a gyermekek életkorának megfelelően - különösen bölcsődében, hetes bölcsődében, családi napköziben, családi gyermekfelügyelet vagy házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban, valamint óvodában, iskolában.

Bölcsőde

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

Családi napközi

A gyermekek napközbeni ellátásának minősül a bölcsődei és óvodai ellátásban nem részesülő, továbbá az iskolai oktatásban részesülő gyermeknek az iskola nyitvatartási idején kívüli, valamint az iskolai napközit vagy tanulószobai ellátást igénybe nem vevő gyermek családi napköziben történő, nem közoktatási célú ellátása.

A családi napközi a családban nevelkedő gyermekek számára nyújt életkoruknak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, étkeztetést és foglalkoztatást.

Családi gyermekfelügyelet

A gyermekek napközbeni ellátásaként családi gyermekfelügyelet biztosítható az ellátást nyújtó saját otthonában.

A családi gyermekfelügyelet a családban nevelkedő gyermekek számára nyújt életkoruknak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést és étkeztetést.

A családi gyermekfelügyelet keretében két évestől négy éves korig gondozható gyermek.

Házi gyermekfelügyelet

A házi gyermekfelügyelet keretében a gyermekek napközbeni ellátását a szülő vagy más törvényes képviselő otthonában gondozó biztosíthatja, ha a gyermek állandó vagy időszakos ellátása nappali intézményben nem biztosítható (pl. betegség miatt) és a szülő a gyermek napközbeni ellátását nem vagy csak részben tudja megoldani.

Alternatív napközbeni ellátás

Alternatív napközbeni ellátás a játszótéri program, játszóház, klubfoglalkozás keretében nyújtott,

- a szülő és a gyermek kapcsolatát erősítő, a gyermek szocializációját támogató, valamint egyéb szabadidős és prevenciós szolgáltatás,
- a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett iskoláskorú gyermekek számára biztosított nappali felügyelet, sport-, illetve egyéb foglalkozás és étkeztetés, feltéve, ha a működtető rendelkezik az ehhez szükséges – külön jogszabályban meghatározott – személyi és tárgyi feltételekkel.

Óvoda

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. (Nkntv. 8. §)⁷

Általános iskola

Az Nkntv. értelmében 2013. szeptember 1-étől az általános iskolában 16 óráig kell megszervezni a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat. A törvény 4. §-ának 4. pontjában rögzíti továbbá az egész napos iskola fogalmát, mely olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

5.3.1. számú táblázat

Védőnők számának alakulása

év	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	14	1291	92
2009	13	1294	100
2010	12	1237	103
2011	13	1217	94
2012	13	1242	96
2013	13	1147	88
2014	13	1104	85
2015	13	1079	83
2016	13	1086	84
2017	13	1089	84

Forrás:TeIR és helyi adatgyűjtés

A védőnői szolgálat működése segíti a gyermek és anya védelmét. A várandós kismamák végigkísérése a várandósság ideje alatt is feladata a védőnőknek, majd a szülés utáni rendszeres (törvényben meghatározott) látogatások is segítenek az anya és gyermek kapcsolatának fejlesztésében. A szolgálat Vásárhelyen két telephellyel működik, ide mehetnek a kismamák tanácsadásra vagy a szolgálat által

⁷ Az Nkntv. 2014. szeptemberétől 3 éves kortól teszi kötelezővé az óvodai részvételt.

szervezett klub jellegű foglalkozásra. Szülés előtt lehetőséget biztosítanak a Kórházban szülészobai látogatásra is, így még közvetlenebbé tenni a szülés folyamatát. A fenti táblázat a körzeti védőnők adatit mutatja, itt nem számítjuk bele az iskolai védőnőkre eső gyermekek számát. Az otthoni látogatás segít a védőnőnek a család mindennapi életébe betekintést nyerni, mely segíti az esetlegesen veszélyeztetett gyermek helyzetének felismerését.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. tv. és a Büntető törvénykönyv tartalmazza. A családon belüli erőszakról nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. testi sértés, zaklatás, távoltartás.

A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak. A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától. A rendőrségi riasztások és bírósági eljárások számszerű adatainak összegyűjtése mellett érdemes megnézni, hogy működik-e olyan szervezet, ahová a bántalmazott nők fordulhatnak. (Ha működik ilyen a településen, az onnan kért számszerű adatokat össze kell vetni a rendőrségi feljelentések számával.) Ha az eredmények azt mutatják, hogy az erőszak megjelenik a településen, akkor javaslatokat kell tenni a nők tájékoztatásának, illetve a társadalmi érzékenyítés lehetséges formáira (pl. felvilágosító programok már az iskolában, a terhesgondozáson; plakátokkal), de a megelőzésre tekintettel abban az esetben is szükséges hangsúlyt helyezni a tájékoztatásra, felvilágosító programokra, ha a nők elleni erőszakra vonatkozóan nem jelenik meg adat.

A Gyermekevédelem és családsegítő szolgálat tapasztalatai szerint a probléma kétség kívül létező, noha egy-egy esetben a valóság árnyaltabb, sőt az is előfordul egyre gyakrabban, hogy a férfiak válnak áldozattá.

A hozzánk fordulóknak biztosítjuk a névtelenséget és ha kell közreműködünk a távoltartás elrendelésében. Eddig egyetlen esetben kellett az anyát és gyermekét egy nem nyilvános telephelyű anyaoththonban elhelyezni, mert közvetlen veszélyt jelentett az apa a családjára nézve.

Némi problémát jelent, hogy a családon belüli erőszak esetében, hiába indul el a büntetőeljárás, a közeli hozzátartozóra ritkán tesznek terhelő vallomást, sőt az esetek nagyrésztében a nők feladják a szembenállást és visszaköltöznek a férjhez, amit ha helytelenítünk is, megakadályozni nem áll módunkban.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

Hódmezővásárhely jelenleg az évek óta tartó kihasználatlanság miatt már nem tart fent anyaoththont, de a szolgáltatás elérhető a Szentcs. Várossal kötött szerződés szerint (egy szülő és két gyermek számára). A jelenlegi férőhely esetleg bővíthető lehetne.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az azonos jogok érvényesítéséhez a politika, a gazdaság, a szociális szféra, vagy a kultúra területén elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

Önkormányzatunknál a képviselőtestület 14 tagja közül 4 nő. A polgármesteri hivatal iroda- és csoportvezetőinek 44 %-a nő. Intézményeink vezetésében jelentős túlsúlyban vannak a nők.

2020-ban a Polgármesteri Hivatal irodavezetői között 3 nő, csoportvezetői között 8 nő végzi munkáját. Városunkban nem működik kifejezetten a nők érdekvédelmére alakult szervezet.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A férfiak előnye kimutatható országos szinten a foglalkoztatottaknak a munkavállalási korú népességhez viszonyított arányát vizsgálva, mely a nemek foglalkoztatási esélyegyenlőségének indikátoraként értelmezhető. Magyarországon 2011. év végén 55,8 %-os volt a foglalkoztatás, a férfiak esetében 61,2 %-os, míg a nőknél 50,6 %-os értékkel.

Hódmezővásárhelyre vonatkozó adatok a nyilvántartott (regisztrált) álláskeresőkre nézve állnak rendelkezésre:

2017. december	Nyilvántartott álláskereső	Ebből nő	Pályakezdő	25 éven aluli	Álláskeresői ellátásban részesül (járadék+segély)	Szociális ellátásban részesül
Országos	254749	130655 51,3%	24681 9,7%	37632 14,8%	61039 24,0%	n.a.
Csongrád megye	7108	3772 53,1%	698 9,8%	1014 14,3%	2149 30,2%	n.a.
Hódmezővásárhely város	617	357 57,9%	58 9,4%	75 12,2%	192 31,1%	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Látható, hogy a nők aránya a munkanélküliek számát tekintve is magasabb a férfiak számánál. Leképeződik itt a nők társadalomban való többsége.

A családi élet és a szakmai karrier harmonizálása évtizedek óta olyan probléma, amely szinte kizárólag a nők esetében merül fel, ennek következtében azokat a szakmákat tekintik női szakmáknak, amelyekben ez kezelhető, vagyis ahol a harmonizálás többé-kevésbé sikeres. A valóság azonban itt is ellentmond a sztereotípiának. Az úgynevezett női szakmák ugyanis az esetek többségében éppen, hogy nem teremtik meg a két létszféra összeegyeztetésének feltételeit, mert sem a munkafeltételek, sem az időbeosztás nem alkalmasak erre.

Magyarországon a gyermekes családok között is különösen nehéz helyzetben vannak a gyermeküket-gyermekeiket egyedül nevelő szülők, akiknek szegénységkockázata meghaladja az átlag háromszorosát. Az egyszülős háztartások száma 1970-hez képest több mint másfélszeresére nőtt. A gyermeküket egyedül nevelő nők száma sokszorosa a férfiakénak, ennek magyarázata, hogy a válások után a gyermekek 85 %-a az anyánál került elhelyezésre.

A nők között nagyobb azoknak az aránya, akik egynél több gyermeket nevelnek egyedül.

Foglalkoztatáspolitikai szempontból a nők munkavállalásának támogatása lényegében és alapjaiban nem kell, hogy különbözzön a férfiak munkanélküliségének felszámolását célzó eszközöktől. Gyermekvédelmi, szociális szempontból azonban érdemes szem előtt tartani azt a tényt, hogy a gyermekvállalás, és alkalmanként még a nevelés is, elsősorban a potenciális női munkavállalók számára jelent elfoglaltságot. A gyermekvállalás okán a munkaerőpiactól távol maradó nők újrafoglalkoztatását az alábbiak segíthetik elő:

- munkaerő-piaci képzés támogatása
- részmunkaidős állások számának növelése
- adókedvezmény
- gyermekek napközbeni felügyeletét részben átvállaló szolgáltatások kapacitásának bővítése.

Hódmezővásárhelyen ez utóbbi területen történt jelentős előrelépés az elmúlt években. Összesen 316 millió forintból került sor bölcsődék felújítására Hódmezővásárhelyen, amelyből a Hóvirág és az Oldalkosár utcai bölcsődék újultak meg.

Az Egyesített Bölcsődei Intézmény 281 millió forintot nyert a Dél-Alföldi Operatív Program keretében, amelynek köszönhetően a vásárhelyi bölcsődékben 65 új férőhelyet létesítettünk az eddigi 205 mellé, így megoldódott a több mint 30%-os túlterheltség.

A Hóvirág Utcai Bölcsőde 40 kisgyermekkel többet tud fogadni a korábbi 100 mellett. A bölcsődét új épületszárnnyal bővítették ki, de a meglévő épületet is felújították, energiatakarékossá tették. 10 új munkahely teremtdött a beruházással, valamint lehetőség nyílt új kül- és beltéri játékeszközök beszerzésére is. Az Oldalkosár Utcai Bölcsőde meglévő 70 férőhelye további 25-tel bővült a beruházás során. A bővítés emeletráépítéssel történt, ahol a kiszolgálóhelyiségek kaptak helyet, a földszinti rész így teljes egészében a gyermekeké lehet. A beruházással megoldottá vált az épület akadálymentesítése is, valamint az energetikai korszerűsítésre is sor került. A bővítés 7 új állást jelentett.

Hódmezővásárhelyen az Anya-gyermekszálló bezárásra került, kihasználatlansága miatt. Jelenleg a szentesi ellátóval kötött szerződés alapján egy anya és két gyermek tud férőhelyhez jutni. Az elmúlt időszakban ismételten megnőtt azon esetek száma, amikor az Anya-gyermekszállón való elhelyezés lenne a megoldás. Úgy találtuk, hogy az egy jelentős esélyegyenlőségi probléma városunkban, ezért dolgoztunk ki megoldására egy intézkedési tervet. Az elmúlt időszakban a Anya- gyermekszálló létrehozására nem került sor, anyagi erőforrások hiányában.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
a városban élő nők tájékoztatása, felvilágosítása a részükre szervezett programok hiánya,	a kampányhoz szükséges anyagi források felkutatása, szakemberek keresése a tanácsadási feladatokra

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1. Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1.1. számú táblázat

Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	6535	9516	16051
2009	6453	9416	15869
2010	6345	9164	15509
2011	6256	8951	15207
2012	6185	8906	15091
2013	5769	8574	14343
2014	5530	8400	13930
2015	5339	8102	13543
2016	5259	8102	13361

Forrás:TeIR, KSH Tstar

A fenti táblázat jól mutatja, hogy városunk népessége fogy, hiszen a nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma a 2013 évi adathoz képest 17 %-kal csökkent az összes nyugdíjas száma. A nők aránya a férfiak arányához viszonyítva 36 %-kal nagyobb. Sajnos az a tendencia, mely szerint a férfiak hamarabb halnak meg, mint a nők, továbbra is folytatódik. A nők átlagos túlélési ideje 13 év.

Nyugdíjszerű ellátásnak a következők minősülnek: öregségi nyugdíj, korbetöltött öregségi nyugdíj, korhatár alatti öregségi nyugdíj, korbetöltött rokkantsági öregségi nyugdíj, bányász és korengedményes öregségi nyugdíj, rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj, özvegyi és ideiglenes özvegyi nyugdíj, korbetöltött özvegyi nyugdíj, korhatár alatti özvegyi nyugdíj, árvaellátás, megzörgazdasági szövetkezeti járadékok, baleseti járadék, megváltozott munkaképességűek járadéka, átmeneti járadék, rendszerszociális járadék, bányász egészségkárosodottak járadéka, rokkantsági járadék, rehabilitációs járadék, házastársi pótlék)

A népességi adatokhoz hasonlóan megállapítható, hogy a nők körülbelül 20 %-kal többen vannak a nyugdíjszerű ellátásban részesülők körében.

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer

1. saját jogú; és
2. hozzátartozói nyugellátásokat biztosít.

A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:

1. az öregségi nyugdíj,
2. a rehabilitációs járadék.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:

1. az özvegyi nyugdíj;
2. az árvaellátás;

3. a szülői nyugdíj;
4. a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint
5. özvegyi járadék.

Időskorúak járadéka

Az 1993. évi III. törvény (Szt.) 32/B. § (1) bekezdése értelmében az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. A járási hivatal időskorúak járadékában részesíti azt

a) a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyt, akinek saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 85%-át,

b) az egyedülálló, a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, de 75 évesnél fiatalabb személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 100%-át,

c) az egyedülálló, 75. életévét betöltött személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 135%-át.

6.1.1. számú táblázat

64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma		
év	64 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma
	fő	fő
2008	7722	70
2009	7900	70
2010	7948	70
2011	7947	35
2012	7954	35
2013	8181	45 / 35
2014	8365	41 / 34
2015	8454	40 / 32
2016	8629	41 / 34

Forrás:TeIR, KSH Tstar

A táblázat adataiból láthatjuk, hogy az idősebb népesség száma lassan emelkedik. Országos szinten jellemző a társadalom öregedése. Az ország népessége fogy, és öregedik. Kevés a szülések száma, ahhoz, hogy a folyamatot megállítsa.

A nappali ellátásban nagymértékű változás történt. A négy nappali ellátást biztosító intézményből 3 megszűnt. Így városunkban egy nappali ellátást biztosító intézmény maradt. Látható, hogy a vizsgált csoport létszámához képest elenyésző a nappali ellátásban részesítettek százalékos megoszlása.

Időskorúak járadékában részesülők száma	
év	időskorúak járadékában részesülők száma
2008	22
2009	34
2010	12
2011	36
2012	24
2013	26
2014	22
2015	27
2016	29

Forrás:TeIR, KSH Tstar

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. Az időskorúak járadéka 2013. január 1-től a Járási Hivatalok ügykörébe tartozik. A fenti adatok elemzésekor megfigyelhetjük, hogy 2009-es adathoz képest felére csökkent az ellátást igénylők száma, mely szám 2011-re ismét megnőtt duplájára. 2012-ben lassú csökkenés figyelhető meg az igénylők számában. Az igénylők számának hullámlása figyelhető meg a 2013 évtől egészen 2016-ig.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az idősek általános helyzetének bemutatása során fontos röviden szót ejteni az idősek munkaerő-piaci helyzetéről is városunkban, hiszen ez jelentős mértékben határozza meg az időskori életminőséget és társadalmi aktivitást. Fontos megjegyezni, hogy munkaerő-piaci szempontból az Európai Unióban bevett terminológia szerint már az 50. életévüket betöltöttöket is a szenior korosztályba tartozónak tekintjük. A rendelkezésre álló, munkanélküliséggel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos adatok alapján kijelenthető, hogy Magyarországon az 50 év felettiek rendkívül nehéz helyzetben vannak a munkaerő-piacon.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Az idősek számára eléggé kiterjedt szociális szolgáltatások állnak rendelkezésre a településen. A Kapcsolat Központ biztosítja a családsegítést, valamint a bentlakásos intézményi elhelyezést (Kovács-Küry Időskorúak Otthona). A többi szolgáltatást a Badalik Bertalan Szociális Szolgáltató biztosítja.

Városi rendezvények

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata több, az idősebb korosztályt is bevonó rendezvényt szervez. Az Önkormányzat által szervezett rendezvényekről (nemzeti ünnepek, augusztus 20. körül több napos kulturális programok, díjátadók, művészeti alkotások avatóünnepségei, koncertek) a város összes háztartásában eljuttatott szórólap és hirdetés útján a lakosságot értesíti. A programok többsége ingyenes.

Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ

Az adott állandó és időszakos kiállítások megtekintése, valamint a kiállításokhoz kapcsolódó rendezvények (az időszakos tárlatokról, valamint a kísérőprogramokról és egyéb eseményekről mind a sajtón keresztül, mind a címlistákon keresztül értesíti a Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ a potenciális érdeklődőket. Ebbe beletartoznak az olvasóköri, a Nyugdíjas Lakópark, a HONSZ, a Hódmezővásárhelyi Nyugdíjas Szövetség stb.)

Tornyai János Múzeum, valamint Alföldi Galéria

A Tornyai János Múzeumba hódmezővásárhelyi iskolás csoportok számára ingyenes a belépés. Jegyvásárláskor diák- és nyugdíjas kedvezmény igényelhető, a törvényi előírásoknak megfelelően 70 év felett a belépés ingyenes.

Emlékpont

A múzeumba hódmezővásárhelyi lakcímkártyával ingyenes a belépés. Jegyvásárláskor diák- és nyugdíjas kedvezmény igényelhető, a törvényi előírásoknak megfelelően 70 év felett a belépés ingyenes.

Zsinagóga és "Magyar Tragédia 1944" kiállítóhely, Népművészeti Tájház

A Zsinagógába és a "Magyar Tragédia 1944" kiállítóhelyre, valamint a Népművészeti Tájházba ingyenes a belépés.

A nyugdíjas célcsoport előnyei: sok szabadidővel rendelkeznek; alkalmasak a szezonálisból adódó és a napi „üres időszakok” kitöltésére, a kihasználtság és a látogatószám növelésére. Érdeklődők és (még mindig) nyitottak a kultúrára. Bevonhatóak speciális önkéntes programokba: tárlatvezetés, önképzőkörök szervezése, teremőri feladatok ellátása stb.

Hátránya: törvényi előírások miatt a részükre a belépés ingyenes vagy kedvezményes. A programok, szolgáltatások rendszeres igénybe vételére ki lehet dolgozni egy éves, kedvezményes (jelképes, de mégis bevételt jelentő) tagsági díjat!

Németh László Városi Könyvtár

A beiratkozási díj 70 éves korig kedvezményes, 1200. Ft helyett 700.- Ft/év, 70 év felett pedig ingyenes a beiratkozás.

Esti programok – könyvbemutatók, előadások, önálló estek – ingyenesen látogathatók mindenki számára. A közönség elsősorban az idősebbek közül kerül ki, rendszeresen visszatérők a látogatók pl. a Nyugdíjas Lakóparkból.

A helyi Nyugdíjas Szövetséggel is jó a könyvtár kapcsolata, évek óta szerveznek közös rendezvényeket, az elmúlt évben pl. a Költészet Napja alkalmából József Attila, az idén Petőfi Sándor szavalóversenyt, bonyolítottak le a nyugdíjas klubok tagsága körében.

Az Országos Könyvtári Napok (minden év októberében) keretében a fiatalabb és idősebb korosztályok számára olyan rendezvényeket kínál a könyvtár, amelyeken közösen vehetnek részt:

- a nagyszülők és unokák együtt internetezhetnek, online játékokban jeleskedhetnek.
- olyan kézműves szakköröket hív meg a könyvtár, akik a hagyományőrzés és tudásátadás jegyében ismertetik meg a fiatal érdeklődőkkel a különféle előállítási technikákat.
- minden alkalommal sikeresek az idősök körében az egészségnapok, amelyeken az EVP is képviseltette magát. (vérnyomásmérés, testtömeg-index és haskörfogat-meghatározás)

Civil szervezetek

A több mint huszonöt éves Hódmezővásárhelyi Nyugdíjas Szövetség jelenleg 1000 tagot számlál. A klubban versmondásokkal, táncokkal, énekekkel foglalkoznak, összejövetelek vannak például névnapokon, illetve minden hónapban van klubtalálkozó, ahol megbeszélést tartanak. Ezen felül kirándulásokat, összejöveteleket szerveznek.

A Gregus Máté Szakközépiskolával együttműködésben hamarosan számítógép kezelői oktatás is indul majd a nyugdíjasok részére, amelyen egy-egy diák segít majd minden idősnek, aki szeretne megismerkedni az informatika világával.

Emellett a különböző városrészekben olvasókörök működnek, amelyek kirándulási lehetőségeket szerveznek tagjaiknak, városrészi napokat rendeznek az ott élő közösségnek. Az olvasókörökkel együttműködve vagy azoktól függetlenül léteznek kórusok is.

További közösségi terek idősöknek:

Városháza - konferenciák, kulturális rendezvények helyszíne, a belépés ingyenes

Fekete Sas Rendezvényház - jótékonysági rendezvények (koncertek, Idősök Napi Ünnepségek), kulturális rendezvények helyszíne

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Kórházi attitűdként idősök esetében „prevencióról” kevésbé, de társadalmi gondoskodásról az alábbiak figyelembe vételével beszélhetünk:

- geriátria: egészséges idősök,
- gerontológia: egy, vagy több kórképpel bíró idősök ellátása, gondozása.

Mint minden embert, úgy az idősöket is akár beteg, akár egészséges megilleti az emberi méltósághoz való jog épp úgy, mint a személyiségük védelméhez való jog.

Az egészségügyi szolgáltatás közben sem lehet diszkriminált ellátásban részesíteni az idős embert kora miatt, mert a pozitív és a negatív diszkrimináció is diszkrimináció.

Magyarországon a születéskor várható élettartam alacsonyabb a fejlett országokhoz viszonyítva, de magasabb az elmúlt századokhoz képest.

Ezen belül a férfiak várható élettartama alacsonyabb a nőkéhez viszonyítva. A nemek aránytalansága tükröződik a kórházunkban kezelt idősök több éves statisztikájában, a nők aránya magasabb a férfiakénál.

A születéskor várható élettartam növekedésének számtalan összetevője van, például fejlett orvostudomány, modern medicina. Ugyanakkor a magasabb iskolázottság, a fejlett társadalmi berendezkedés mind hozzájárulhat az életkor kitolódásához.

Az öregedés viszonylagos fogalom, egy folyamat, nem azonos a kronológiai életkorral. Nincs pontos meghatározása az életkorok szerinti csoportosításnak.

A demográfiai változások, nevezetesen az öregedő társadalmunk, új szociális és népegészségügyi problémákat hordoznak, megoldása konszenzuson alapuló társadalmi összefogás nélkül esélytelen.

Az öregedés, az öregkor nem feltétlen velejárója a betegség, a betegségek halmaza. Ugyanakkor az idős emberek társadalmi helyzete, státusa és az egészségi állapotuk között szoros összefüggés fedezhető fel.

Hódmezővásárhely demográfiai adatai, illeszkednek hazánk demográfiai térképéhez.

Kórházunk szolgáltatásait igénybe vevő idős betegek, ellátása függ a betegségük kialakulásának idejétől, lehetséges lefolyásuktól, és nagymértékben a betegségek típusától.

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város az Idősügyi Stratégia alapján a következő célokat tűzte ki az időskorúak egészségi állapotának javulása, illetve megtartásának érdekében:

Rövid távú cél: az idősök jelenlegi egészségi állapotának és szükségleteiknek megismerése

Feladat: városi szintű reprezentatív felmérés készítése

Középtávú cél: a felmérések eredményéből az idősök egészségi állapotának javítása érdekében az igényük szerinti egészségi állapot javító tevékenység tervezése

Hosszú távú cél: az idősök igényeiből kiinduló tevékenység megszervezése

Otthoni Szakápolás

Hódmezővásárhelyen a Dr. Csernai Katalin Háziorvosi, Otthonápolási és Szolgáltató Kft. 1996. november 06.-tól kezdte meg működését, társadalombiztosítási finanszírozással.

Szolgáltatásait a Komplex Otthoni Hospice Ellátással bővítette 2004. november 1.-vel, mely szintén OEP által finanszírozott.

Több megyében jelen van a szolgálat, és nyújt segítséget a rászorulóknak és hozzátartozóik részére.

Csongrád Megyében 12 településen, köztük Hódmezővásárhelyen is megtalálható a szolgáltatásuk.

A város összes idősének életvitelébe való bármiféle beavatkozás nem történhet meg az érintettek megkérdezése nélkül.

Az idősellátás, a jelen és a jövő egyik legjelentősebb feladata. A lakosság elöregedése, az elmagányosodás a szociális ellátás mennyiségi és minőségi változását követeli. Előtérbe kerülnek az egyéni szükséglet felmérésen alapuló személyre szabott ellátási formák.

A Bálint Sándor Egyházmegyei Szeretetszolgálat fenntartásában működő Badalik Bertalan Szociális Szolgáltató, szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősök nappali ellátása és támogató szolgálat ellátás körében nyújt komplex szolgáltatást. Ezek az ellátások nagyban

hozzájárulnak ahhoz, hogy az ellátást igénybevevő idős személy saját megszokott lakókörnyezetében élje mindennapjait, és az életkorára, egészségi állapotára való tekintet nélkül ezzel a segítséggel teljes életet éljen.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A felújított és kibővített Bessenyei Ferenc Művelődési Központ 2012-es átadásával, új dimenziók nyíltak a kulturális és közművelődési szolgáltatások hozzáférésehez. A művelődési központ, egyedüli intézményként tölti be mindazokat a funkciókat, amelyek azt hivatottak elérni, hogy a lakosság minél nagyobb arányban tudjon részt venni különféle rendezvényeken, amelyek a hasznos és tartalmas szabadidő eltöltését segítik elő. Saját programstruktúra alapján indított az intézmény bérletes előadás sorozatokat, amelynek az a célja, hogy minden korosztály és társadalmi csoport számára, az ő ízlésüknek megfelelő kapcsolódási lehetőséget biztosítsunk, különös tekintettel az idősebb korosztályra. A Bessenyei Bérlet keretében professzionális színházi darabokat mutatunk be a legnagyobb fővárosi és vidéki színházak előadásában (a bérletek árképzésénél figyelembe vesszük az idősebb korosztály lehetőségeit, ezért jelentős, 25%-os kedvezményben részesülnek), az Ifjúsági Bérlet programkínálatával a felső tagozatosakat és középiskolásokat kívánjuk megszólítani, míg az óvodás kisiskolás bérlet a legkisebbeknek nyújt szórakozási lehetőséget.

Mindezek mellett, minden oktatási intézmény megfordul a művelődési központban a saját maguk készített iskolaestek, bemutatók programjával. Évente több alkalommal vendégeskedik nálunk a Hódmezővásárhelyi Helyőrségi Zenekar és természetesen az alapfokú művészetoktatás produkciói, művei is a művelődési központ, különböző termeiben tudnak bemutatkozni. Az idősök számára nőnapkor, anyák napjakor külön hangversenyekkel kedveskednek a zeneiskola tanulói. Ezeket a szolgáltatásokat számukra ingyenesen biztosítja az intézmény.

Mindezek mellett a mozgáskultúra is komoly hangsúlyt kap azzal, hogy a tánc- és mozgásművészeti terem kihasználtsága 100%, hiszen a hét minden napján reggel 8:00-tól este 8:00-ig folyamatosan működnek csoportjaink. A mozgáskultúra mellett, szakköri csoportjaink is aktívan tevékenykednek, köztük olyanokkal, mint a tűzzománc szakkör, a szövő, hímző szakkör, foltmozaik szakkör vagy éppen a szépkorúk táncháza, ahol közel 30 fő vesz részt társastánc oktatáson. Ezeknek legfőbb célja a tartalmas időtöltés biztosítása, és a hagyományörzés fontosságának hangsúlyozása.

Mindezeket figyelembe véve elmondhatjuk, hogy a művelődési központ a sokszínű tevékenységeinek köszönhetően óriási mértékben hozzájárul ahhoz, hogy a lakosság –köztük az idősök - kulturális és közművelődési szolgáltatásokhoz történő hozzáférése jelentős mértékben javult az elmúlt közel egy évben.

A Családsegítő Szolgálat által nyújtott szolgáltatások fenti célcsoportra vonatkozóan:

Gerontológiai tanácsadás

A szolgáltatás célja az időskorra való felkészítés, valamint az időskori aktív élet fenntartásának elősegítése tanácsadással, amely elsősorban a következő információnyújtásra és tevékenységre terjed ki:

- különböző pénzbeli ellátások
- természetbeni juttatások
- szakellátások
- nappali ellátás lehetőségei
- házi segítségnyújtás
- szociális otthoni elhelyezés lehetőségei
- nyugdíjjal kapcsolatos ügyintéзések
- szabadidős tevékenységi lehetőségek

Ezen kívül:

- segítőbeszélgetés idősök és hozzátartozóik számára
- mediáció
- érdekképviselés

A Családsegítő Szolgálat segítségét igénybevevő ügyfélkör paramétereit figyelembe véve, sok olyan jelenlegi és lehetséges igénybevevő van, akik részben egészségi állapotuk vagy **előrehaladott koruk** miatt szorulnak a segélyezési rendszer segítségére. A velük folytatott munka céljai már kezdettől fogva egy

szűkebb mozgásteret jelentenek a segítő kapcsolatban, integrálásuk első sorban más ellátásba való juttatást jelent. Az Álláskereső Klub szolgáltatásai folyamatosan elérhetőek az ő számukra is, de a fő célcsoportot azok az ügyfelek alkotják, akinek egészségi állapota lehetővé teszi, hogy a segítő kapcsolat végső céljai között a munkába állás is szerepeljen, tehát munkaerő piaci reintegrációjára reális esély van.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Városban a köznevelés kiemelt fontosságú feladata, hogy a középiskolás tanulók az iskolai környezetben megszerezhető ismereteken túl személyiségük fejlődése érdekében a mindennapi élet szempontjából használható ismereteket, tapasztalatokat szerezzenek, és ezáltal a társadalomnak minél hasznosabb tagjává válhassanak, amit a 16. életév feletti tanulók számára bevezetett önkéntes társadalmi karitatív tevékenységgel biztosítunk.

E karitatív program kiváló lehetőséget nyújt a munkahelyen is fellelhető együttműködési helyzetek valós szituációkban való megismerésére, a közösségi szemlélet formálására, a társadalmi felelősségvállalás elmélyítésére, tudatosítására.

A 2013-ban elfogadott HEP-ben az idősök helyzetének elemzése során a beazonosított probléma a tanyán és külterületeken élő idős emberek ellátásnak segítésének problémája. Ennek a problémának a megoldása folyamatos, melynek egyik jelentős állomása az alábbiakban bemutatott Tanyafelmérés, mely kiindulási alap lehet a felmerült probléma megoldásában. A célcsoport folyamatos odafigyelést igényel, ezért szükség lehet ennek a felmérésnek a továbbfolytatására, aktualizálására.

Régiókban mindenképpen kiemelendő a gesztor településhez tartozó kiterjedt tanyavilág és az itt élők helyzete. A múlt század közepén még a város ellátását biztosító tanyás életforma funkciója az elmúlt évtizedekben jelentős változásokon ment keresztül.

Mára sok esetben a városból való kiköltözés oka az anyagi ellehetetlenülés, rosszabb esetben az ingatlan elvesztése volt. Az elhagyott és elhanyagolt tanyák állapota számos esetben elégtelen feltételeket kínál a gyermeknevelésre és sokszor csak nehezen megközelíthetők.

A külterületi családgondozás speciális feladat, hiszen érthető okokból megoldhatatlan az a családgondozói-kontroll, ami a belterületen minden nehézség nélkül elvégezhető, sőt elvárt feladat.

Ahogy a bevezetőben is elhangzott az itt ellátottak szinte kivétel nélkül rossz állapotú ingatlanokban élnek. A városban, belterületen bekövetkezett lakhatási krízis „megoldására” gyakran az jelent/jelentett menekülési útvonalat, ha külterületen néhány százezer forintért sikerül ingatlant találni. Ezek állapota nem, vagy csak nagyon komoly felügyelet mellett alkalmas gyermeknevelésre. Hangsúlyosan nem arról van szó, hogy pusztán anyagi okok miatt kényszerül valaki ilyen helyzetbe. Minden esetben a szülői nevelési attitűd is szerepet játszik a családgondozás szükségességében.

Másik ellátotti csoportot azok a kliensek jelentik, aki nem kényszerhelyzetben választották a tanyai életformát, hanem szülei, nagyszülei tanyáját örökölték meg és mindig is itt éltek. Ezek az ingatlanok, ha valamikor is alkalmasok voltak tanyás életvitel kiszolgáltatására, mára tönkrementek. És az itt élők életvitelüket tekintve semmiben nem különböznek azoktól, akik a városból kerültek ki.

A leggyakoribb problémátípus tehát nem a szegénység, hanem az elhanyagolás. Valamennyi külterületi család gondozása kapcsán ez a *domináns probléma*. Volt olyan újszülött gyermek, ahol az orvosi vizsgálat a szükségessé vált kiemelés után törésnyomokat mutatott ki, amit természetesen nem lehet a távolság és ellátásokhoz történő nehezebb hozzáférés okozta hátrányok számlájára írni.

Összes külterületi ellátottunk jelenleg 34 család, ebből 27 család alapellátásban, 7 védelemben, 7 családot pedig, mint vér szerinti szülőket gondozunk. (Utóbbiak esetében a sikeres visszagondozásnak csak elvi esélye van, gyakorlati nincs, vagy alig.)

Területi megoszlás: 5 család, 8 gyermek (1-16 évesek) - Erzsébet

2 család, 4 gyermek (3-12 évesek) – Vajhát

3 család, 6 gyermek (7-15 évesek) – Kútvölgy

8 család, 12 gyermek (2-17 évesek) – Batida

4 család, 6 gyermek (1-16 évesek) – Szikáncs

12 család, 21 gyermek (1-17 évesek) - Tanyavilágban élők

A 2015 év végén Hódmezővásárhely Többcélú Kistérségi Társulás tulajdonába került gépkocsi igénybevételeivel a gyakoribb látogatások is megvalósulhatnak, így elmondható, hogy soha ennyire nem volt még a külterület ellátása ennyire szervezett.

A felmérés adatai jól mutatják, hogy új kliensként – amennyiben elfogadják a segítséget – 17 tanya vehető számításba. Igen alacsony 5,5% azon tanyák száma ahol nincs áram, valamint 10,2 % ahol csupán ásott kút van, és alig haladja meg az 1%-ot ahol víz problémával küzdenek. Elgondolkodtató, hogy 10%-a a tanyán élőknek szinte csak a lakhatásra használja életterét, már nem tud, vagy nem akar családi vagy további termelésben részt venni.

Szakmai tapasztalataink alapján nehezen lehetne megjósolni a hódmezővásárhelyi külterület jövőjét. Igen komoly kötődés látható a tanyai lakosságban Hódmezővásárhely, a HÓDMEZŐVÁSÁRHELYISÉG irányába.

A tanyán élők nemzedékeinek több évszázados tapasztalata megbecsülendő érték, nem csupán a néprajz, a történettudomány, a kulturális értékek, hanem az ősi tudás, a közösséget megtartó erő vonatkozásában is.

A tanyai életforma igénye - reményeink szerint - a jövőben is megmarad: örökletes hagyományápolás, megélhetési kényszer, vagy önként vállalt formában.

Az informatika terjedése, más a városi életformát idéző lehetőségek biztosítása, az infrastruktúra további fejlesztése vonzóvá teheti a most felnövekvő generációknak is a tanyai létformát; különösen az egészséges táplálék megteremtése, a hagyományörzés, az egészséges környezet, a pihenés vonatkozásában.

Tervek

- Tanyai életmód újragondolása,
- képzések biztosítása: tanyai lehetőségek a XXI. században, tudásátadás, biogazdálkodás a tanyán...,
- mezeti őrszolgálat megerősítése/újra szervezése,
- pályázati forrásokból (Uniós és Tanyafejlesztési Programok) további infrastrukturális fejlesztések,
- szociális támogató rendszerek további biztosítása,
- közösségfejlesztés, közösségi terek kialakítása,
- közlekedési lehetőségek felülvizsgálata és lehetőség szerinti javítása,
- külterületi olvasókörök, egyesületek támogatása,
- egészségügyi szűrések megvalósítása.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
az időskorú lakosság igényeinek, szociális rászorultságának feltérképezése hiányos	a felméréshez szükséges anyagi, személyi forrás felkutatása, partnerség kialakítása civil szervezetekkel

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy: aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

A 2011. évi népszámlálás adatai szerint 2011-ben 457 ezer volt a fogyatékkal élők száma Magyarországon, a teljes népesség 4,6 százaléka. A fogyatékkal élők több, mint 70 százaléka 50 évesnél idősebb. A legnagyobb csoport a mozgássérülteké 232 ezer fővel.

7.1 A településen fogyatékos-sággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

- fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- b) elismerten fizikai, elméleti vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- a) rehabilitációs ellátásban részesül,
- b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült.

(Ft. 57/B §.)

A népszámlálási adatok szerint Csongrád megyében 2011-ben éltek fogyatékkal 2011-ben. Ezen belül 39,9 % mozgássérült, 14,6 % látássérült, 12,7 % hallássérült, 9,9 % mentálisan sérült, 9,3 % súlyos belszervi fogyatékos, 7,3 % értelmi fogyatékos, a fennmaradó 6,3 % egyéb fogyatékkal él.

A fenti adatok településsoros bontásban sajnos nem állnak rendelkezésre.

A fogyatékkal élők társadalmi helyzetét vizsgálva elmondható, hogy a munkanélküliség jelensége sújtja az aktív korú, sok esetben szakmával, vagy magasabb iskolai végzettséggel rendelkező abszolút munkaképesek körét is. Kevés a szociális foglalkoztatók száma és befogadóképessége, ill. az ott foglalkoztatottak azok a rászoruló, megváltozott munkaképességűek, akiknek létfenntartásához elengedhetetlen az innen származó jövedelem.

Ismeretes, hogy az értelmi sérültek feladattartó képessége gyengébb, időben és térben, valamint tartalmában korlátozott. A piactudás elvárásának, úgymint abszolút minőség és határidő csak kevesen tudnak megfelelni.

Az alacsony iskolai végzettség, a sérülésből adódó elvárt teljesítmény hiánya, a lehetőségek korlátozott mennyiségi és minőségi mutatói, gyakorlatilag meghatározzák az iskola befejezése utáni, ún. felnőtt lét természetesen elvárt elemeit, úgymint a munka – jövedelem – otthon.

Az említettek hiányában torzul az énkép, az önbecsülés, deformálódik a személyiség, mely már alapvetően sérült képletet mutat. Hiányzik a pozitív visszajelzés, felgyorsul a leépülés folyamata, mely kihat a sérültet nevelő család működésére is.

Az értelmileg akadályoztatott felnőtt korúak gyakorlatilag a szociális ellátórendszer „örökös tagjai”, úgymint pénzbeli ellátásban részesülők, intézményi ellátottak, a családok örök gyerekei, vagy az is előfordul, hogy a szomszédoktól eltoltak szegényfoltok.

A súlyos fogyatékosokat gondozó családok helyzete a legnehezebb, hiszen ha gyermekét otthon kívánja ellátni, az egyik szülőnek minden esetben otthon kell maradnia, minek következtében kiesik a munkavállalás lehetőségéből, a kétkeresős családmoddellre épülő háztartás anyagilag összeomlik, vagy erősen perifériára szorul.

A felnőtt fogyatékos nevelés, gondozás és ellátás nem korlátozódhat csak a fogyatékos személyre, hanem a család komplex gondozása szükséges.

Kimutatások szerint a halmozottan sérült gyermekek és fiatalok kb. 45%-a csonka családban él, a fizikai és lelki teher miatt a szülők 30%-a rokkantsági ellátott.

A város önkormányzata elkötelezett a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának ügye mellett. Az önkormányzati tulajdonú Hódmezővásárhelyi Városellátó és Foglalkoztató Közhasznú Nonprofit Kft. kiemelt akkreditációs tanúsítvánnyal rendelkező védett foglalkoztató. Jelenleg 183 megváltozott munkaképességű személynek biztosítanak munkát, tevékenységük igen széles skálán mozog – természetesen a munkavállalók készségeihez igazodva (elsősorban kézzel, illetve kézi szerszámmal végezhető, jellemzően ülőmunkák). A munkáltató szorosan együttműködik a város szociális és egészségügyi intézményeivel annak érdekében, hogy a munkavállalók jobban informáltabbakká és önállóbbakká váljanak az életminőségüket is javító szolgáltatások igénybevételével kapcsolatban.

A városban 2005 óta működik támogató szolgálat, korábban a város, jelenleg a Szeged-Csanádi Egyházmegye fenntartásában, melynek feladata a fogyatékkal élő személy saját lakóhelyén, lakókörnyezetében történő segítése, életvitelének megkönnyítése elsődlegesen a lakáson kívüli (köz) szolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságuk megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása. Halmozottan sérült gyermekek szállítása révén a szülők munkaerő-piaci integrációját is segítik.

A Vakok és Gyengénlátók Csongrád Megyei Egyesülete helyi csoportja a működési területén élő vak, aliglátó vagy gyengénlátó (a továbbiakban együtt: látássérült) személyek érdekeinek védelmét és képviselését, életviteli nehézségeik és problémáikkal kapcsolatos ügyek intézését vállalja fel. A Mozgáskorlátozottak Csongrád Megyei Egyesülete helyi csoportjának célja a mozgáskorlátozottak lehető legteljesebb társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ezen felül indokolt esetben személyes érdekeket is képvisel, érvényesít és védelmez. Ösztönzi és támogatja a sorsjavító önaktivitást és segíti az önszerveződést.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Az alábbiakban felsoroljuk és röviden ismertetjük azokat az ellátási formákat, amelyeket jogszabályok biztosítanak a fogyatékkal élő személyek számára. Az ezekhez való hozzáférés helyi vizsgálata az esélyegyenlőségi helyzetelemzés egyik feladata.

Ellátási formák:

- Fogyatékosági támogatás: A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.
- Rokkantsági járadék: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében, aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó

mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg, rokkantsági járadékra jogosult.

- Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult
- Parkolási igazolvány: Parkolási igazolványra az a személy jogosult,
 1. aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
 2. aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
 3. akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül
- Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:
Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás
Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon

Aktuális jogszabályok:

141/ 2000(VIII.9.) Korm. rend a súlyos fogyatékosná minősítésének és felülvizsgálatának valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól.

218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

2006. évi CXVII. törvény egyes szociális tárgyú törvények módosításáról

2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól.

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

A célcsoport részére szervezett ellátásokat, szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek alapján tervezzük.

Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket. A fogyatékosok körében a foglalkoztatottsági arány meghatározásánál a 2001.évi népszámlálás adataiból tudunk kiindulni, mely 9%.

A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékoság esetén még jelentősebb.

Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma		
	önkormányzati fenntartású intézményben	egyházi fenntartású intézményben	civil fenntartású intézményben
2013	18	-	-
2014	15	-	25
2015	15	-	25
2016	16	-	25
2017	16	-	25

Forrás:TeIR, KSH Tstar, helyi adatszolgáltatás

Városunkban 2008-tól egészen 2013. május hónapig működött önkormányzati valamint civil fenntartású nappali ellátást biztosító intézményt fogyatékosok számára. 2013. május hónapban a civil fenntartású intézményt a Csongrád Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala bezárta. Az ellátás nélkül maradt személyeket az Önkormányzat próbálja elhelyezni saját intézményében.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az alábbiakban kiemeljük azokat a területeket jogszabályi hivatkozással, amelyek a fogyatékkal élő személyek jogait biztosítják.

- **Környezet:** A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozási lehetőségekre. (Fot. 5. § (1)-(2))
- **Kommunikáció:** A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítség feltételeit. (Fot. 6.- 7. §) A megfelelően hozzáférhető információ létrehozása olyan szakmai feladat, mely kezdetben nehézséget okozhat. Javasoljuk, azoknak a szolgáltató szervezeteknek a bevonását, melyek professzionális segítséget nyújthatnak. Ilyenek például a jelnyelvi tolmácsszolgálatok (<http://fszk.hu/mjp/tolmacsszolgalatok-elерhetosegei.pdf>), a könnyen érthető fordításokat készítő ÉFOÉSZ és tagszervezetei (<http://www.efoesz.hu/index.php?m=text&id=2>), a speciális eszközökölcsönzők (<http://www.blissalapitvany.hu/kolcsonozheto-eszkozok>).
- **Közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés:** A fogyatékos személy számára a Fot-ban meghatározottak szerint - figyelembe véve a különböző fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteit - biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.
- **A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében a fogyatékos személy az önálló életvitelét segítő kutyáját - külön jogszabályban meghatározottak szerint - beviheti a közszolgáltatást nyújtó szerv, intézmény, szolgáltató mindenki számára nyitva álló területére. (Fot. 7/A.- 7/C. §)**
- **Közlekedés:** A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevitelre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni. (Fot. 8.- 10. §) A hozzáférés biztosításakor két kihívás biztosan felmerül: egyrészt a megfelelő szaktudás bevonásának a kérdése, másrészt pedig az ehhez szükséges forrás.

- Támogató szolgálat, segédeszköz: fogyatékos személy részére biztosítani kell a fogyatékosága által indokolt szükségleteinek megfelelő támogató szolgálat igénybevételét, továbbá segédeszközt. Az árhoz nyújtott támogatással beszerezhető segédeszközök körét és a támogatás módját, valamint mértékét külön jogszabály határozza meg. (Fot. 11. §)
- Egészségügy: A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során figyelemmel kell lenni a fogyatékoságából adódó szükségleteire. A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során törekedni kell arra, hogy az ellátás segítse elő a rehabilitációját, társadalmi beilleszkedését, továbbá, hogy ne erősítse a betegségtudatát. (Fot. 12. §) A modern emberi jogi szemlélet érvényesülése a fogyatékos emberek ellátása során alapelv.
- Oktatás, képzés: A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. Abban az esetben, ha az - az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt - azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban - vesz részt. A kiskorú fogyatékos személyt megilleti az a jog, hogy fejlesztése késedelem nélkül megkezdődjön, amint fogyatékoságát megállapították (Fot. 13. §).
- Lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel: A fogyatékos személynek joga van a fogyatékoságának, személyes körülményeinek megfelelő - családi, lakóotthoni, intézményi - lakhatási forma megválasztásához (Fot. 17. §) A 2011. évben megkezdődött a nagy létszámú ápoló-gondozó intézetek kiváltása támogatott lakhatási megoldásokkal. Ez a folyamat, bár pozitív kimenetelében bizonyosak vagyunk, mégis számos konfliktust rejt magában.
- Kultúra, sport: A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára - sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni (Fot. 18. §) A hozzáférés biztosításakor két kihívás biztosan felmerül: egyrészt a megfelelő szaktudás bevonásának a kérdése, másrészt pedig az ehhez szükséges forrás.
- A rehabilitációhoz való jog: A fogyatékos személynek joga van a rehabilitációra. E jog érvényesítését rehabilitációs szolgáltatások, ellátások biztosítják. Az ehhez kapcsolódó állami feladatot a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosítására létrehozott, a társadalmi esélyegyenlőség előmozdításáért felelős miniszter szakmai felügyelete alatt álló szervezet látja el. A szervezet számára törvény vagy kormányrendelet további feladatokat állapíthat meg (Fot. 19.- 20. §). Az érintett célcsoport sok esetben nem rendelkezik megfelelő információval a saját jogai és lehetőségei tekintetében.
- A helyi politikai életben és közéletben való részvételhez való jog: másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a helyi politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon választott képviselőkön keresztül, beleértve a fogyatékosággal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra (2007. évi XCII. tv 29. cikk) a fogyatékos emberek önérvényesítő mozgalmainak erősödése, saját maguk képviseleti lehetőségének támogatása kiemelt feladat.

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos. Az egészségügyi, szociális szolgáltatások, a kulturális programokhoz történő fizikai akadálymentesített helyszínen érhetőek el.

A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával történik. Az akadálymentes intézmények száma, minden területen a jogszabályi előírásnak megfelel. Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodunk a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

Közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A helyi közösségi közlekedést összesen 6 db busz szolgálja ki, ebből 5 db akadálymentesített, alacsonypadlós.

Játszótereink közül az újonnan épült játszótereken, 3 helyen kerekesszéssel használható homokozó asztal, 1 helyen akadálymentes karusszer és hinta, 1 helyen akadálymentes mérleghinta van.

A gyalogátkelőhelyek 90 %-ban akadálymentesítettek, 1 jelzőlámpás gyalogátkelő helyen hangjelzés segíti az átkelést.

Az infokommunikációt segíti elő, valamint a hivatalos ügyintézészt teszi lényegesen egyszerűbbé a KONTAKT Tolmácsszolgálat egy Európában is újszerűnek számító videó-tolmácsolási rendszer.

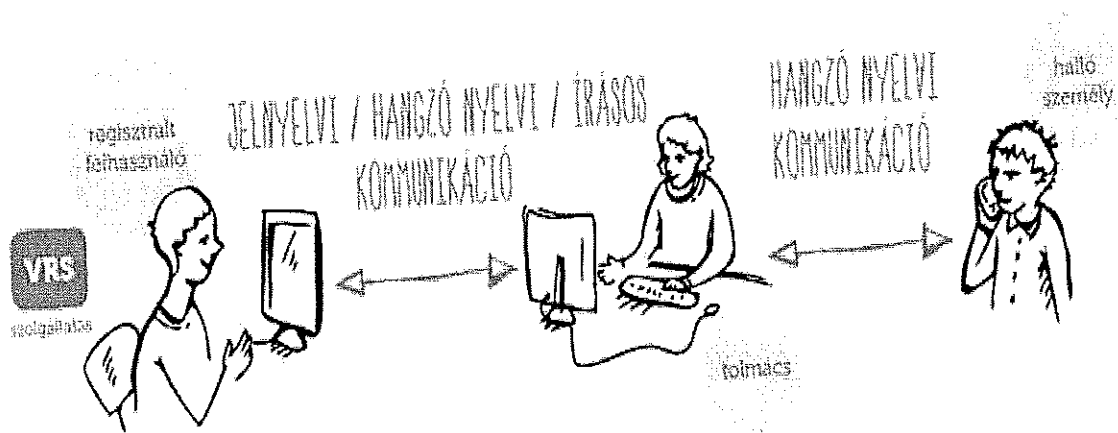
Az infokommunikációs akadálymentesítés úgy valósul meg, hogy a tolmács (jelnyelvi vagy írótolmács) távolról közreműködik. A hallássérült ügyfél és a tolmács nem tartózkodik egy helyen. Videón, szöveges úton keresztül tudnak egymással kapcsolatba lépni, és így kerül bevonásra a harmadik, halló résztvevő – aki vagy együtt van a hallássérülttel vagy szintén egy harmadik helyen tartózkodik.

Első esetben a tolmács a KONTAKT Tolmácsszolgáltatás videó-rendszerén keresztül látja a hallássérültet, és jelnyelven vagy írásban kommunikál vele. A hallóval pedig ugyanazon az eszközön keresztül, csak hanggal. A tolmács hallja a hallót és jelnyelvre/írásban fordítja őt, míg a hallássérültet hangra fordítja a hallónak.

A második esetben a halló ügyfelet a tolmács telefonon hívja fel, vagy azon keresztül hangüzenetet hagy neki. A hallássérült a videón keresztül jelnyelven vagy írásban közli a tolmáccsal, mit mondjon a halló számára. A halló által elhangzottakat a tolmács írásban vagy jelnyelven továbbítja a hallássérült felé a KONTAKT Tolmácsszolgáltatáson keresztül.

Célunk ezzel az, hogy Ügyfeleink az ország minden pontján azonos eséllyel, azonos színvonalú, akadálymentesített kommunikációs szolgáltatásokhoz jussanak.

Válassz az további menüpontokból, hogy még többet megtudhass a szolgáltatás lehetőségeiről, menetéről!

Mi a KONTAKT Tolmácsszolgálat célja?

A SINOSZ KONTAKT Tolmácsszolgálat általános célja, hogy – a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény előírásai alapján – siket, nagyothalló, siketvak és a kommunikációjukban egyéb okból akadályozott Ügyfeleink az ország minden pontján azonos eséllyel, azonos színvonalú, akadálymentesített kommunikációs szolgáltatásokhoz jussanak. Ennek érdekében szükséges a jelnyelvi tolmácsszolgálatok fejlesztése, a KONTAKT Tolmácsszolgálat igénybevételéhez szükséges kommunikációs eszközök biztosítása. Így érhető el, hogy hallássérült Ügyfeleink személyiségi, adatvédelmi jogaik tiszteletben tartása mellett, az esélyegyenlőség elvének maximális figyelembe vételével férjenek hozzá a személyes segítségnyújtáshoz.

A SINOSZ KONTAKT Tolmácsszolgálat elsődleges célja, hogy a fejlesztésnek köszönhetően a megyei jelnyelvi tolmácsszolgálatokat finanszírozó magyar állam a jelenleginél sokkal költséghatékonyabban,

eredményesebben, kisebb időráfordítással és rugalmasabban tartsa fenn a szolgáltatást, regisztrált Ügyfeleink pedig – a minden körülmények között rendelkezésre álló akadálymentes hozzáférésnek köszönhetően – motiváltabbá válnának a közszolgáltatások igénybevételére.

A SINOSZ KONTAKT Tolmácsszolgálat közvetlen céljai:

- a) A VRS/VRI-szolgáltatások kialakítása és tesztelése a projekt megvalósítási időszakában,
- b) Hallássérült Ügyfeleink kommunikációs eszközökkel történő ellátása az akadálymentesítés érdekében,
- c) Kormányablakoknál, közintézményeknél és egyéb, közszolgáltatást biztosító intézményeknél a videó-tolmácsszolgáltatás igénybevételéhez szükséges kommunikációs eszközök próbajelleggel történő üzemeltetése a hallássérült Ügyfeleinkkel történő kommunikáció biztosításához,
- d) A VRS/VRI-szolgáltatás kiépítéséhez szükséges informatikai és műszaki háttér létrehozása, (a VRS/VRI leírásokat itt találja).
- e) A jelnyelvi tolmácsszolgálatok kibővítése JVTR-tolmács munkaállomásokkal. (JVTR = Jelnyelvi videó-tolmácsolási rendszer)

A SINOSZ KONTAKT Tolmácsszolgálat hosszú távú célja, hogy az Ügyfeleink akadálymentesített kommunikációs szolgáltatásokhoz jussanak, ezáltal társadalmi integrációjuk tovább javuljon, önálló életviteli lehetőségeik, munkaerő-piaci esélyeik növekedjenek. A KONTAKT Tolmácsszolgálat a megvalósítási szakasz után, a szerzett tapasztalatok alapján aktualizálni fogja a Szolgáltatási rendet, hogy a jövőben csatlakozni kívánó jelnyelvi tolmácsszolgálatok be tudjanak kapcsolódni a már kipróbált VRS/VRI-szolgáltatásba.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
a Kontakt tolmács szolgálat bevezetése az Önkormányzat épületében	Pályázati források felkutatása.
érzékenyítő programok lehetőségének biztosítása az önkormányzati rendezvényeken	Önkormányzati támogatás lehetőségének mérlegelése a tolmácsok és animátorok részére
rendszeres érzékenyítő programok bevezetése az oktatási intézményekben	oktatási intézményekben, tanórákon, délutáni foglalkozásokon, iskolanapokon érzékenyítő programlehetőségek felkutatása

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

A civil szervezetek szerepvállalása főként a szociális alapszolgáltatásokhoz kötődik, bár jellemzően egyre többen tartanak fenn kapcsolatot az intézményekkel. Fő célkitűzéseik az adott csoport speciális érdekeinek érvényesítése, a tagok életkörülményeinek javítása. Mindezt felvilágosító munkával, az információs hálózat bővítésével érik el. A városban szervezett programokkal egyrészt a tagok összetartását, másrészt a társadalmi elfogadásukat erősítik. Munkájukkal erőteljesen befolyásolhatják a hátrányos helyzet kialakulásának kezdeti stádiumát, részük van a prevenció intézményében, hogy lehetőség szerint időben megállíthatók legyenek a káros folyamatok. A különböző alapítványok azokat az intézményi tevékenységeket igyekeznek támogatni, amelyeket önkormányzati költségvetésből nem lehet megoldani, pl. kirándulások, tárgyi eszközök, képzések, sport és kulturális programok.

A gyermekvédelem intézményeinek kapcsolati rendszerében évek óta kitüntetett szerep jut a civil, szociális és karitatív szervezeteknek, illetve néhány, a gyermekvédelmi munkát segítő alapítványnak.

Ez azonban nem (csak) szükséghelyzetekben nyújtott eseti segítséget jelent – bár ebben a vonatkozásban is, egy-egy család akut krízishelyzetét tekintve nem elhanyagolható együttműködés, - hanem számos esetben, hosszú távú, tényleges, pályázati, konzorciumi partnerséget is.

Önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

A 100%-ban önkormányzati fenntartású Bessenyei Ferenc Művelődési Központ felvállalta azt a szerepet is, hogy működő kapcsolatokat és együttműködéseket épít ki az egyházi és civil szektor szereplőivel, illetve a nemzetiségi önkormányzatokkal is. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat által szervezett rendezvények (pl. ki mit tud?) számára ingyenesen biztosítjuk szolgáltatásainkat, az egyházi fenntartású oktatási intézmények számára kedvezményes áron, vagy éppen barter megállapodások formájában biztosítjuk szolgáltatásainkat. Számos civil szervezettel kötöttünk stratégiai együttműködési megállapodást annak érdekében, hogy minél sikeresebb rendezvényeket tudjunk lebonyolítani közösen. Ezek a szervezetek a következők: Nyugdíjas Szövetség, Olvasóköri, Kankalin Néptáncegyüttes Alapítvány, Lányi Lajos Közhasznú Egyesület, Zöld Szikla Természet- és Környezetvédő Egyesület, Tiszta Szívvel Egyesület, Aranyossy Ágoston Általános Iskola Alapítvány.

Önkormányzatunk több mint 15 éve szervez minden év decemberében Gyermekkarácsonyt azon rászoruló gyermekek részére, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek. A Gyermekkarácsony megrendezésében jelentős szerepe van azoknak a felajánlásoknak, melyeket a helyi vállalkozók, cégek, civil szervezetek és egyesületek tesznek.

A felajánlott pénzből életkoruknak megfelelő ajándékokat vásárolunk és színvonalas programmal szórakoztatjuk a gyermekeket és az egész családot. Apróbb meglepetésekkel tudunk segíteni, abban, hogy minden gyermeknek szép Karácsonya legyen.

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város 2009 óta tud nyári gyermekétkeztetést biztosítani a rászoruló gyermek családoknak. A pályázati források mellett itt is fontos szerepet kapnak a felajánlások, melyek évről évre növekvő tendenciát mutatnak.

Hódmezővásárhelyen működő egyesületek civil szervezetek:

A Napraforgó Tanodáért Közhasznú Egyesület

AEROMACI Sportaerobic Sportegyesület

CSILLAG VILÁG ALAPÍTVÁNY a halmozottan sérült gyermekek megsegítésére

Egészségügyiek Nyugdíjas Klubja

Együtt az idősekért a hódmezővásárhelyi időskorúak szociális ellátásáért alapítvány

Gyermekkert Alapítvány

HANGADÓ CSALÁDI NAPKÖZI Közhasznú Alapítvány

HÓDAGRO Zrt. Vadásztársaság

HÓD-KUCKÓ Nagycsaládosok Egyesülete

Hódmezővásárhely és Térsége Turizmusáért Egyesület

Hódmezővásárhelyi Dózsa György Utcai Óvoda Gyermekéért Alapítvány

Hódmezővásárhelyi Védőnők a Jövő Nemzedékéért Alapítvány

Lépésről Lépésre a Hódmezővásárhelyi Pálffy utcai Óvodáért Alapítvány

SPERO – Remény a Jobb jövőben Közhasznú Alapítvány
 Susáni Nyugdíjas Klub
 A SZÍNESEN ÉLNI Készségfejlesztő Kézműves Műhely Fogyatékkal Együttélő Fiataloknak Alapítvány
 Támogatott Tanulás Felsőfokon Hódmezővásárhelyen Alapítvány
 Tesszük ! A Gyermekekért Alapítvány
 Tisza Szívvel Egyesületért Közhasznú Alapítvány
 ÚJKISHOMOKI OLVASÓKÖR Egyesület
 VÁR-LAK CSALÁDI NAPKÖZI Közhasznú Alapítvány
 Város Peremén Alapítvány
 Vásárhely Könyvtáráért Alapítvány
 Dél-Tisza Tagszövetség Postagalambsport Egyesületek Szövetsége
 A Bölcsődés Gyermekekért Alapítvány
 A Hódmezővásárhelyi Kutasi úti Általános Iskola és Diákotthon Sérült Gyermekeiért Alapítvány
 A Hódmezővásárhelyi Szabadság téri Óvoda Gyermekeiért Alapítvány
 A Hódmezővásárhelyi Vasas Kisinás Alapítvány
 A Hódtói Általános Iskola és Gimnázium Alapítvány
 A Vásárhelyi Vidék Jövőjéért Egyesület
 Agrármernizációs és Régiófejlesztési Alapítvány
 Agro Bio Service Trade Tájékoztató Futó Szakosztály
 Alapítvány a Bajcsy-Zsilinszky utcai óvodásokért
 Alapítvány a Hódmezővásárhelyi Klauzál Utcai Óvoda Gyermekeiért
 Alapítvány a Hódmezővásárhelyi Lurkó Kuckó Magánóvoda Óvodásaiért
 Alapítvány a Hódmezővásárhelyi Szent István utcai Óvodáért
 Alapítvány a Zrínyi utcai Óvodáért
 Alapítvány a Tornyai János Utcai Óvoda Gyermekeiért
 Alapítvány az Agrárszakemberekért
 Alföldi Porcelán Edénygyár Zrt. Független Szakszervezete Alapszervezetének Jóléti Segélyező Alapítványa
 Alföldi Porcelán Dolgozói Szociális Alapítvány
 Alföldi Porcelán Edénygyár Zrt Független Szakszervezete Alapszervezete
 Almásy Tibor Alapítvány Hódmezővásárhely
 ALUCON Fémszerkezeteket Előállító és Forgalmazó Korlátolt Felelősségű Társaság Szakszervezete
 Arany Dákó Billiárd Klub
 Aranyági Ménes Lovasklub
 Aranyossy Ágoston Általános Iskola Alapítvány
 Árpád Utcai Óvodásokért Alapítvány
 Artemis PRO Billiárd Sportegyesület
 Az Élet Minőségéért – Többcélú Egyesület
 Babérliget Lovasklub Sportegyesület
 Balogh Imre Alapítvány
 Batidai Olvasókör
 Belvárosi Olvasókör
 Bercsényi Miklós Érdekvédelmi Egyesület
 Bercsényi Miklós Honvédségi és Rendvédelmi Szervek Bajtársi Egyesülete
 Berei Lovastanya Egyesület
 Bethlen Bibliotéka Alapítvány
 Bethlen Gábor Református Gimnázium Diákönkormányzata Alapítvány
 Blöff Póker Egyesület
 Bodrogi Sportclub Sportegyesület
 Buborék Szabadművészeti Egyesület
 Buxi Dél-kisalföldi Regionális Állat-, Természet- és Környezetvédő Közhasznú Egyesület
 Calypso Tánc és Mozgáskultúra Egyesület
 CBA-HANSA Élelmiszerkereskedők Egyesület
 CENTER Motorsport Club Hódmezővásárhely
 Civil Összefogás Lakóhelyünkért Egyesület
 CML és GIST Betegek Egyesülete
 Círbusz Piroska Emlékére a Hódmezővásárhelyi Művészetekért Közalapítvány

Csomorkány úti Olvasókör
 Csongrád Megyei Teke Sportjáért Alapítvány
 Csongrád Megyei Szabadidősport Szövetség
 Csontdarálók Sport és Szabadidős Egyesület
 Csúcsi Kertbarátok Egyesület
 Csúcsi Olvasókör
 Dél-Alföldi Hagyományőrző Kossuth Társaság
 Dél-Alföldi Munkanélküli Fiatalokért Alapítvány
 Dél-Magyarországi Sportegyesület
 Dévény Módszer a Mozgássérültekért Alapítvány
 Dobó Ferenc Horgászegyesület
 Dr. Sipka Sándor Kollégiumi Kulturális Alapítvány Hódmezővásárhely
 Dragon Sportklub
 Egészséges Kishomokért Egyesület
 Életünkért-Egészségünkért Hódmezővásárhely Lakosságáért Alapítvány
 Elszegényedésellenes Nemzeti Mozgalom
 Építőipari Munkástanács
 Érték Nőknek Egyesület
 Erzsébeti Ifjúságért Közhasznú Egyesület
 Erzsébeti Olvasókör
 Európai Magyar Fiatalokért Alapítvány
 e-NÍVÓ Együttműködő Női Vállalkozók Dél-Alföldi Regionális Közhasznú Egyesülete
 Fandante Kamarakórus Egyesület
 FURIOSO-NORTH STAR Lótenyésztő Országos Egyesület
 Gazdakörök Csongrád Megyei Szövetsége
 Gold Boys Sportegyesület
 Gorzsai Mezőgazdasági Zrt Munkavállalói Résztulajdonosi Program Szervezete
 Gör-Sport Club Hódmezővásárhely
 Gregus Máté Alapítvány a Tehetséges Tanulókért
 Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzati Társaság
 Gyöngy Közhasznú Alapítvány
 H.O.R.S.E. Hódmezővásárhelyi Off-Road Sportegyesület
 Hadigondozottak Hódmezővásárhelyi Egyesülete
 Hagyományőrző Pálffy-Huszár Egyesület
 Harley Tulajdonosok Klubja – Dél-Magyarországi Chapter
 HARMATCEPP – a jövő útja együtt a gyermekekért és a családokért – Közhasznú Egyesület
 HERKULES SPORTEGYESÜLET
 Híd Közhasznú Alapítvány
 Hód Dog Kutyabarát Egyesület
 HÓD USZÓ SPORTEGYESÜLET Hódmezővásárhely
 Hód-Ápolási Közhasznú Egyesület
 HÓD-FITNESS Sport Egyesület
 HÓDIÁK Hódmezővásárhelyi Közhasznú Diáksport Egyesület
 HÓD-KERÉKPÁR SE
 Hód-Mentor Sport és Műpártoló Egyesület
 Hódmezei Őrzők Íjász Egyesület
 Hód-Mező Vadászegyesület
 Hód-Mezői Tinivilág Alapítvány
 Hódmezővásárhely Beavers Baseball és Softball Club Sportegyesület
 Hódmezővásárhely Diákékeztetéséért Alapítvány
 Hódmezővásárhely és Térsége Életmentő Alapítvány
 Hódmezővásárhely és Vidéke Demokratikus Szövetség
 Hódmezővásárhely Fuvószenei Kulturájáért Alapítvány
 Hódmezővásárhely Ifjúságáért Egyesület
 Hódmezővásárhely Lions Club
 Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Diáksport Szövetség

Hódmezővásárhely Sportjáért Alapítvány
 Hódmezővásárhely Tenisz Életéért Alapítvány
 Hódmezővásárhely Városáért Közalapítvány
 Hódmezővásárhelyi Állatvédők Egyesülete
 Hódmezővásárhelyi Amatőr Kispályás Futball Liga
 Hódmezővásárhelyi Asztalitenisz Sport Klub
 HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI BOX KLUB
 Hódmezővásárhelyi Budó Sport Egyesület
 Hódmezővásárhelyi Csomorkány Sportegyesület
 Hódmezővásárhelyi Előre Vadásztársaság
 Hódmezővásárhelyi Ének-Zenei Iskola Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Eötvös-Iskolai Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Etnikai Közösségek és Szimpatizánsaik
 Hódmezővásárhelyi Férfi Teke Klub
 Hódmezővásárhelyi Fogathajtó és Díjlovagló Egyesület
 Hódmezővásárhelyi Futball Club
 Hódmezővásárhelyi Gazdakör
 Hódmezővásárhelyi Gazdasági Egyesület
 Hódmezővásárhelyi Gyermekkegészségügyéért Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Harcosok Klubja
 Hódmezővásárhelyi Hódok Baseball Sportegyesület
 Hódmezővásárhelyi ILCO Klub
 Hódmezővásárhelyi Ipartestület
 Hódmezővásárhelyi József Attila Általános Iskola Számítástechnikai Fejlesztéséért Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola Gastro-Ker Alapítványa
 Hódmezővásárhelyi Kertvárosi Általános Iskoláért Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Kertvárosi Óvoda Gyermekéiért Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Kézilabda Egyesület
 Hódmezővásárhelyi Kosárlabda Klub
 HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI KORSÁRSULI SPORTEGYESÜLET
 Hódmezővásárhelyi Kossuth Zsuzsanna Műszaki Szakközépiskola és Gimnázium Iskola-Alapítványa
 Hódmezővásárhelyi Leány Kézilabda Club Egyesület
 Hódmezővásárhelyi Lovas Club
 Hódmezővásárhelyi Lurkó Kuckó Magánóvoda céljainak elősegítését Szolgáló Pedagógiai Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Magyar-Holland Baráti Társaság
 Hódmezővásárhelyi Magyar-Izraeli Baráti Társaság
 Hódmezővásárhelyi Napfényes Észak Utcai Óvoda Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Narancs Kézilabda Club Sportegyesület
 Hódmezővásárhelyi Nyugdíjas Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Nyugdíjas Szövetség
 Hódmezővásárhelyi Pál Utcai Óvodáért-Gyermekünk Mosolyáért Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Polgári Lövészegylet
 Hódmezővásárhelyi Polgári Lövészegylet
 Hódmezővásárhelyi Rádió Klub
 Hódmezővásárhelyi Romák Egyesülete
 Hódmezővásárhelyi Rotary Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Senior Úszó-Vízilabda Club
 HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI SPORTLOVASOK EGYESÜLETE
 Hódmezővásárhelyi SPRINT Moto-Cross Sport Egyesület
 Hódmezővásárhelyi Szakszervezeti Vadásztársaság
 Hódmezővásárhelyi Szent István Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Tájékozódási Futó Club
 Hódmezővásárhelyi Tarjáni Általános Iskoláért Alapítvány
 Hódmezővásárhelyi Társasházak és Lakóépületek Tulajdonosainak Érdekvédelmi Szövetsége Egyesület
 Hódmezővásárhelyi Tenisz Club
 Hódmezővásárhelyi Terep-és Vadíjász Sportegyesület

Hódmezővásárhelyi Természetbarátok Egyesület
 Hódmezővásárhelyi Tigrisek Kiemelkedően Közhasznú Utánpótlás Sportalapítvány
 Hódmezővásárhelyi Városi Kórus Egyesület
 Hódmezővásárhelyi Városi Modellező Sportegyesület
 Hódmezővásárhelyi Vízilabda Sport Club
 Hódmezővásárhelyi-Tabáni Teplomegyüttesért Alapítvány
 HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI-SZEGEDI KÉP-SZÖVEG TETVÉREGYESÜLET
 Hódtóért Egyesület
 Hódtói Olvasókör és Rokkantanypdíjas Klub
 Hód-Triatlon és Öttusa Sportegyesület
 HÓD-VAD Vadász és Természetvédő Egyesület
 Honvéd Bercsényi Sportegyesület (HBSE)
 Human Reform Egyesület
 Hungalu Alumíniumszerkezetek Gyára Hódmezővásárhely Vállalati Munkástanácsa
 Hwarang-Do Sport Egyesület
 IMERYS Tűzállóanyaggyártó Kft. Szakszervezeti Alapszervezet
 Internaitonal Police Association Magyar Szekció Orosházi és Hódmezővásárhelyi Közös Szervezete
 ÍRISZ Gyógylovaglás és Lovastorna Alapítvány
 Jövőkép a Jövőért Országos Egyesület
 JU-JITSU Klub Hódmezővásárhely
 Kajári Emlékalapítvány
 Kankalin Közhasznú Néptánc Egyesület
 Kárász József Alapítvány Hódmezővásárhely
 Kéktói Ménes Lovas Sport Egyesület
 Kelet-Európai Fejlesztési Alapítvány
 KENÉZ ERNŐ ÉS KENÉZ HEKA ETELKA ZENEI ALAPÍTVÁNY
 Keresztény Szolgálat Alapítvány
 Kertvárosi Olvasókör
 Kiemelkedő Teljesítményért Alapítvány
 Kisállatokért és Környezetért Alapítvány
 Kiss Gusztáv Alapítvány
 Klauzál Gábor Általános Iskoláért Alapítvány
 KOKTÉL KULTÚR TÁRSULAT Kulturális Egyesület
 Kossuth Olvasókör
 Könnyűszerkezetes Házépítők Egyesület
 Központban a Gyermekek a Hódmezővásárhelyi Központi Általános Iskolában
 Kútvölgy Alapítvány az intézeti gondozottak megsegítésére
 Kútvölgyi Olvasókör
 Lakópark Olvasókör
 Lányi Lajos Közhasznú Népművészeti Egyesület
 László István Honvéd Sporthorgász Egyesület
 Lichtner Gáspár Német Kulturális Hagyományőrző Közhasznú Egyesület
 Lutor Gyula Színpadi- és Szalontánc Egyesület
 Magyar Községi Dolgozók Független Szakszervezete
 Magyar Doam Hapkido Szabadidő Sport Szövetség
 Magyar Galamb és Kisállattenyésztő Egyesület
 Magyar Koraszülött és Újszülött Mentő Alapítvány
 Magyar Neongyártók Szövetsége Közhasznú Egyesület
 Magyar Postagalamb Sportegyesület U-1
 Magyar-Amerikai Vállalkozói Üzleti Tanács
 Magyar-Francia Baráti Társaság
 Magyar Képzési és Oktatási Központ (MKOK)
 Magyarországi YumeihoR Egyesület
 Mártélyi Képzőművész Táborok Baráti Köre
 Máté Taekwondo és Hapkido Közhasznú Sportegyesület
 Mátyás Utcai Olvasókör

Mindszenti Tisza Barátok Köre Egyesület
 Monolit Terep és Vadászijász Sportegyesület
 Mosolygós Gyermekekért Alapítvány
 Művese Kezeltek és Transzplantáltak Hódmezővásárhelyi Sport- és Érdekvédelmi Egyesülete
 Nagy Szent Bernát Szövetség Egyesület
 Nemes Szolgálat Alapítvány
 Németh László- és Cseresnyés Díjasok Baráti Köre
 Németh László Társaság
 Nemzeti Aikido Szövetség – Magyarország
 NOVA Autocentrum Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. „Dolgozói Alapítvány”
 Olvasókörök Szövetsége
 ONÉZIMOSZ Evangélikus Alapítvány
 Öreg-kishomoki Kerttulajdonosok Egyesülete
 Ötlet Club 13 Egyesület
 Paraszt-Párizs Kulturális és Hagyományőrző Közhasznú Alapítvány
 Péczely Attila Ének-Zenei Alapítvány
 Polgári Együttműködés Hódmezővásárhelyért Egyesület
 Polgári Hódmezővásárhelyért Alapítvány
 Polgári Szövetség Hódmezővásárhelyért
 Polgári Szövetség Vásárhelyért
 Promenád Táncsport Egyesület
 Radnai József Alapítvány a Sakkozás Jövőjéért
 Raktár Café a Közművelődésért Egyesület
 ROMA DEMOKRATÁK SZÖVETSÉGE
 Roma Polgári Védelem
 Rotary Club Hódmezővásárhely
 Sakja Kalsang Ling (Sakja Szerencsés Földje) Buddhista Vallásgyakorlók Egyesülete
 Sarkaly Lovas Sport Egyesület
 Sorvezető Alapítvány
 Sóshalmi Olvasókör
 Szabadság Olvasókör
 Szántó Kovács János Általános Iskoláért Alapítvány
 Szent Flórián Tűzoltó Végleglet
 Szent Gábor Bélyeggyűjtő Egyesület
 Szent István Természetvédő Egyesület
 Szent Pál Alapítvány
 Szeremlei Társaság
 Szerződéses Katonák Országos Szövetsége
 Szikáncs Jövőjéért Egyesület
 Szivárvány Sportegyesület
 Tabán Trafik Sport Egyesület
 Tarjáni Olvasókör
 Tekézők Hódmezővásárhelyi Társasága
 Terminál a Mozgásművészetek Oktatásáért Alapítvány
 Testmozgás Sport Egyesület
 TESZEM Kulturális, Örökségvédelmi, Szabadidő, Életmódfejlesztő Alapítvány
 Tisza és Maros Vidéke Polgári Egyesület
 Tiszta Lap Hódmezővásárhelyért Polgári Egyesület
 Tiszta Szívvel Egyesület
 TOF Motor Sport Egyesület
 Tudás Alapítvány
 TURUL Kölcsönös Biztosító Egyesület
 Tüzekek Baráti Köre Egyesület
 V-40. SZ. Hódmezővásárhelyi Galamb és Kisállattenyésztők Egyesülete
 Vásárhelyi Bethlen Gábor Gimnáziumért Alapítvány
 Vásárhelyi Cseresnyés Értékelvű Pedagógiai és Szociális Alapítvány az Élet Minőségéért

Vásárhelyi Extrém Sportegyesület
Vásárhelyi Fiatalokért Közalapítvány
Vásárhelyi Pákozdy Ferenc Sakk Sportegyesület
Vásárhelyi Róna Kft. Vadásztársaság
Vásárhelyi Szegények és Rászorultak Kisebbségi Szövetsége
Vásárhelyi Természetvédelmi Egyesület (VTE)
Vásárhelyi Testamentum Alapítvány
Végzett Hallgatók Egyesülete
Vidám Rozmár Úszó Egyesület
Villeroy & Boch Magyarország Kft. Szakszervezeti Alapszervezete
Visszhang Utcai Olvasókör
VITALITY Club Mozgás és Fitness Sportegyesület
Vízilabda Barátok Török Sándor Köre
Wass Albert Irodalompártoló Egyesület
ZANSHIN JU JITSU SPORTEGYESÜLET
Zöld Szikla Művészet- és Természetvédő Alapítvány
Zöldlépés Nordic Walking Közhasznú Egyesület
Zsigmondy Béla Zrt. Munkahelyi Szakszervezete

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzeti és önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

Adatgyűjtés folyamán, mely kiterjedt az önkormányzat intézményei, vezetői, képviselői felé megfogalmazódtak a településen élők problémái, esélyegyenlőség biztosítása kapcsán felszínre kerülő akadályok. Az adatgyűjtés kiterjedt a kistérségi és helyi dokumentumokra, a Hódmezővásárhelyt érintő területekre. Az adatgyűjtés folyamán mód lett megismerni a megkérdezett szervezetek jellemzőit, lehetőségeit, szabályozásukat és mindazt, amit eddig tettek és tesznek a saját területükön az esélyegyenlőség biztosítása érdekében. Példák, esetek tanulmányozása is megtörtént.

Az elkészült dokumentum tervezet a helyben szokásos módon, a városi honlapon kerül közzétételre, melyről az állampolgárok is véleményt mondhatnak.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

A szervezeteknek és a lakosság számára is elérhetővé válik az elfogadott, városi honlapon közzétett esélyegyenlőségi program. A határidőket figyelembe véve, az intézkedések eredményeiről nyílt bizottsági és képviselő-testületi üléseken történik beszámolás és ilyen módon biztosított lesz a megvalósítás ellenőrzése is.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Célcsoport	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	a cigány származás lakosok munkanélküliségének csökkentése	TROLLMANN PROGRAM – Országos Mintaprogram kidolgozásához a személyi és anyagi háttér felkutatása
	a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű cigány családok helyzetének komplex felmérése	SZOCIÁLIS HORIZONT PROGRAM - szociális térkép készítése. A felmérés elkészítéséhez szükséges forrás felkutatása, partnerség kialakítása
	általános iskola 5-8. osztályosok körében az iskola befejezése kétséges	a program helyének és pedagógusainak megtalálása
Gyerekek	A TANODA program továbbvitele, a foglalkozások helyének hiánya	a felzárkóztató program működtetése, TANODA szervezése.
	általános iskolás gyermekek számára a nyári szünet hasznos eltöltésének elősegítése	Tematikus nyári táborok szervezése, a meglévők bővítése, anyagi források és résztvevő személyek felkutatása
Nők	a városban élő nők tájékoztatása, felvilágosítása a részükre szervezett programok hiánya,	a kampányhoz szükséges anyagi források felkutatása, szakemberek keresése a tanácsadási feladatokra
Idősek	az időskorú lakosság igényeinek, szociális rászorultságának feltérképezése hiányos	a felméréshez szükséges anyagi, személyi forrás felkutatása, partnerség kialakítása civil szervezetekkel
Fogyatékkal élők	a Kontakt tolmács szolgálat bevezetése az Önkormányzat épületében	Pályázati források felkutatása.
	érzékenyítő programok lehetőségének biztosítása az önkormányzati rendezvényeken	Önkormányzati támogatás lehetőségének mérlegelése a tolmácsok és animátorok részére
	rendszeres érzékenyítő programok bevezetése az oktatási intézményekben	oktatási intézményekben, tanórákon, délutáni foglalkozásokon, iskolanapokon érzékenyítő programlehetőségek felkutatása

1. HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek-kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	TROLLMANN PROGRAM – Országos Mintaprogram kidolgozásához a személyi és anyagi háttér felkutatása	Hódmezővásárhely MJV Önkormányzata, Hmvhely MJV Cigány Nemzetiségi Önkormányzata
	SZOCIÁLIS HORIZONT PROGRAM - szociális térkép készítése. A felmérés elkészítéséhez szükséges forrás felkutatása, partnerség kialakítása	Hódmezővásárhely MJV Önkormányzata, Hmvhely MJV Cigány Nemzetiségi Önkormányzata,
	a program helyének és pedagógusainak megtalálása	Hódmezővásárhely MJV Önkormányzata, Hmvhely MJV Cigány Nemzetiségi Önkormányzata,
Gyerekek	felzárkóztató program működtetése, TANODA szervezése.	Hódmezővásárhely MJV Önkormányzata Iskolai nevelőtestület Szülői Munkaközösség Iskola alapítványa
Nők	a kampányhoz szükséges anyagi források felkutatása, szakemberek keresése a tanácsadási feladatokra	Hódmezővásárhely MJV Önkormányzata Civil Szervezetek
Idősek	a felméréshez szükséges anyagi, személyi forrás felkutatása, partnerség kialakítása civil szervezetekkel	Hódmezővásárhely MJV Önkormányzata, Civil szervezetek Szegedi Tudományegyetem
Fogyatékkal élők	Pályázati források felkutatása.	Hódmezővásárhely MJV Önkormányzata,
	Önkormányzati támogatás lehetőségének mérlegelése a tolmácsok és animátorok részére	Hódmezővásárhely MJV Önkormányzata, SINOSZ helyi szervezete, Civil szervezetek
	oktatási intézményekben, tanórákon, délutáni foglalkozásokon, iskolanapokon érzékenyítő programlehetőségek felkutatása	Hódmezővásárhely MJV Önkormányzata, Hódmezővásárhelyi Tankerületi Központ, SINOSZ helyi szervezete

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák (és nem romák) nem élnek mélyszegénységben, munkaerő-piaci integrációjuk sikeres. Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők ne küzdjenek mindennapi megélhetési problémákkal, alapvető szükségleteik kielégítettek legyenek.

Kiemelt területnek tartjuk a gyermekek biztonságát, veszélyeztetettségük megelőzését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek egészségmegőrző programjaira, aktív programokkal csökkentjük az elmagányosodás folyamatát.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén az egyenlő bánásmódot, a társadalmi beilleszkedésük segítségét, elismerését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők egyenlő bánásmódjára, akadálymentes, biztonságos, állapotuknak megfelelő intézmények létrehozásával.

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzat legfontosabb célja a városban élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, támogatói környezet működtetésével.

Fontos feladatának tekinti és erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a lokálpatriotizmus, a társadalmi szolidaritást.

Kiemelt figyelmet, ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett célcsoportok számára.

Intézkedés címe:	a cigány származás lakosok munkanélküliségének csökkentése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a munkanélküli cigány származású lakosok számának csökkentése
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A hosszú távú cél TOLLMANN PROGRAM – Országos Mintaprogram működtetése. Minimum fő település karbantartó foglalkoztatása olyan lakókörnyezetekben, ahol a cigány származású lakosok száma eléri a 30%-ot.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	előzetes költségvetés a szükséges kiadásokra, a mintaprogram beindítási kísérleti fázisban, majd a tesztelt program folytatása, ha szükséges felülvizsgálata
Résztvevők és felelős	oktatók, az érintett célcsoportból a képzésre jelentkezettek, Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Cigány Nemzetiségi Önkormányzata
Partnerek	érintett társadalmi csoport Civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	2023.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	bizonyítvánnyal igazoltan elvégzett tanfolyam a környezet rendezettségének, állapotának folyamatos ellenőrzése
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pályázati forráshiány
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás

Intézkedés címe:	a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű cigány családok helyzetének komplex felmérése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	nincs átfogó adatbázis az érintett célcsoport tekintetében, így a beavatkozás és segítségnyújtás nehézkes
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	SZOCIÁLIS HORIZONT PROGRAM egy olyan átlátható szociális térkép elkészítése, mely elsődlegesen a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű családok, köztük a cigány családok felmérésére alapul, a szociális térkép teljes egészében érintené a Város közigazgatási területét.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Kapcsolatfelvétel a partner intézményekkel, az érintett célcsoport tájékoztatása a felmérésről, az együttműködés érdekében koordinálás adatbázis elkészítése a megfelelő probléma megoldás kidolgozása az adatbázis alapján
Résztvevők és felelős	érintett célcsoport Hódmezővásárhely MJV Polgármesteri Hivatal Szegedi Tudományegyetem Hódmezővásárhelyi MJV Cigány Nemzetiségi Önkormányzata
Partnerek	Szegedi Tudományegyetem
Határidő (k) pontokba szedve	2023.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	az adatbázis szakszerű használata, pontos probléma megoldás, és hatható beavatkozás a megfelelő adatok birtokában
Kockázatok és csökkentésük eszközei	forráshiány
Szükséges erőforrások	pénzügyi és személyi forrás

Intézkedés címe:	a program helyének és pedagógusainak megtalálása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	az általános iskola 5-8 osztályos tanulók közt az iskola befejezésére való felkészítés hiányos
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Tanuló Ház létrehozása, ahol a délutáni napközi kerül kialakításra, ahol az érintettek tanulói felzárkózása tud megvalósulni. Mellyel nő a tanuláshoz szükséges esélyeik, illetve a tanulmányi eredményük javul.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	önkormányzati ingatlanok felmérése, kiválasztása pedagógusok felkérése a szülők teljes körű tájékoztatása a program működési feltételeinek folyamatos biztosítása
Résztevők és felelős	Veszélyeztetett gyermekek és más tanulók is Hódmezővásárhely MJV Polgármesteri Hivatal Hódmezővásárhely MJV Cigány Nemzetiségi Önkormányzat pedagógusok, fejlesztő pedagógusok
Partnerek	Iskolák tantestülete, Szülői munkaközösség Iskolai alapítványa, civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	2023.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A foglalkozásokon részt vevők létszáma, jelenléti ív, programok tervezete, statisztikák
Kockázatok és csökkentésük eszközei	ingatlan és forrás hiány
Szükséges erőforrások	Pályázati források, humánerőforrás (tanárok, mentorok)

Intézkedés címe:	A TANODA program továbbvitele, a foglalkozások helyének hiánya
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A TANODA program további működése nem biztosított
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A TANODA program továbbműködtetése minél több gyermek bevonásával,
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	a programhoz szükséges pályázati lehetőségek felkutatása a pedagógusok felkérése a program tovább működtetése
Résztevők és felelős	az érintett gyermekek Hódmezővásárhely MJV Cigány Nemzetiségi Önkormányzat Hódmezővásárhely MJV Polgármesteri Hivatal
Partnerek	civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	2020.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	a foglalkozásokon részt vevők jelenléti ívei, iskola eredmények
Kockázatok és csökkentésük eszközei	forrás hiány
Szükséges erőforrások	pályázati források

Intézkedés címe:	általános iskolás gyermekek számára a nyári szünidő hasznos eltöltésének elősegítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a nyári szünidőben a gyermekek elhelyezése probléma a szülők számára
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Olyan tematikus nyári táborok szervezése, amely plusz költséggel nem terheli a családot.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	előzetes költségszámítás a szükséges kiadásokra pedagógusok felkérése a nyári táborok működtetése
Résztvevők és felelős	iskolás gyermekek Hódmezővásárhely MJV Polgármesteri Hivatal
Partnerek	Civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	2023.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	résztvevők jelenlét íve, csellengő gyermekek számának csökkenése
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Forrás hiány
Szükséges erőforrások	pályázati források, humánerőforrás

Intézkedés címe:	a városban élő nők tájékoztatása, felvilágosítása a részükre szervezett programok hiánya,
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a nőknek szóló tájékoztatások hiánya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A civilszervezetekkel együttesen egy széleskörű kampány indítása a nők számára. Jogaikról GYES alatt, családon belüli erőszakkal kapcsolatban, felvilágosítás, széleskörű tájékoztatás.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	a kampány kidolgozása, programpontok meghatározása egy-egy korcsoport tekintetében a kampányhoz szükséges források felkutatása a kampányban szereplő programok részletes kidolgozása és a célközönség tájékoztatása, invitálása programok lebonyolítása
Résztvevők és felelős	az érintettek, civil szervezetek Hódmezővásárhely MJV Polgármesteri Hivatal Rendőrség NANE
Partnerek	civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	2023.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	gyakoribb orvosi szűrővizsgálatokon való részvétel, családon belüli erőszak csökkenése, női civil szervezetek megalakulása
Kockázatok és csökkentésük eszközei	hiányos tájékoztatás a kampányról, forrás hiány
Szükséges erőforrások	Pályázati források, humánerőforrás

Intézkedés címe:	az idős korú lakosság felméréshez szükséges anyagi, személyi forrás felkutatása, partnerség kialakítása civil szervezetekkel
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	az idős korú lakosság igényeinek, helyzetének teljes ismeretének hiánya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Egy átfogó felmérés készítése, amelyből pontos adatokat és helyzetelemzést kaphatunk az idős korú lakosság helyzetéről, ennek megfelelően tudunk beavatkozni és problémát megoldani
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	a felmérni kívánt adatok és célcsoport pontos meghatározása a felméréshez szükséges források felkutatása célközönség tájékoztatása, felmérés lebonyolítása az adatbázis elkészítése a problémák pontos beazonosítása és megfelelő megoldások megkeresése
Résztvevők és felelős	az érintettek Hódmezővásárhely MJV Polgármesteri Hivatal Szegedi Tudományegyetem
Partnerek	civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	2023.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	pontos helyzetmegismerés az idős korú lakosság körében, segítségnyújtás, az egyedül létből adódó problémák kiküszöbölése
Kockázatok és csökkentésük eszközei	hiányos tájékoztatás a felmérésről forrás hiány
Szükséges erőforrások	Pályázati források, humánerőforrás

Intézkedés címe:	Pályázati források felkutatása. a Kontakt Tolmács beszerzéséhez
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a siketek és nagyothallók hivatali ügyintézése nehézkes
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A Kontakt tolmács rendszer megkönnyíti a hivatalos ügyintézt, a siketet és nagyothallók számára.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A Kontakt tolmács program bemutatása az Hivatal vezetésének a források felkutatása a beszerzéshez próbaüzem
Résztevők és felelős	az érintettek Hódmezővásárhely MJV Polgármesteri Hivatal SINOSZ Hódmezővásárhelyi Szervezete
Partnerek	civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	2023.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	a siketek és hallássérültek számára könnyebb, gyorsabb ügyintézés, a tolmács költségének megszüntetése, ügyfél elégedettség
Kockázatok és csökkentésük eszközei	forrás hiány
Szükséges erőforrások	Pályázati források, humánerőforrás

Intézkedés címe:	Önkormányzati támogatás lehetőségének mérlegelése a tolmácsok és animátorok részére
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a helyi társadalom érzékenyítésének hiánya a fogyatékkal élők mindennapi problémáiról
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Városi rendezvényeken érzékenyítést szolgáló programok bevezetése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	programpontok kitalálása és megvalósítása a városi rendezvényeken
Résztvevők és felelős	az érintettek Hódmezővásárhely MJV Polgármesteri Hivatal
Partnerek	civil szervezetek
Határidő (k) pontokba szedve	2023.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	a társadalom pozitív hozzáállásának és elfogadásának erősítése,
Kockázatok és csökkentésük eszközei	forrás hiány, programok nem megfelelő szervezése
Szükséges erőforrások	önkormányzati segítségnyújtás, humánerőforrás

Intézkedés címe:	oktatási intézményekben, tanórákon, délutáni foglalkozásokon, iskolanapokon érzékenyítő programlehetőségek
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a általános és középiskolákban az érzékenyítés és elfogadás erősítése
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Tanórákon, délutáni foglalkozásokon, iskola napokon érzékenyítés elősegítő programpontok megvalósítása, a fogyatékkal élők mindennapjainak bemutatása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	programpontok kitalálása és megvalósítása a iskolai rendezvényeken
Résztevők és felelős	az érintettek Hódmezővásárhely MJV Polgármesteri Hivatal
Partnerek	civil szervezetek a város iskolái
Határidő (k) pontokba szedve	2023.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	a gyermekek empátiájának és érzékenyítésnek növelése
Kockázatok és csökkentésük eszközei	forrás hiány, programok nem megfelelő szervezése
Szükséges erőforrások	önkormányzati segítségnyújtás, humán erőforrás

2. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hoztunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente kétszer, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről felel. Antal István, Szabóné Laczkó Judit.

- Az ő feladatuk és felelősségük a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felelnek azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kísérik azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatniuk kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

- Kötelességük az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról. Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

3. Elfogadás módja és dátuma

I. A Hódmezővásárhely város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Hódmezővásárhely város képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum

Aláírás

A Hódmezővásárhely Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

